

TAPIOLA

VAHINKO-TAPIOLAN VUOSIKERTOMUS

2011

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola

Vahinko-Tapiola on Suomen kolmanneksi suurin vahinkovakuuttaja, jolla on lähes 773 000 kotitalousasiakasta ja lähes 27 000 yritysasiakasta. Yhtiössä työskentelee yli 2 000 vakuutusalan ammattilaista.

Tässä muutama heistä:

- 1 *Matias Ruponen*
Myyntipäällikkö, myynnin edistäminen ja tuki
- 2 *Helena Sarkola-Cordeiro*
Palveluneuvoja, eläinkorvauspalvelut
- 3 *Jani Nevanperä*
Kehityspäällikkö, kehittämisspalvelut

Vahinko-Tapiola lyhyesti

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Tapiolan toimialaan kuuluvat kaikki vapaaehtoiset ja lakisääteiset vahinkovakuutukset. Vahinko-Tapiolan konserniin kuuluvat Tapiola Pankki Oy ja sen tytäryhtiö Tapiola Varainhoito Oy, lakkautettujen jälleenvakuutussopimusten hoitoyhtiö Alma Vakuutus Oy ja ICT-palveluyritys Tieto-Tapiola Oy.

Palvelut henkilöasiakkaille

- Kodin, ajoneuvojen, veneiden ja muun omaisuuden sekä lemmikkien vakuutukset
- Alan paras etuohjelma, Omaetu
- Verkkopalvelu

Palvelut yritysasiakkaille

- Henkilöstön ratkaisut riskienhallintaan ja vakuuttamiseen
- Omaisuuden ja toiminnan ratkaisut riskienhallintaan ja vakuuttamiseen
- Maa- ja metsätalouksien vakuutukset
- Yritysten verkkopalvelu

Sisällysluettelo

Toimitusjohtajan katsaus	2
Hallituksen toimintakertomus	4
Tilinpäätös	15
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	15
Riskit ja riskienhallinta	19
Tunnuslukujen laskentakaavat ja -periaatteet	30
Emoyhtiön tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot	32
Konsernin tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot	57
Hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä	94
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	95
Tilintarkastuskertomus	96
Hallintoneuvoston lausunto	97

” Panostimme erilaisiin poikkeustilanteisiin varautumiseen korvauspalvelussamme, jotta palvelu olisi asiakkaillemme mahdollisimman sujuvaa. Sijoitustoiminnassa onnistuimme erinomaisesti haastavasta sijoitusympäristöstä huolimatta.

Juha-Pekka Halmeenmäki
Vahinko-Tapiolan toimitusjohtaja

Vakavaraisuus takasi hyvät palvelut myrskyisänäkin vuonna

Sijoitusmarkkinoiden epävarmuudesta huolimatta Vahinko-Tapiola onnistui vuonna 2011 sijoitustoiminnassaan erinomaisesti. Vahinkomenot kasvoivat, mutta Vahinko-Tapiola-konserni pystyi silti jakamaan omistaja-asiakkailleen etuja yli 87 miljoonan euron arvosta.

Vuosi 2011 oli vahinkovakuutuksen osalta kaksijakoinen. Vahinkomenojen kasvu jatkui, sillä alkuvuoden jo toinen peräkkäinen runsasluminen talvi ja loppuvuoden Tapanin- ja Hannunpäivän myrskyt aiheuttivat paljon vahinkoja. Tulostamme rasittivat myös lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen ja liikennevakuutukseen tehdyt korvausvastuun täydennykset. Vahinko-Tapiolan liiketulos oli 45,7 miljoonaa euroa tappiollinen, mutta onnistuimme sijoitustoiminnassamme erinomaisesti heikosta sijoitusmarkkinasta huolimatta. Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoihin oli 3,4 prosenttia.

Toisaalta vakuutusmaksutulo kasvoi koko alalla. Vahinko-Tapiolan vakuutusmaksutulo kasvoi 3,0 prosenttia 712,3 miljoonaan euroon. Ajoneuvojen ensirekisteröinnit lisääntyivät edellisvuodesta jopa 14 prosenttia. Samoin edellisvuotta parempi työllisyystilanne näkyi lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulon kasvuna.

Vahinko-Tapiolan konsernin omistaja-asiakasetujen kokonaisarvo nousi 87,1 miljoonaan euroon, kun otetaan huomioon asiakashytykset, keskittämisalennukset, palveluedut ja yhteistyösopimusten perusteella maksetut alennukset.

Vahinkovakuuttajana yhteiskunnan muutokset vaikuttavat väistämättä meihin. Esimerkiksi korvausvastuutamme kasvattaa eliniän pidentymisen ja siihen liittyen esimerkiksi liikenne- ja tapaturmavakuutuksista maksettavat eläkkeet tai lakisääteisten vakuutusten eläkepäät.

Vakavaraisuutemme on kuitenkin alalla erittäin vahva. Vastuunkantokykymme eli vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuottoihin oli 194,3 prosenttia vuoden lopussa 2011.

Omistaja-asiakkaat saivat

87,1

miljoonaa euroa erilaisina asiakasetuina.

Tuotekehitykseen ja asiakaspalveluun panostettiin

Pyrimme myös itse olemaan ajassa kiinni sekä palvelujemme että uusien tuotteiden kehittämisessä. Keväällä 2011 Tapiolan lanseeraamamme uudet kaskovakuutukset on otettu markkinoilla innostuneesti vastaan. Kattavimman autovakuutustuotteen, Loistokaskon, myynti ylitti odotukset ja osoitti, että tuotteeseen sisältyvä bonusturva on markkinoilla kaivattu uusi tuoteavaus. Asiakkaamme olivat toivoneet vakuutusta, joka palkitsisi turvallisesta ajotavasta. Toisaalta meiltä toivottiin, etteivät bonukset alenisi vahingoissa, jotka eivät johdu kuljettajasta. Uudistetuilla kaskoilla pystyimme vastaamaan asiakkaidemme toiveisiin.

Myrskyjen ja kovien talvien seurauksena panostimme korvauspalvelussamme erilaisiin poikkeustilanteisiin varautumiseen, jotta palvelu olisi asiakkaillemme mahdollisimman sujuvaa. Jatkoimme katsausvuoden aikana myös korvausjärjestelmiemme uudistamistyötä. Viimeisetkin korvauslajit siirtyvät sähköiseen asiakirjahallintaan alkuvuodesta 2012.

Vuonna 2010 aloitettua ajoneuvovahinkojen sähköistä tarkastustoimintaa on jatkettu ja kehitetty edelleen. Viime vuoden lopulla jo 60 prosenttia kaikista autovahingoista hoidettiin sähköisesti. Sähköinen tarkastustoiminta nopeuttaa ja parantaa asiakkaan saamaa palvelua merkittävästi.

Asiakkaamme ovat ottaneet hyvin vastaan huhtikuussa 2011 käyttöönotetun paperittoman palvelun, jota tarjoamme aktiivisesti kaikissa asiakaskohtaamisissa. Vuoden päättyessä noin 45 000 asiakastaloutta vastaanotti kaiken vakuutuspostinsa sähköisessä muodossa.

Vuonna 2012 Vahinko-Tapiolan tavoitteena on edelleen lisätä paperitonta palvelua ja korvauspalvelun sujuvuutta. Vakuutustoiminnan kannattavuuden parantaminen on yhtiön meillä olevan strategiajaksen päätavoite.

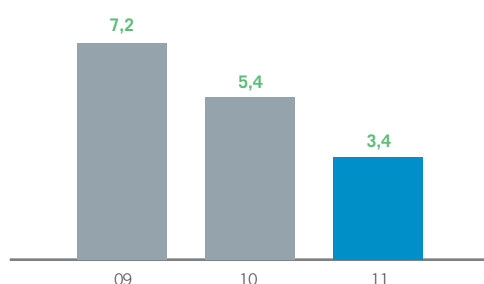
Juha-Pekka Halmeenmäki siirtyy kesällä 2012 Orton Invalidisäätiön toimitusjohtajaksi. Vahinko-Tapiolan uudeksi toimitusjohtajaksi on nimitetty Jukka Kinnunen 1.5.2012 alkaen.

Avainluvut

Vahinko-Tapiolan avainluvut

	2011	2010	2009
Liikevaihto, milj. e	836,0	803,8	806,3
Liikevoitto, milj. e	-45,7	7,2	83,0
Kokonaistulos, milj. e	-52,5	51,6	149,1
Vakuutusmaksutulo, milj. e	712,3	691,9	675,1
Vakavaraisuus, vastuunkantokyky, %	194,3	206,7	203,6
Yhdistetty kulusuhde, %	122,4	115,0	105,2
Asiakasedut, milj. e	75,2	73,4	72,5

Vahinko-Tapiolan sijoitustoiminnan tuotto 2009–2011, %

Hallituksen toimintakertomus 2011

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan toimialaan kuuluvat kaikki vapaaehtoiset ja lakisääteiset vahinkovakuutukset. Vahinko-Tapiola-konserniin kuuluvat Tapiola Pankki Oy ja sen tytäryhtiö Tapiola Varainhoito Oy, lakkautettujen jälleenvakuutus sopimusten yhtiö Alma Vakuutus Oy ja ICT- palveluyritys Tieto-Tapiola Oy.

- Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan konsernin vahinkovakuutustoiminnan liiketappio oli 49,6 miljoonaa euroa (+8,0 milj. e). Arvostuserojen muutos heikensi kokonaistulosta -6,8 miljoonalla eurolla -56,4 miljoonaan euroon (+52,1 milj. e). Lakisääteisten lajien eläkepääomien ja kollektiivivaruksen kasvu sekä eliniän pidentymisen johdosta tehty korvausvastuun täydennys heikensivät yhtiön tulosta ja yhdistettyä kulusuhdetta.
- Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo kasvoi 3,0 prosenttia.
- Vahinkovakuutustoiminnan yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 120,0 prosenttia (112,3 %).
- Vahinko-Tapiolan sijoitustoiminnan tuotto prosentti sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoin oli 3,4 prosenttia (5,4 %). Heikot sijoitusmarkkinat huomioon ottaen tuottoa voidaan pitää erinomaisena.
- Emoyhtiö Vahinko-Tapiolan vakavaraisuuspääoma oli 1 296,6 miljoonaa euroa (1 355,9 milj. e) ja vastuunkantokyky eli vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuottoihin oli 194,3 prosenttia (206,7 %). Vakavaraisuus on erittäin hyvä. Toimintapääomasuhde eli toimintapääoma suhteessa vähimmäismääräänsä oli 6,1-kertainen (6,4-kertainen).
- Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan liikevoitto nousi 4,8 miljoonaan euroon (1,6 milj. e). Korkokate nousi 27,4 prosenttia 18,2 miljoonaan euroon (14,3 milj. e). Palkkiot tuotot olivat edellisvuoden tasolla 15,3 miljoonaa euroa (15,3 milj. e). Kulu-tuotto-suhde oli 0,9 (0,9).
- Pankkitoiminnan saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä nousivat 148,7 miljoonaa euroa 1 500,4 miljoonaan euroon (1 351,7 milj. e.) ja talletuskanta kasvoi 184,8 miljoonaa euroa 1 584,5 miljoonaan euroon (1 399,7 milj. e). Tapiola Pankin ottolainauksen markkinaosuus säilyi 1,2 prosentissa (1,2 %). Pankin luottoriskit eivät ole lisääntyneet merkittävästi.
- Tapiola Varainhoidon hallinnoimien asiakasvarojen määrä kasvoi 6 408,8 miljoonaan euroon (5 893,0 milj. e) ja osuudenomistajien määrä kasvoi 52 993 osuudenomistajaan (50 872) Tapiola Varainhoidon markkinaosuus Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen rahastopääomista nousi 3,0 prosenttiin (2,9 %). Yhtiö oli vuodenvaihteessa Suomen kahdeksanneksi suurin rahastoyhtiö (9. suurin).
- Tapiola Pankki Oy:n vakavaraisuussuhde oli 15,3 prosenttia (13,7 %). Ensisijaisten omien varojen suhde oli 11,8 prosenttia (10,1 %).

Asiakkaat ja asiakasedut

Vahinko-Tapiolan yksityistalouselohkon asiakasmäärä oli 772 700 asiakasta ja yritysasiakaslohkon asiakasmäärä oli 26 800.

Vahinko-Tapiolan tytäryhtiön Tapiola Pankki Oy:n asiakasmäärä nousi noin 22 260 asiakkaalla 233 260 asiakkaaseen. Tiliasiakkaiden määrä nousi 10 250 asiakkaalla 173 940 asiakkaaseen.

Tapiola Varainhoito Oy:n hallinnoimat rahastot saivat vuoden aikana noin 2 120 uutta osuudenomistajaa, mikä nosti osuudenomistajien määrän lähes 53 000:een. Suurin osa asiakkaista on sijoittanut useampaan rahastoon. Asiakasmäärä vuoden lopussa oli lähes 27 700 asiakasta.

Tapiola-ryhmän toiminnan ylijäämää käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi palvelujen kehittämisenä, asiakas-työtyksinä ja maksun alennuksina. Omistaja-asiakkaan palvelut ovat mm. maksuton turvantarkistus ja hätäpalvelu. Osa tuloksesta käytetään kartuttamaan yhtiön vakavaraisuutta ja näin varmistamaan asiakkaiden edut tulevaisuudessa. Konsernin omistaja-asiakas-työtyksien kokonaisarvo nousi 87,1 miljoonaan euroon (84,4 milj. e), kun otetaan huomioon asiakas-työtykset, keskittämisalennukset, palvelu-työtykset ja yhteistyösopimusten perusteella maksetut alennukset. Lukuun sisältyy Tapiola Pankin kautta annetut edut, joiden määrä nousi 11,8 miljoonaan euroon (11,0 milj. e). Pankin edut annettiin keskittämisetuina ja markkinoita parempina korkoina.

Toimintaympäristö

Vuosi 2011 oli sekä reaalityaloudessa että sijoitusmarkkinoilla hyvin kaksijakoinen. Alkuvuonna talouskasvu jatkui vielä suhteellisen vahvana mutta raaka-aineiden ja energian hintojen nousun seurauksena kustannusinflaation voimistuminen alkoi vähitellen heikentää maailmantalouden näkymiä. Inflaatiopaineiden vuoksi Euroopan keskuspankki teki huhtikuussa ensimmäisen koronnostonsa sitten kesän 2008. Sijoitusmarkkinoilla omaisuusluokkien kehitys heijasteli alkuvuonna stagflatorista (kasvun hidastumisen ja kiihtyvän inflaation yhdistelmä) talousympäristöä. Kasvunäkymien heikkeneminen jarrutti riskipitoisten omaisuusarvojen nousua kun taas inflaatiotekijät nostivat pitkiä korkoja. Alhaisista tuottotasoista huolimatta käteinen oli vuoden alkupuoliskolla paras omaisuusluokka.

Kesäkuukausina sijoitusympäristö kuitenkin nopeasti muuttui. Yhdysvaltain tilinpitotiedot paljastivat kustannusinflaation vaikuttaneen erittäin epäsuotuisasti talouskasvuun. Useat talouden luottamusindeksit olivat kääntyneet laskuun jo keuhällä. Samaan aikaan Euroopan velkakriisi alkoi uudelleen kärjistyä, kun markkinoiden luottamus Italian kykyyn hoitaa velkataakkaansa äkillisesti heikkeni. Loppuvuoden aikana reaalityalouden suhdanneindikaattorien pudotus jyrkeni ja euroalueen ongelmien pelättiin rahoitusmarkkinoiden kautta leviävän mailmanlaajuiseksi laskusuhdanteeksi. Sijoitusmarkkinoilla alettiin hinnoitella mahdollista taantumaa ja deflaatiota. Osakekurssit laskivat voimakkaasti, erityisesti

Euroopassa ja syklisillä reunamarkkinoilla, kun taas turvallisina pidettyjen valtioiden lainakorot laskivat ennätyksellisen alas. Euroalueen reunavaltioiden maksutasekriisi sen sijaan kasvatti useiden maiden korkoerot suhteessa Saksaan euroajan ennätystasolle.

Euroopan velkakriisistä huolimatta Yhdysvaltain talousnäköymät säilyivät vielä vuoden viimeisinä kuukausina yllättävän vakaina. Kehittyvissä talouksissa kasvu alkoi selvästi hidastua mutta vuoden 2008 kaltaista äkillistä pysähdystä ei tapahtunut. Maailman osakemarkkinoilla koko vuoden arvonalasku jäikin euromääräisesti alle viisi prosenttia. Euroopan ydinvaltioiden korkotason voimakkaan laskun ansiosta euroalueen valtionlainojen vuositulot oli yli kolme prosenttia. Euro heikkeni vuoden aikana dollariin ja puntaan nähden noin kolme prosenttia ja suhteessa jeniin yli kahdeksan prosenttia.

Kansainvälisillä kiinteistömarkkinoilla vuosi 2011 kului enimmäkseen epävarmuuden merkeissä. Etelä-Euroopan maissa, Kreikassa, Italiassa ja Espanjassa kiinteistömarkkinat painuivat alas päin talouskriisin syvennyksessä. Vahvoissa talouksissa kuten Saksassa sekä myös Ranskassa kiinteistömarkkinoiden vire pysyi myönteisenä. Ruotsissa kaupan käynnin määrät kasvoivat voimakkaasti ja tuottovaatimukset laskivat. Monilla Euroopan osamarkkinoilla markkinat hakivat suuntaansa loppuvuonna talousnäköymien synkentyessä ja rahoituksen saatavuuden vaikeutuessa.

Suomen kiinteistösijoitusmarkkinoilla kaupankäyntivolyymi näyttää jäävän vuosituhannen alhaisimmalle tasolle. Alkuvuoden aikana markkinatunnelmat olivat vielä lievästi positiiviset, mutta epävarmuus talouden kehityksestä sekä haasteet rahoitusmarkkinoilla synkensivät näkymiä syksyn aikana. Parhaimpien kohteiden tuottovaatimukset ovat vielä laskeutuneet vuoden 2011 aikana, mutta lasku näyttää tasoittuneen vuoden loppuun mennessä. Sijoituskysyntä prime-kohteisiin on toistaiseksi pysynyt vahvana sekä kotimaisten että ulkomaisten sijoittajien toimesta. Sijoittajien riskinottohalukkuus on pientä, joten riskipitoisempien kohteiden hinnoittelu on edelleen maltillista eikä kaupankäyntiä näiden kohteiden osalta ole juuri nähty. Suomen toimitilamarkkinoiden parhailta alueilla vuokratasojen sekä käyttöasteiden kehitys on ollut lievästi positiivista vuoden 2011 aikana.

Finanssialan Keskusliiton (FK) joulukuun alussa Arvio vakuutusmarkkinoiden kehityksestä 2011 julkaisun mukaan vahinkovakuutusyhtiöiden vahinkoensivakuutuksen maksutulon kasvuksi arvioidaan viisi prosenttia. Maksettujen korvausten kasvuksi FK ennakoii 10 prosenttia. Kasvaneen vahinkomenon taustalla on alkuvuoden ankara talvi sekä myrskyt.

Liikenne- ja autovakuutuksen maksutuloon vaikuttaa uusien ajoneuvojen ensirekisteröinti ja käytettyinä tuotujen autojen määrät. Molempien määrät ylittivät edellisvuoden luvut. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutuloon vaikuttaa eniten työllisyystilanteen kehitys. Työllisyystilanne oli parempi kuin edellisvuonna.

Vahinkovakuutuksessa kilpailu on edelleen kiristynyt. Alalle on tulossa vuoden alkupuolella uusi toimija.

Konsernirakenne

Keskinäinen Vakuutusyhtiön Tapiolan konserniin kuuluvat emoyhtiön lisäksi tytäryhtiöt Tapiola Pankki Oy konsernin omistusosuus 73,2 prosenttia (73,0 %); Alma Vakuutus Oy 100 prosenttia (100 %); Tieto-Tapiola Oy 51,1 prosenttia (51,1 %); Aura-Karelia Oy 100 prosenttia (100 %) sekä 14 (13) asunto- ja kiinteistöyhtiötä ja 6 (6) muuta yhtiötä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Osakkuusyhtiöitä ovat Kiinteistö- Tapiola Oy ja kolme (3) kiinteistöyhtiötä sekä kolme (3) muuta yhtiötä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva on Vahinko-Tapiolan tytäryhtiö, sillä sen kaikki takuusuuden omistajat ovat allekirjoittaneet takuusuuksien omistajien väliseen sopimukseen lisäyksen, jonka mukaan emoyhtiöllä on halutessaan oikeus nimittää Turvan hallituksen enemmistö. Vahinko-Tapiolan osuus Turvan takuupääomasta on 67,41 prosenttia. Turvan takuupääoman määrä on 10 145 096,82 euroa. Keskinäisen yhtiön takuupääoman omistajalla ei ole oikeutta yhtiön muuhun omaisuuteen kuin takuupääomaan ja yhtiökokouksen päätöksellä ylijäämävaroista maksettavaan takuupääoman korkoon, joka voi olla enintään 12 prosenttia vuodessa. Turvan tilinpäätöstietoja ei ole yhdistelty Vahinko-Tapiola-konsernitiilinpäätökseen edellä olevasta johtuen. Näin annetaan oikea kuva Vahinko-Tapiola-konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Vahinkovakuutustoiminta

Vahinkovakuutusyhtiöiden vahinkomenon kasvu jatkui vuonna 2011. Alkuvuoden jo toinen peräkkäinen runsasluminen talvi sekä vuoden 2011 loppuun osuneet myrskyt aiheuttivat paljon vahinkoja.

Alan vakuutusmaksutulon kasvuun vaikuttavat muun muassa edellisvuotta parempi työllisyystilanne, joka näkyy lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulon kasvuna. Ajoneuvojen ensirekisteröintien määrä kasvoi 14,2 prosentilla edellisvuoteen nähden.

Vakuutusmaksutulo ja maksetut korvaukset

Vahinko-Tapiolan vakuutusmaksutulo kasvoi 3,0 prosenttia 712,3 miljoonaan euroon (691,9 milj. e). Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo kasvoi 2,9 prosenttia ollen 665,3 miljoonaa euroa (646,7 milj. e). Finanssialan Keskusliiton (FK) joulukuussa 2011 julkaiseman Arvio vakuutusmarkkinoiden kehityksestä 2011 – katsauksen mukaan alan maksutulon ennustetaan kasvavan neljä prosenttia ja ensivakuutuksen maksutulo kasvaneen sekä viisi prosenttia.

Tulevan jälleenvakuutuksen vakuutusmaksutulo nousi 4,0 prosenttia 47,0 miljoonaan euroon (45,2 milj. e).

Maksettujen korvausten määrä oli 532,7 miljoonaa euroa (525,1 milj. e), missä oli 1,5 prosentin nousu edelliseen vuoteen nähden. Ensivakuutuksen maksetut korvaukset nousivat 3,6 prosenttia 499,6 miljoonaan euroon (482,1 milj. e) ja tulevan jälleenvakuutuksen maksetut korvaukset alenivat 23,0 prosenttia 33,1 miljoonaan euroon (43,0 milj. e). FK:n tammikuussa 2012 julkaiseman Vahinkovakuutuksen kuukausittainen vakuutusmaksu ja korvaustilaston mukaan alan maksetut korvaukset kasvoivat edellisvuodesta 9,6 prosenttia.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksutulo kasvoi 10,7 prosenttia 121,0 miljoonaan euroon (109,3 milj. e). Kasvua selittää vuoden 2010 palkkasummien ennakoitua suurempi kasvu, jonka seurauksena vuoden 2011 maksutulo nousi. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen siirtoliikkeen kokonaistulos oli noin 5,9 miljoonaa euroa tappiollinen. FK arvioi alan vakuutusmaksutulon nousevan kuusi prosenttia edellisvuodesta.

Vapaaehtoisien tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulo oli 67,0 miljoonaa euroa (63,4 milj. e), mikä oli 5,7 prosenttia enemmän kuin edellisena vuonna. FK arvioi, että alan vakuutusmaksutulo kasvaa noin yhdeksän prosenttia.

Liikennevakuutuksen (moottoriajoneuvon vastuu) vakuutusmaksutulo aleni 1,8 prosenttia 139,2 miljoonaan euroon (141,8 milj. e). Vahinko-Tapiola oli moottoriajoneuvojen kolmanneksi suurin vakuuttaja rekisteröinneillä mitattuna 17,5 prosentin osuudellaan (18,9 %). Autovakuutuksen (maa-ajoneuvot) vakuutusmaksutulo aleni 1,3 prosenttia 119,4 miljoonaan euroon (121,0 milj. e). FK arvioi alan vakuutusmaksutulon kasvavan liikennevakuutuksessa kolme prosenttia ja autovakuutuksessa kolme prosenttia.

Palo- ja omaisuusvakuutusten vakuutusmaksutulo oli 159,4 miljoonaa euroa (152,8 milj. e), mikä oli 4,3 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. FK arvioi, että alan vakuutusmaksutulo kasvaa noin neljä prosenttia.

Vastuuvakuutusten vakuutusmaksutulo oli 27,2 miljoonaa euroa (27,1 milj. e), missä oli kasvua 0,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. FK arvioi, että alan vastuuvakuutusmaksutulon kasvavan neljä prosenttia edellisvuodesta.

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista olivat 5,0 miljoonaa euroa (7,3 milj. e).

Vakuutustekninen vastuuvetä

Eliniän pidentymisen johdosta Vahinko-Tapiola korotti liikenne- ja tapaturmavakuutuksesta maksettavien eläkkeiden korvausvastuuta yhteensä 16,4 miljoonalla eurolla. Vuonna 2010 tehty korotus oli 20,7 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi lakisääteisten lajien eläkepääomat ja kollektiivivaraus kasvoivat vuonna 2011 selvästi. Vastuiden kasvu kohdistui tilivuotta edeltäviin vuosiin. Näiden lajien eläkepääomien ja kollektiivivarausten muutokset heikensivät tulosta ilman eliniän pidentymisestä johtuvia tarkistuksia yhteensä noin 104,7 miljoonalla eurolla (43,6 milj. e). Tämä kasvatti yhdistettyä kulusuhdetta 15,7 prosenttiyksiköllä (6,6 %-yks.).

Vahinko-Tapiolan omalla vastuulla olevan vastuuvetä määrä oli 2 160,8 miljoonaa euroa (2 074,5 milj. e).

Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua ja liikekulut

Vahinko-Tapiolan konsernin vakuutusliiketoiminnan yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 120,0 prosenttia (112,3 %). Riskisuhde oli 86,8 prosenttia (79,3 %), korvausten hoitokulusuhde oli 6,6 prosenttia (6,4 %) ja liikekulusuhde 26,6 prosenttia (26,6 %). Korkeaan riskisuhteeseen vaikuttivat merkittävästi edellä mainittu lakisääteisten lajien vastuuvetä kasvu.

Vahinko-Tapiolan yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 119,5 prosenttia (112,4 %). Riskisuhde oli 86,7 prosenttia (79,2 %), korvausten hoitokulusuhde oli 7,1 prosenttia (7,0 %) ja liikekulusuhde 25,8 prosenttia (26,2 %).

Vahinko-Tapiolan tuloslaskelman liikekulut olivat 171,8 miljoonaa euroa (171,9 milj. e) säilyen edellisvuoden tasolla. Korvaustoiminnan hoitokulut nousivat 3,6 prosenttia 47,5 miljoonaan euroon (45,8 milj. e). Nousun syynä olivat lisääntyneet vahinkomäärät. Sijoitustoiminnan hoitokulut alenivat 4,5 prosenttia nouden 5,8 miljoonaan euroon (6,1 milj. e).

Muut tuotot ja kulut

Vahinko-Tapiolan palvelumyyntiä on pääkonttoripalveluiden, mm. markkinointi-, tiedotus-, lakiasia-, henkilöstöpalveluiden sekä sisäisientarkastuksen ja yritysasiakasliiketoiminnan palveluiden tuottaminen Tapiola Pankille ja Tapiola Varainhoito-yhtiölle sekä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiolalle. Lisäksi Vahinko-Tapiola tuottaa mm. Ajoneuvohallintokeskukselle (AKE) ajoneuvojen rekisteröintipalveluja.

Edellä mainittujen palvelujen myynnistä saatavat tuotot kirjataan tuloslaskelmaerään muut tuotot ja niiden tuottamisesta aiheutuneet kulut kirjataan tuloslaskelmaerään muut kulut. Liiketoimet on toteutettu tavanomaisin kaupallisina ehdoin.

Vahinko-Tapiolan muut tuotot ja kulut olivat nettomääräisesti 0,5 miljoonaa euroa (–1,6 milj. e).

Vahinko-Tapiola-konsernin vakuutusliiketoiminnan muut tuotot ja kulut olivat nettomääräisesti 4,9 miljoonaa euroa (1,8 milj. e).

Sijoitustoiminta käyvin arvoin – vahinkovakuutus

Vahinko-Tapiolan emoyhtiön sijoitusten nettotuotto käyvin arvoin oli 3,4 prosenttia (5,4 %). Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin olivat 96,3 miljoonaa euroa (143,3 milj. e). Viiden vuoden keskimääräinen vuosituotto oli 3,2 prosenttia. Sijoitukset käyvin arvoin olivat 2 839,2 miljoonaa euroa (2 730,0 milj. e).

Sijoitukset, jakauma ja tuotto-% Käypä arvo 2 839,2 milj. euroa (2 730,0 milj. e)

Sijoitustoiminnan tuotto-% 3,4 % (5,4 %)

* Tuotto-% sijoituslajeittain

Osakesijoitukset

Vahinko-Tapiolan osakesijoitukset olivat 593,3 miljoonaa euroa (622,6 milj. e) eli 20,9 prosenttia (22,8 %) sijoituksista. Suomalaisten osakkeiden osuus oli 18,6 prosenttia (26,3 %) noteeratuista suorista osakesijoituksista, joita oli 209,0 miljoonaa euroa (284,6 milj. e). Osakesijoitukset tuottivat –2,7 prosenttia (13,0 %).

Korkosijoitukset

Vahinko-Tapiolan korkosalkun markkina-arvo korkorahastot sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan luettuina oli 1 444,6 miljoonaa euroa (1 327,6 milj. e) eli 50,8 prosenttia (48,6 %) sijoituksista. Valtion lainojen osuus korkosijoituksista oli 29 prosenttia (38 %), swap-hinnoiteltujen ja yrityslainojen osuus 67 prosenttia (60 %) ja rahamarkkinasijoitusten noin 4 prosenttia (2 %). Salkun korkorisä kuvaava mittari eli niin sanottu modifioitu duraatio oli 4,61 (4,88) vuotta. Korkosijoitusten tuotto oli korkorahastot sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan luettuina 5,1 prosenttia (3,7 %).

Kiinteistösijoitukset

Vahinko-Tapiolan kiinteistösijoitukset olivat 673,7 miljoonaa euroa (625,9 milj. e) eli 23,7 prosenttia (22,9 %) sijoituksista. Kiinteistösijoituksista suorien kiinteistösijoitusten osuus oli 80,8 prosenttia (78,6 %) ja epäsuorien kiinteistösijoitusten eli sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten osuus oli 19,2 prosenttia (21,4 %). Kiinteistöjen tuotto käyvin arvoin oli 6,3 prosenttia (3,1 %). Kiinteistösijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotto oli 6,7 prosenttia (–2,3 %). Suorat kiinteistösijoitukset tuottivat 6,1 prosenttia (4,6 %). Kiinteistöjen keskimääräinen tyhjyyssaste oli 2,8 prosenttia (2,7 %).

Lainat

Vahinko-Tapiolan lainasaamiset olivat 128,8 miljoonaa euroa (153,9 milj. e) eli 4,5 prosenttia (5,6 %) koko sijoituskannasta. Lainasaamiset tuottivat 3,9 prosenttia (3,5 %).

Vahinkovakuutustoiminnan tulos

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan konsernin vahinkovakuutustoiminnan liiketappio oli 49,6 miljoonaa euroa (+8,0 milj. e). Arvostuserojen muutos heikensi kokonaistulosta –6,8 miljoonalla eurolla –56,4 miljoonaan euroon (+52,1 milj. e).

Emoyhtiö Vahinko-Tapiolan liiketappio oli 45,7 miljoonaa euroa (7,2 milj. e). Arvostuserojen muutos heikensi kokonaistulosta 6,8 miljoonalla eurolla (paransi 44,4 milj. e) –52,5 miljoonaan euroon (51,6 milj. e).

Vakavaraisuus – Vahinko-Tapiola

Emoyhtiö Vahinko-Tapiolan toimintapääoma, joka kuvaa määrää jolla vakuutusyhtiön varat ylittävät velat ja muut niihin rinnastettavat sitoumukset, oli 840,2 miljoonaa euroa (824,0 milj. e). Toimintapääoman vähimmäismäärä oli 136,9 miljoonaa euroa (128,6 milj. e). Toimintapääomasuhde eli toimintapääoman määrä suhteessa sen vähimmäismäärään oli 6,1-kertainen (6,4-kertainen). Vahinko-Tapiolan vakavaraisuuspääoma oli 1 296,6 miljoonaa euroa (1 355,9 milj. e). Vastuunkantokyky oli 194,3 prosenttia (206,7 %). Vahinko-Tapiolan vakavaraisuusasemaa on pidettävä alalla erittäin vahvana.

Vahinkovakuutuksen riskiasema

Vahinko-Tapiolan hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnasta. Hallitus määrittää eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Yhtiössä laaditaan vuosittain sijoitus- ja riskienhallintasuunnitelmat, jotka hyväksytään hallituksessa. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Riskeihin varautumisen tärkeys arvioidaan analysoimalla niiden toteutumisen todennäköisyyden lisäksi mahdollisesta realisoitumisesta aiheutuvia vaikutuksia. Toimitusjohtaja ja liiketoimintayksiköiden johtajat vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskien hallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Sisäinen tarkastus tukee johtoa ja hallitusta valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä.

Vahinko-Tapiolan toiminnan merkittävimmät riskit ovat vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit. Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutusotteiden hinnoitteluun, inflaatioon, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin, ammattitauteihin ja jälleenvakuutus-suojiin. Markkinariski johtuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen mm. korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisäl-

tyvät operatiivisiin riskeihin. Toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit sisältävät muun muassa. yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön liittyvät riskit.

Riskienhallinnan periaatteissa ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen vuoteen nähden.

Vahinko-Tapiolan riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminta

Pankkitoiminta

Vahinko-Tapiolan konsernin pankkitoiminnan saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä nousivat 148,7 miljoonaa euroa 1 500,4 miljoonaan euroon (1 351,7 milj. e.) ja talletuskanta kasvoi 184,8 miljoonaa euroa 1 584,5 miljoonaan euroon (1 399,7 milj. e). Tapiola Pankin ottolainauksen markkinaosuus säilyi 1,2 prosentissa (1,2 %). Pankin luottoriskit eivät ole lisääntyneet merkittävästi.

Markkinakorot pysyivät koko tilikauden poikkeuksellisen alhaisina. Tapiola Prime korko oli koko tilikauden 1,95 prosenttia. Kahdentoista kuukauden Euribor-korko nousi kauden aikana 1,51 prosentista 1,95 prosenttiin.

Sijoituspalvelutoiminta

Tapiola Varainhoito Oy:n hallinnoimien sijoitusrahastojen rahastopääomat alenivat 7,9 prosentilla 1 667,8 miljoonaan euroon (1 810,4 milj. e). Nettomerkinnät laskivat 46,1 miljoonaa euroa (+35,0 milj. e). Finanssialan Keskusliiton mukaan kotimaisten rahastojen pääoman kokonaispääoma oli 55,4 miljardia euroa (61,5 mrd. euroa). Vuoden aikana se laski 10 prosenttia. Yhtiön markkinaosuus oli 3,0 prosenttia (2,9 %). Tapiola Varainhoito on kahdeksanneksi (9.) suurin toimija Suomen rahastomarkkinassa.

Tilikauden päättyessä Tapiola Varainhoito Oy:n hallinnoimien asiakasvarojen määrä kasvoi 515,8 miljoonalla eurolla 6 408,8 miljoonaan euroon (5 893,0 milj. e).

Vahinko-Tapiola-konsernin varainhoitoliiketoiminnan hallinnoimien sijoitusrahastojen rahastopääomat alenivat vuoden 2011 aikana 122,2 miljoonaa euroa 1 460,6 miljoonaan euroon (1 582,8 milj. e). Hallinnoitujen asiakasvarojen määrä nousi 607,6 miljoonaa euroa 4 684,4 miljoonaan euroon (4 076,8 milj. e).

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan tulos

Vahinko-Tapiola-konsernin pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan korkokate nousi 27,4 prosenttia 18,2 miljoonaan euroon (14,3 milj. e). Luottotappioita ja arvonalentumistappioita kirjattiin yhteensä 0,1 miljoonaa euroa (0,4 milj. e).

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan palkkiotulot olivat edellisvuoden tasolla 15,3 miljoonaa euroa (15,3 milj. e).

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan kulu-tuotto-suhde oli 0,9 (0,90).

Vahinko-Tapiolan konsernin pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan liikevoitto nousi 4,8 miljoonaan euroon (1,6 milj. e).

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan vakavaraisuus

Tapiola Pankki Oy:n osakepääomaa korotettiin ensin maaliskuussa 31,4 miljoonasta eurosta 34,4 miljoonaan euroon. Osakeannissa merkittiin 4 600 uutta osaketta. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon kirjattiin tässä yhteydessä

7,0 miljoonaa euroa. Maaliskuun pääomitus oli siis yhteensä 10,0 miljoonaa euroa.

Joulukuun osakepääoman korotuksessa merkittiin 9200 uutta osaketta ja osakepääomaa korotettiin 6,0 miljoonalla eurolla 40,4 miljoonaan euroon. Sijoitetun vapaan oman pääoman määrä nousi 14,0 miljoonaa euroa 49,1 miljoonaa euroon. Joulukuun pääomitus oli yhteensä 20,0 miljoonaa euroa.

Tapiola Pankki Oy:n vakavaraisuussuhde oli tilikauden päättyessä 15,3 prosenttia (13,7 %). Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde oli 11,8 prosenttia (10,1 %). Pankkikonsernin vakavaraisuussuhde oli 14,1 prosenttia (12,1 %) ja ensisijaisten omien varojen suhde oli 10,5 prosenttia (8,5 %).

Tapiola Varainhoito Oy:n vakavaraisuussuhde oli 22,6 prosenttia (25,9 %). Tilikauden päättyessä Basel II -vakavaraisuussuhde oli 2,8-kertainen (3,2-kertainen) suhteessa minimimäärään.

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan riskiasema

Pankkikonsernin riskienhallinta perustuu Tapiola-ryhmässä määriteltäviin riskienhallinnan käsitteisiin, riskienhallinnan tehtävään, tavoitetilään ja riskinottohalukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin.

Pankkikonsernin yhtiöiden hallituksilla on kokonaisvastuu riskienhallinnasta. Hallitukset määrittävät eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet sekä riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Yhtiöissä laaditaan vuosittain riskienhallintasuunnitelmat, jotka hyväksytään hallituksissa. Hallitukset seuraavat säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Riskienhallintaa ohjaavat ja valvovat konsernin riskienhallintatoimikunta (ERM) ja tasehallintatoimikunta (ALCO).

Liiketoiminnoissa tunnistetaan ja analysoidaan toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Riskeihin varautumisen tärkeys arvioidaan analysoimalla niiden toteutumisen todennäköisyyden lisäksi mahdollisesta realisoitumisesta aiheutuvia vaikutuksia. Riskienhallintasuunnitelmissa määritellään riskienhallintatoimenpiteet ja niiden vastuutus.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Sisäinen tarkastus tukee johtoa ja hallitusta valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä.

Pankkikonsernin toiminnan merkittävimmät riskit ovat luotonantoon liittyvät riskit. Muita toiminnan kannalta tärkeitä riskilajeja ovat markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit.

Riskienhallinnan periaatteissa ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen vuoteen nähden.

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

Takuupääoma

Vahinko-Tapiolan takuupääoman määrä on 1 765 973,23 euroa. Takuupääoma jakautuu 210 takuusuuteen nimetyille henkilöille asetettuun takuusuuteen. Jos takuupääomaa korotetaan, annetaan korotusta vastaava määrä edellä mainittunlaisia takuusuuksia. Yhtiön takuusuuksien omistajilla on etuoikeus uusien takuusuuksien saamiseen entisten takuusuuksiensa suhteessa. Takuusuudet tuottavat yhtäläisen oikeuden yhtiöön.

Takuupääoman omistajat ja näiden osuudet takuupääomasta olivat 31.12.2011 seuraavat:

	Takuusuuksia, kpl	Osuus, %
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	168	80
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	42	20
Yhteensä	210	100

Vakuutus- ja rahoitusryhmittymän vakavaraisuus

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola ja sen tytäryhtiö Alma Vakuutus Oy sekä konsolidoimaton tytäryhtiö Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva; Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola tytäryhtiöineen; rahoitusalan yritykset: Tapiola Pankki Oy ja sen tytäryhtiö Tapiola Varainhoito Oy sekä ICT-palveluyritys Tieto-Tapiola Oy muodostavat Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitetun ryhmittymän. Finanssivalvonnan 24.11.2009 antaman päätöksen mukaan Turvan sisällyttäminen ryhmittymän lisävalvontaan ei ole tarpeellista ryhmittymän valvonnan tavoitteiden kannalta ja siten se voidaan jättää ottamatta huomioon ryhmittymän vakavaraisuutta laskettaessa.

Vakavaraisuuden hallinta

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmittymän riskienhallintaa. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista hyvällä vakavaraisuudella. Vakavaraisuuden hallinta perustuu ennakoivaan ja kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jonka lähtökohtana ovat strategisen ja operatiivisen toiminnan suunnitelmat. Ryhmän ja sen yhtiöiden vakavaraisuustilannetta ja niiden kehittymistä seurataan säännöllisesti ja kattavasti lakisääteisillä ja sisäisillä vakavaraisuus- ja riskiraporteilla. Osana toiminnansuunnittelua kartoitetaan merkittävimmät riskit ja niiden toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisen realisoitumisen merkitys ryhmälle ja sen yhtiöille. Nämä mahdollistavat sen, että ryhmän yhtiöt voivat ennakoivasti toteuttaa tarvittavia vakavaraisuutta vahvistavia ja ylläpitäviä toimenpiteitä. Ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa Riskit ja riskienhallinta -osiossa.

Vakuutus- ja rahoitusryhmittymän vakavaraisuuslaskelma:

Vakuutus- ja rahoitusryhmittymän vakavaraisuus

milj. e.	31.12. 2011	31.12. 2010
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen omien varojen määrä	840,2	824,1
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen ja ryhmittymään kuuluvien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten välinen moninkertainen pääoman käyttö	-138,8	-116,7
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen oikaistu omien varojen määrä	701,4	707,4
Tytär- ja omistusyhteisyrityksinä olevien rahoitus- ja vakuutusalan yritysten omien varojen yhteenlaskettu määrä	344,3	299,7
Moninkertainen pääoman käyttö	-89,0	-83,3
Rahoitus- ja vakuutusalan tytär- ja omistusyhteisyritysten omien varojen oikaistu määrä	255,3	216,4
Ryhmittymän omat varat	956,8	923,8
Ryhmittymän johdossa olevan yrityksen omien varojen vähimmäismäärä	136,9	128,6
Rahoitus- ja vakuutusalan tytär- ja omistusyhteisyritysten yhteenlaskettu omien varojen vähimmäismäärä	196,6	180,1
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä	333,5	308,7
Ryhmittymän vakavaraisuus	623,3	615,2
Ryhmittymän vakavaraisuusuhde	2,9	3,0

Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta edellyttää, että ryhmittymän omien varojen määrän on jatkuvasti oltava vähintään yhtä suuri kuin ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä. Laskelman perusteella voidaan todeta, että ryhmän vakavaraisuus on 2,9-kertainen minimiääränsä nähden.

Vahinko-Tapiolan hallinto ja johtaminen

Vahinko-Tapiola on antanut toimintakertomuksesta erillisenä selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodiin suosituksen 54 mukaisella tavalla (15.6.2010). Vahinko-Tapiolan hallinnoinnissa noudetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutusalan koskevaan lainsäädäntöön sekä Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin. Tapiolan hallintojärjestelmää koskevia tietoja on myös laajemmin saatavilla yhtiön Internet-sivuilta www.tapiola.fi

Yhtiökokous

Vahinko-Tapiolan yhtiökokous pidettiin 14.4.2011. Kokouksissa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2010, valittiin yhtiön tilintarkastaja ja hallintoneuvostoihin uusia jäseniä.

Vahinko-Tapiolan hallintoneuvoston erovuorossa olleista jäsenistä valittiin uudelleen Philip Aminoff (hallituksen puheenjohtaja, Electrosonic Oy), Jukka Kola (professori, Helsingin yliopisto), Timo U. Korhonen (toimitusjohtaja, NCC Rakennus Oy), Antti Lemmetyinen (sosiaalinen johtaja, Helsingin Diakonissalaitos), Jorma Mikkonen (toimialajohtaja, Lassila & Tikanoja Oyj) ja Pirkko Rantanen-Kervinen (ekonomi, hallituksen jäsen,).

Uusiksi jäseniksi valittiin: Vesa Lipsanen (yritysvastuu- ja riskienhallintojohtaja, Lemminkäinen Oyj), Antero Vesterinen (hallituksen puheenjohtaja, Keskisuomalainen Oyj) ja Kaisa Vikkula (matkapalveluiden johtaja, Finnair Oyj).

Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, jonka vastuullisena tilintarkastajana toimii Juha Tuomala, KHT. Tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin esitetään tuloslaskelman liitteessä 3.4.

Hallintoneuvosto

Vahinko-Tapiolan hallintoneuvosto piti järjestäytymiskokouksensa 16.6.2011. Kokouksessa valittiin hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin sosiaalinen johtaja, Helsingin Diakonissalaitoksen johtaja Antti Lemmetyinen. Hallintoneuvoston 1. varapuheenjohtajaksi valittiin MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila. Hallintoneuvoston 2. varapuheenjohtajaksi valittiin teollisuusneuvos Jouko Virranniemi Pölkky Oy:stä.

Hallintoneuvoston kokouksessa 16.6.2011 tehtiin päätöksiä liittyen Tapiola-ryhmän ylimmän johdon sukupolvenvaihdokseen. Vahinko-Tapiolan ja Henki-Tapiolan hallitusten varapuheenjohtaja ja yhtiöryhmän johtaja Jari Saine jäi aiemmin sovitun mukaisesti eläkkeelle 31.1.2012. Hänen tilalleen hallitusten jäseneksi ja yhtiöryhmän johtajaksi nimitettiin 1.2.2012 alkaen sijoitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri Jari Eklund, joka oli aikaisemmin hallitusten varajäsen. Jari Eklundin vastuualue hallituksissa on sijoitustoiminta. Hallintoneuvostossa tehdyn nimityksen johdosta Jari Eklund valittiin sittemmin Jari Saineen seuraajaksi myös Tapiola Pankin ja Tapiola Varainhoito Oy:n hallitusten puheenjohtajaksi.

Vahinko-Tapiolan ja Henki-Tapiolan hallitusten jäsen ja palveluista yksityistalouksille vastaava yhtiöryhmän johtaja Arto Jurttila ilmoitti eroavansa Tapiola-ryhmän palveluksesta 30.9.2011 alkaen. Hänen seuraajakseen hallitusten jäseneksi ja yhtiöryhmän johtajaksi nimitettiin 1.10.2011 alkaen silloinen Tapiola Pankin toimitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri Harri Lauslahti. Hän vastaa yksityistalousliiketoiminnasta ja sijoituspalvelujen koordinoinnista.

Hallituksen kokoonpanon lisäksi Vahinko-Tapiolan ja Henki-Tapiolan hallintoneuvostojen yhteistyövaliokunta päätti käynnistää hakuprosessin pääjohtaja Asmo Kalpalan seuraajan valitsemiseksi. Tavoitteena oli nimittää Tapiola-ryhmän uusi pääjohtaja viimeistään vuoden 2012 maaliskuussa. Asmo Kalpalan kausi pääjohtajana päättyi aiemmin sovitun mukaisesti 31.12.2012. Hänen kansainväliset tehtävänsä päättyvät 30.6.2013, jolloin hän jää eläkkeelle.

Lisäksi hallintoneuvoston kokouksessa 16.6.2011 päätettiin selkeyttää Tapiola-ryhmän rakennetta. Tapiolan-ryhmän nykyinen kolmeen liiketoimintalohkoon perustunut organisaatio muuttui 1.2.2012 alkaen siten, että Jari Saineen vastuulla ollut Tapiola-ryhmän toimialan laajennusta varten perustettu Pankki-, säästö- ja sijoittajapalvelut -lohko lakkautetaan ja sen tehtävät siirtyvät yksityisasiakas- ja yritysasiakasliiketoimintojen vastuulle ja perustettavaan sijoituspalvelujen ohjausryhmään.

Hallituneuvosto kokoontui kolme kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 78,0 prosenttia jäsenistä. Hallituneuvoston jäsenille maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahallinat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset esitetään tuloslaskelman liitteessä 3.3.2.

Hallituneuvoston valiokunnat

Yhteistyövaliokunta

Vahinko-Tapiolan ja Henki-Tapiolan hallituneuvostojen puheenjohtajista muodostuvan yhteistyövaliokunnan järjestäytymiskokous pidettiin 16.6.2011. Yhteistyövaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin Antti Lemmetyinen ja varapuheenjohtajaksi Jouko Havunen.

Yhteistyövaliokunta kokoontui kymmenen kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 97,0 prosenttia jäsenistä.

Yhteistyövaliokunnan tarkastusvaliokunta

Yhteistyövaliokunta valitsi 16.6.2011 pidetyssä kokouksessaan tarkastusvaliokunnan jäseniksi Jouko Havusen (pj), Juha Marttilan ja Marjut Nordströmin.

Tarkastusvaliokunta kokoontui viisi kertaa. Kokouksiin osallistui keskimäärin 87,0 prosenttia jäsenistä.

Hallitus

Vahinko-Tapiolan hallituneuvoston 1.6.2009 tekemän päätöksen perusteella hallituksen jäsenet valittiin kolmivuotiskaudeksi.

Hallituksen jäsenet 2010–2012

- pääjohtaja Asmo Kalpala, hallituksen puheenjohtaja
- yhtiöryhmän johtaja Arto Jurtila, ajalla 1.1.–30.9.2011
- yhtiöryhmän johtaja Harri Lauslahti, 1.10.2011 alkaen
- yhtiöryhmän johtaja Jari Saine, 31.1.2012 saakka
- yhtiöryhmän johtaja Jari Sundström

ja hallituksen varajäsenet

- johtaja Jari Eklund 1.2.2012 alkaen hallituksen varsinainen jäsen
- johtaja Markku Paakkanen

Hallitus kokoontui 19 kertaa. Kokouksiin osallistui 97,4 prosenttia jäsenistä. Varsinaisilla jäsenillä on hallitustehtäviensä lisäksi vastuu yhtiöryhmän palveluista eri asiakasryhmillä: yksityistalouksille sekä yrityksille, suurasiaikaille ja yhteisöille sekä pankki-, säästö- ja sijoittaja-asiakkaille. Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahallinat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tuloslaskelman liitteessä 3.3.2.

Toimitusjohtaja

Vahinko-Tapiolan toimitusjohtajana toimii filosofian maisteri, SHV Juha-Pekka Halmeenmäki. Toimitusjohtajan sijainen on kauppatieteiden maisteri Jukka Kinnunen. Toimitusjohtajalle maksetut palkat ja luontoisedut olivat yhteensä 251 355 euroa johon sisältyi tulospalkkio 28 446 euroa. Johdon tulospalkkio perustuu toisaalta yhtiökohtaisten kolmen vuoden strategisten tavoitteiden (määrä enintään 30 prosenttia) sekä toisaalta vuositavoitteiden (määrä enintään 40 prosenttia) toteutumiseen. Toimitusjohtajan eroamisikä on 63 vuotta. Toimisuhteen ennen aikaisesta päättymisestä on sovittu 12 kuukauden palkkaa vastaava korvaus.

Valvova viranomainen

Vahinko-Tapiola on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

Henkilöstömäärän vähennykset ja organisaatiomuutokset

Lokakuun puolivälissä käynnistyivät Tapiola-ryhmässä yhteistoimintaneuvottelut suunnitelmasta henkilömäärän vähentämiseksi ja organisaatiomuutoksiksi. Tavoitteena olivat 30 miljoonan euron kustannussäästöt vuoden 2013 loppuun mennessä. Yhteistoimintamenettelyn käynnistytessä suunniteltu henkilömäärän vähentämisen tarve oli noin 230 henkilöä. YT-neuvottelut päättyivät 8.12.2011. Neuvottelujen lopputuloksena työt loppuivat 143 henkilöltä. Henkilöstövähennykset toteutettiin loppuvuoden aikana. Keinoina olivat irtisanomiset ja työsuhteen päättämissopimukset.

Kaikille työtä vaille jääville henkilöille annettiin mahdollisuus osallistua uudelleensijoittumiseen tähtäävään valmennukseen, jossa henkilöä avustetaan ja valmennetaan uuden työpaikan etsimisessä.

Tapiolan henkilöstövähennykset ovat osa yhtiöryhmän toiminnan tehostamista. Tavoitteena ovat 30 miljoonan euron kustannussäästöt vuoden 2013 loppuun mennessä kannattavuuden parantamiseksi.

Vuoden 2012 alussa Tapiola-ryhmän kehitystoiminnot keskitetään uuteen ryhmän kehityspalvelut yksikköön. Uusi yksikkö on osa keskitettyä kehitystoimintaa ja sen tulee tarjota palveluita muun muassa projektien valmistelun tueksi ja ammattimaiseen läpivientiin, liiketoiminta- ja tietotekniikan hallintaan, laadunvarmistuksen ja testaukseen sekä tietojohdantamiseen. Ryhmän kehityspalveluihin siirtyy Tieto-Tapiolasta sekä eri puolilta Tapiola-ryhmää yhteensä 26 kehittämisen ammattilaista.

Henkilöstön määrä ja rakenne

Henkilöstö on työsuhteessa sekä Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolaan että Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolaan. Yhtiöryhmäpalvelut tuottavat palvelut Tapiola-ryhmän eri juridisille yhtiöille, Vahinko-Tapiola tuottaa pääkonttoripalvelut sekä yritysasiakasliiketoiminnan palvelut ja Henki-Tapiola myynti ja asiakaspalvelut yksityistalouksille sekä verkkoliiketoimintapalvelut. Palveluntuottajien ja niitä tarvitsevien yhtiöiden kesken on tehty yhteisistä palveluista ostopalvelusopimukset.

Vahinkovakuutusyhtiön henkilömäärä oli tilikaudella keskimäärin 2044 henkeä (2052 henkeä). Toiminnoille palkkasummien suhteessa jaettu henkilömäärä oli tilikaudella keskimäärin 1550 henkeä (1548 henkeä). Vahinkoyhtiön yksiköiden henkilömäärä oli keskimäärin 596 henkeä (623 henkeä). Henkilömäärän alenemaa selittää 1.3.2011 toteutettu Vahinko-Tapiolan yksityistaturma- ja matkakorvauspalveluiden ja Henki-Tapiolan korvauspalvelujen keskittäminen Henki-Tapiolaan.

Tapiola Pankki Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 112 henkilöä (105 henkilöä), Tapiola Varainhoito Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 49 henkilöä (46 henkilöä), Tieto-Tapiola Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 387 henkilöä (403 henkilöä) ja Aura-Karelia Oy:n palveluksessa oli keskimäärin 18 henkilöä (18 henkilöä).

Vahinko-Tapiola-konsernin henkilöstömäärä oli 2 609 henkeä (2 641 henkeä). Konsernin palkkasummaan suhteutettu keskimääräinen henkilömäärä oli 2 116 henkeä (2 137 henkeä).

Palkitseminen

Tapiola-ryhmän palkka- ja palkitsemisjärjestelmät suunnitellaan ja valmistellaan henkilöstö-, talous ja riskienhallintapalveluiden yhteistyönä. Tarvittaessa konsulttina käytetään Hay Group Oy:tä. Ryhmän palkka- ja palkitsemispolitiikasta sekä palkitsemisjärjestelmistä päättää hallintoneuvoston yhteistyövaliokunta pääjohtajan sekä hallituksen jäsenen ja varajäsenen osalta. Muiden osalta päätökset tehdään yhtiöiden hallituksissa.

Johdon vuosipalkkiointi perustuu yhtiöiden tuloksiin ja tulokseen vaikuttaviin elementteihin. Mittarit ovat virallisiin tunnuslukuihin perustuvia. Johdon strategiapalkkiointi puolestaan koostuu vakavaraisuutta ja kasvua mittaavista tekijöistä ja niissä palkkion määräytymiseen käytetään virallisten tunnuslukujen mukaista kilpailijavertailua. Palkkio määräytyy edellä mainittujen tekijöiden toteuma-asteen, asematasoon perustuvan maksimipalkkioprosentin ja vuosipalkan tulona. Maksimipalkkioprosentit vaihtelevat vuosipalkkioinnissa välillä 20–70 prosenttia ja strategiapalkkioinnissa välillä 10–70 prosenttia.

Pääkonttorin toimihenkilöiden tulospalkkion määrä on enintään seitsemän prosenttia vuosipalkasta lukuun ottamatta joitakin sijoitus- ja varainhoitotoiminnassa sekä riskienhallinnassa toimivia asiantuntijoita, joiden maksimipalkkio voi olla enintään 20 prosenttia vuosipalkasta. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta, ja ne voivat olla joko tiimi- tai yksilökohtaisia. Tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan tulospalkkioinnissa. Alueorganisaation palkkausjärjestelmissä on erilaisia tulokellisuudesta palkitsevia osia, joiden osuus vaihtelee muutamasta prosentista noin puoleen kokonaispalkasta.

Ryhmän sijoitusorganisaatioon kuuluvilla henkilöillä on oma pitkän aikavälin tulospalkkiomallinsa, jossa palkkio määräytyy kolmen vuoden jaksolla indeksiin verrattavien sijoitustuottojen perusteella. Palkkiotasojen vaihteluväli on vuositasolla 10–33 prosenttia vuosipalkasta.

Lisäksi Tapiola-ryhmän vuonna 1991 perustettuun henkilöstörahoon siirretään vuosittain toteutuneiden tavoitteiden mukainen voittopalkkioerä, joka määräytyy henkilöstörahoon mukaisesti pääosin yhtiöiden tulosten perusteella. Muita tekijöitä ovat tehokkuus ja kasvu sekä palvelun laatu. Ennakkolaskelman mukainen henkilöstörahoosiirto vuodelta 2011 on 0 euroa. Kumulatiivisesti Tapiola-ryhmä on siirtänyt henkilöstörahoon sen toiminnan aikana yhteensä 29,4 miljoonaa euroa. Tapiola-ryhmän johdon ja ylempien toimihenkilöiden palkat perustuvat finanssitoimialan vertailutietoa hyödyntäen tehtyyn Hay -vaativuusarviointiin ja pisteytykseen.

Vahinko-Tapiolan A.M. Bestin antama luokitusarvosana A (Excellent)

Amerikkalainen A.M. Best Co., joka on vanhin ja arvostetuin vakuutusyhtiöiden arviointiin erikoistunut luokituslaitos on antanut Vahinko-Tapiolalle luokitusarvosanan A (Excellent).

A.M. Best on antanut Tapiolalle luokitusarvosanan vuodesta 2006 alkaen ja luokitus on pysynyt muuttumattomana.

A.M. Bestin lehdistötiedotteen mukaan Vahinko-Tapiolan saamaan erinomaiseen luokitukseen vaikutti erityisesti yhtiön korkea vakavaraisuus ja vahva riskien kantokyky.

Luokitusarvosanaa tarvitaan liiketoiminnassa sekä vakuutus- että pankkitoiminnassa asiakkaan tai yhteistyökumppanin sellaista edellyttäessä. Yrityskuvan ja maineen kannalta hyvä luokitusarvosana lisää luotettavuutta ja arvostusta.

A.M. Bestin luokitusarvosanaa A (Excellent) vastaa esimerkiksi Standard & Poor'sin AA (Very Strong) ja Moody'sin Aa (Excellent). Lähde: Swiss Re, Sigma No.4/2003.

Tilikauden merkittävimpiä tapahtumia

Vahinkovakuutusliiketoiminta

Asiakkaamme ovat ottaneet tarjoamamme paperittoman palvelun hyvin vastaan. Otimme palvelun yleiseen käyttöön huhtikuussa ja vuoden päättyessä meillä on yli 50 000 asiakastaloutta, jotka ottavat kaiken vakuutuspostinsa elektronisesti vastaan. Informoimme asiakaskohtaisissa palve- lujen helppoudesta ja hyvästä laadusta.

Vahinko-Tapiola toi markkinoille uudet henkilöasiakkaiden vapaaehtoiset kaskovakuutukset henkilö- ja pakettiautoille 1.5.2011 alkaen. Uutuutena tuotteistossa on Loistokasko, jossa on lukuisia tuoteparannuksia muun muassa Bonus-turva, jonka ansiosta asiakkaan bonukset eivät laske kolmen vahingottoman vuoden jälkeen ajatun ensimmäisen kolarin jälkeen. Loistokaskon myynti ylitti odotukset.

Vahinko-Tapiola on Suomen johtava eläinvakuuttaja ja yhteistyömme alan keskeisten sidosryhmien kanssa on ollut pitkäaikaista ja hedelmällistä. Alkuvuoden aikana uudistettiin yhteistyösopimukset Suomen Kennelliiton ja Suomen Hippoksen kanssa. Ensin mainittu sopimus on viisivuotinen ja jälkimmäinen kolmivuotinen sopimus. Vuoden 2012 alkaen uudistettiin myös kolmivuotinen yhteistyösopimus Suomen Ratsastajainliiton kanssa.

Korvausjärjestelmien uudistustyötä on jatkettu. Tästä esimerkkinä uusi vapaaehtoisten henkilövakuutuskorvausten hoitojärjestelmä. Uudistus antoi hyvät mahdollisuudet toiminnan nopeuttamiseen, itsepalvelun lisäämiseen ja parantaa sitä kautta asiakastytyväisyyttä.

Yritysasiakasliiketoiminnan painopisteet ovat kannattavuus, kasvu ja osaaminen. Keskeisillä tekemisen alueilla on edetty suunnitelmien mukaisesti. Nämä teemat ovat keskeisiä myös jatkossa.

Yritysasiakasliiketoiminnan kannattavuuden eteen on tehty lukuisia toimenpiteitä. Vakuutusten merkintäpolitiikat uudistettiin. Niiden avulla varmistetaan entistä parempi riskinvalinta ja riskiä mahdollisimman hyvin vastaava hinnoittelu. Asiakaskanta on käyty läpi ja ne asiakkaat, joille sattuu normaalia enemmän vahinkoja ja joiden vahinkokomeno on suuri, on tunnistettu. Kyseisten asiakkaiden kanssa on aloitettu keskustelut keinoista, joilla kehitys saadaan oikaistua ja kannattavuutta parannettua.

Yritysasiakkaat antavat yrityskuvatutkimuksissa Tapiolalle erittäin hyvää palautetta osaamisen tasosta. Jatkossakin osaamista kehitetään aktiivisesti yhä paremmaksi. Vuoden 2011 alussa tehtiin koko yritysasiakasliiketoiminnan henkilöstön keskuudessa osaamiskartoitus. Se vahvisti asiakkailta saatua palautetta. Samalla se paljasti lisäksi niitä osa-alueita,

joita itse kukin asiakkaitamme palveleva henkilö voi edelleen kehittää omassa työssään. Osaamisemme kautta pystymme tarjoamaan asiakkaille yhä parempia ratkaisuja.

Vuoden 2011 aikana saatiin ryhmätasolla valmiiksi vapaaehtoisten henkilövakuutusten palveluorganisaatioiden yhdistämistyö. Vahinko-Tapiolan myöntämien yksityistapaturma- ja matkavakuutusten korvauspalvelut siirrettiin Henki-Tapiolan korvauspalveluiden hoidettavaksi 1.3.2011 alkaen. Yhdistämiskehitys täydentyy kun vuoden 2012 alusta alkaen yksityistapaturma- ja matkavakuutusten vakuutuspalvelut ja kehitystyö siirtyvät myös henkivakuutusorganisaation hoidettaviksi. Uudistuksella halutaan varmistaa se, että asiakkaat saavat kaikkiin vapaaehtoiisiin henkilövakuutuksiin liittyen yhdenmukaista palvelua ja myös vapaaehtoisten henkilövakuutusten asiantuntemusta pystytään hyödyntämään paremmin.

Tampereen korvauspalvelukeskuksen henkilömäärää kasvatettiin ja keskukselta muodostettiin yksityishenkilöiden ajoneuvovakuutusten omaisuuskorvauspalveluiden osaamiskeskus, jossa hoidetaan kaikki tämän osa-alueen vahingot.

Vahinko-Tapiola on jo useiden vuosien ajan aktiivisesti seurannut EU:n tasolla meneillään olevaa vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta koskevan sääntelyn kehittämishanketta, ns. Solvenssi II -hanketta. Hankkeen yhteydessä on tehty jäsenmaiden yhtiöitä koskevia selvityksiä siitä, miten suunnitellut muutokset tulisivat vaikuttamaan yhtiöiden vakavaraisuusasemaan. Tällaisia selvityksiä on tehty jo viisi ja niissä kaikissa Vahinko-Tapiola on ollut mukana. Vahinko-Tapiolan erittäin vahvasta vakavaraisuusasemasta johtuen, yhtiöllä ei tule olemaan vaikeuksia täyttää uusia määräyksiä. Yhtiössä on jo useamman vuoden ajan valmistauduttu uusien määräysten käyttöön ottoon ja koko Tapiola-ryhmässä on meneillään useita projekteja, joilla varmistetaan uuden sääntelyn implementointi.

Pankkitoiminta

Tapiola Pankki Oy:n toimitusjohtajaksi valittiin 1.10.2011 oikeustieteen kandidaatti Marja Pajulahti. Hän on ollut vuodesta 2008 alkaen Tapiola Pankki Oy:n varatoimitusjohtaja. Marja Pajulahden edeltäjä, Tapiola Pankin toimitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri Harri Lauslahti valittiin Tapiola-ryhmän yksityistalouseliiketoiminnasta ja sijoituspalvelujen koordinoinnista vastaavaksi yhtiöryhmän johtajaksi ja hallituksen jäseneksi 1.10.2011 alkaen.

Alkuvuodesta lähtien on arvopaperipalvelu ollut asiakkaiden käytettävissä suoraan Tapiola Pankin tarjoamana ja entistä monipuolisempaan.

Treasuryn toimintaa on monipuolistunut ja laajentunut. Treasuryn on hoitanut pankin kassavarojen sijoittamisen ja hankkinut pankille toissijaista omaa pääomaa.

Pääosa pankin asiakkaista on tilikauden aikana siirtynyt omistusyhteisyritys Ab Compass Card Oy Ltd tarjoamien MasterCard-korttien käyttäjiksi.

Verkkopankkia on kehitetty rakentamalla e-lasku ja valuuttamääräisten laskujen maksamispalvelu.

Varainhoitoliiketoiminta

Tapiola Varainhoito hallinnoi 30 sijoitusrahastoa, joilla asiakkaiden erilaisia sijoitustarpeita katetaan osake-, korko- ja yhdistelmärahastoilla.

Tapiolan yksityishenkilöiden säästämisen ja sijoittamisen palveluja täydennettiin Vauras-palvelukonseptilla, joka on tarkoitettu yli 20 000 euron sijoitusvarallisuuden hoitamiseen.

Palveluun kuuluu erilaisille sijoitusprofiileille rakennetun sijoitussalkun lisäksi hyväkorkoinen pankkitili, MasterCard Gold -luottokortti ja Arjen Assistentti -palvelu.

Syyskuussa käynnistettiin yhteistyö Finnair Plus -kumppanuusverkostossa tarjoamalla Finnairin asiakkaille mahdollisuus vaihtaa Finnair Plus -pisteitä sijoitusrahasto-osuuksiksi.

Ikäihmisten talouslukutaidon parantamiseen tähtäävä hanke, yhteistyöhanke Eläkeliiton kanssa, alkoi loppuvuodesta. Tapiola tarjoaa Eläkeliiton paikallisyhdistyksille mahdollisuuden saada asiantuntijoita puhujiksi tilaisuuksiin, jossa kerrotaan erilaisista mahdollisuuksista hoitaa arkisia pankkiasioita, säästöjä ja sijoituksia, perintösuunnittelua sekä huolehtia arjen turvallisuudesta.

Vuonna 2011 luotiin perusta myös vuoden 2012 alussa käynnistytävälle yhteistyölle Veronmaksajain Keskusliiton kanssa.

Lainsäädännön kehitys

Vakuutustoiminta

Liikennevakuutuslain kokonaisuudistusta valmistellut sosiaali- ja terveysministeriön (STM) vuonna 2004 asettama työryhmä luovutti mietintönsä 11.1.2008. Keväällä 2008 mietintö oli lausuntokierroksella. STM jatkoi liikennevakuutuslain ja Liikennevakuutuskeskusta koskevan lain valmistelua syksyn 2010 aikana virkamiestyönä. Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella alkuvuodesta 2011, minkä jälkeen valmistelu on jatkunut STM:ssä. Tavoitteena on antaa hallituksen esitys eduskunnalle kevätkaudella 2012.

Liikennevakuutuslainsäädännön kokonaisuudistuksen tarkoituksena on selkeyttää ja ajanmukaistaa liikennevakuutuslaki sekä säätää erillislaite Liikennevakuutuskeskuksesta ja liikenneturvallisuusmaksusta. Liikennevakuutuslaissa säädettäisiin pääasiassa vain vakuuttamiseen ja liikennevahingon korvauksiin liittyvistä asioista. Vakuutuksen voimassaolo määriteltäisiin täsmällisesti, samoin vakuutuksenottajan ja vakuutusyhtiön oikeudet ja velvollisuudet. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää lain soveltamisalaa ja vakuuttamisvelvollisuutta sekä yhdenmukaistaa korvauskäytäntöjä. Liikennevakuutuskeskusta koskevassa erillisessä laissa määriteltäisiin muun muassa Liikennevakuutuskeskuksen tehtävät ja hallintoa koskevat säännökset. Oma lakinsa säädettäisiin myös vakuutusyhtiöiltä kerättävästä liikenneturvallisuusmaksusta, jolla rahoitetaan tieliikenneturvallisuuden edistämistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) laajapohjaisen kolmikan työryhmän mietintö (STM 2008:46) **tapaturmavakuutuslainsäädännön kokonaisuudistuksen** suuntaviivoista (ns. TAU I) julkistettiin syksyllä 2008. Työryhmä ehdotti mm, että tapaturmavakuutuslain, ammattitaitulain, valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta ja tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain säännökset yhdistettäisiin samaan lakiin. Sen soveltamisan tulisi olla mahdollisimman yhdenmukainen ansioperusteisen työeläketurvan kanssa. Työryhmä ehdotti lisäksi muun muassa vakuutusmaksusääntelyn vähentämistä kilpailun lisäämiseksi. Rajattomaan korvausvastuuseen liittyvien jälleenvakuutusongelmien ratkaisemiseksi esitettiin, että tietyt, erikseen päätettävän korvusrajan (esim. 75 milj. euroa) ylittävät vahingot siirrettäisiin rahoitettavaksi jakojärjestelmällä. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöillä oli eriäviä näkemyksiä mm siitä, tulisiko työpaikan ja kodin välisten matkojen enää vastaisuudessa kuulua työtapaturmavakuutuksen piiriin. Erimielisiä oltiin myös muun muassa ansionmenetyskorvausten määräyty-

misperiaatteista sekä kosteusvauriomikrobeihin liittyvien sairauksien ja psyykkisten tekijöiden aiheuttamien sairauksien korvaamisesta. Lokakuussa 2009 työmarkkinaosapuolet pääsivät sopimukseen kokonaisuudistuksen jatkotyön käynnistämisestä (TAU II). Samalla sovittiin, että kodin ja työpaikan väliset matkat säilyvät jatkossakin tapaturmavakuutuksen piirissä. Samoin sovittiin, että tapaturmavakuutuksen maksusääntelyä ja korvauskattoa koskevat muutokset toteutetaan erillishankkeena, mikä toteutui, kun eduskunta hyväksyi kesäkuussa hallituksen esityksen 55/2010 (647/2010). Uudistuksella vähennetään vakuutusmaksua koskevaa yksityiskohtaista, asetustasoista sääntelyä. Lain tasolla säädetään keskeisistä periaatteista. Maksusääntelyä koskevat muutokset tulevat voimaan vuoden 2012 alusta, jotta vakuutusyhtiöille jää riittävä siirtymäaika vakuutusmaksujärjestelmänsä muuttamiseen. Korvauskattoa koskevassa muutoksessa 75 miljoonaa euroa ylittävät korvauskustannukset siirretään kaikkien tapaturmavakuutusyhtiöiden yhteisesti vuosittain jakojärjestelmäperiaatteella rahoitettavaksi. Tältä osin muutokset tulivat voimaan vuoden 2011 alusta. Ehdotus tapaturma- ja ammattitautilainsäädännön kokonaisuudistukseksi valmistellaan STM:n johdolla kolmikantatyönä hallituksen esityksen muotoon. TVL ja FK osallistuvat työryhmätyöhön, joka jatkuu ainakin vuoden 2012 kesään asti.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) käynnisti **Solvenssi II -direktiivin kansallisen voimaan saattamisen** asettamalla 7.10.2009 johtoryhmän sekä neljä alatyöryhmään (vakavaraisuus; valvonta, hallinto ja tiedonanto; tasoitusmäärä ja yhteistakuu sekä henkivakuutuksen kohtuusperiaate). Työryhmien tehtävä oli laatia 31.12.2011 mennessä tarvittavat lainsäädäntöehdotukset Solvenssi II -direktiivin voimaan saattamiseksi Suomessa sekä ottaa kantaa siihen, miten säännellään niitä henki- ja vahinkovakuutusyhtiöitä, joihin Solvenssi II -direktiiviä ei ole pakko soveltaa. Lisäksi työryhmät käsittelevät ja ratkaisevat ne kansalliset kysymykset, jotka nykyisessä vakuutusyhteisölainsäädännössä on koettu ongelmalliseksi tai jotka muuten ovat jääneet aikaisemmin ratkaisematta (muun muassa yhteistakuuerä, tasoitusmäärä sekä vakuutusyhtiölain ja vakuutusyhdistyslain yhdistäminen).

Luonnos Vakuutuslaskentastandardiksi (IFRS 4), nk. Exposure Draft, ED, julkaistiin 30.7.2010, jonka kommentointiaika IASB:lle päättyi 30.11.2010. International Accounting Standards Boardin (IASB) suunnitelmien mukaan vuoden 2012 ensimmäisellä vuosipuoliskolla julkaistaan IFRS 4:sta "Review draft" tai "Revised ED". Tietoa siitä, milloin IFRS 4 -standardi julkaistaan, ei ole annettu.

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta

EU-komissio antoi 20.7.2011 pankkien vakavaraisuuslaskentaa koskevat asetus- ja direktiiviehdotukset (ns. CRD-paketti). Ne perustuvat pitkälti Baselin komitean 16.12.2010 julkaisemiin suosituksiin uusiksi Basel III -säännöksiksi. Jatkovalmistelu ja kompromissiesityksen valmistelu jatkuu keväällä 2012. Lopullinen hyväksyminen on todennäköisesti heinäkuussa 2012. Uudet vaatimukset tulevat silloin voimaan 1.1.2013 lukien sisältäen kuitenkin useita voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiä.

Vastuullisuus

Tapiolassa vastuullisuus on osa yhtiöryhmän strategiaa, jonka perustana ovat yhteiset arvot: asiakkaiden etu, yhdessä menestyminen ja vastuu tavaksi. Keskinäisenä yhtiönä Tapiola on ensisijaisesti vastuussa asiakkailleen, koska vakuutuksen-

ottajat omistavat Tapiolan. Tapiola pyrkii toiminnassaan kestäviin ratkaisuihin, avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen sekä jatkuvaa parantamiseen.

Tapiolan tavoitteena on olla vastuullisen liiketoiminnan edelläkävijä vakuutus- ja finanssialalla Suomessa ja toimia vastuullisemmin kuin laki vaatii. Tapiolan toimintaa ohjaavat vastuullisuuslupaukset asiakkaille, henkilöstölle, ympäristölle ja yhteiskunnalle.

Vastuullisuuslupausten mukaisesti Tapiola panostaa tuotteiden ja palvelujen ymmärrettävyyteen ja selkeäkielisyyteen. Asiakkaiden kuunteleminen on tärkeää, joten asiakkaat ovat merkittävästi mukana toiminnan kehittämisessä. Tapiolalaisia esimiehiä kannustetaan vastuulliseen johtamiseen ja henkilöstöä henkilökohtaiseen vastuun ottoon. Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua myös vapaaehtoistyöhön osana työyhteisön kehittämistä. Tapiola pyrkii vähentämään ympäristö- ja ilmastovaikutustaan erilaisin keinoin, kuten omistamiensa kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamisella ja sähköisen asioinnin edistämällä. Tapiola haluaa olla edistämässä vastuullisuutta yhteiskunnassa panostamalla muun muassa taloudellisen osaamisen edistämiseen. Kumppanuuksissa ja yhteistyöhankkeissa keskeistä on yhteiskunnan ja ihmisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Vakavaraisuudesta huolehtiminen tukee yhteiskunnallista vakautta.

Tapiola on sitoutunut Kansainvälisen kauppakamarin ICC:n julkaisemaan Elinkeinoelämän peruskirjaan kestävästä kehityksestä. Vahinko-Tapiolan konserniyhtiöt Tapiola Varainhoito Oy ja Kiinteistö-Tapiola Oy ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet (UN PRI), jotka liittyvät ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan. Tapiola on mukana myös alan pohjoismaisten yhtiöiden ilmastositoumuksessa. Tapiola-ryhmän pääkonttoritoiminnot ja Tampereen toimisto ovat liittyneet WWF:n Green Office -järjestelmään.

Vastuullisuuslupausten toteutumisesta ja vastuullisen yritystoiminnan kehittämisestä raportoidaan Tapiola-ryhmän vuosiraportissa 2011 Vastuu tavaksi. Se on luettavissa osoitteessa www.tapiola.fi/vastuullisuus.

Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola ja Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö ilmoittivat 7.2.2012, että ne yhdistyvät keskinäiseksi finanssiryhmäksi 31.12.2012. Asiakkaiden omistama uusi yhtiöryhmä muodostetaan sulauttamalla Lähivakuutus Keskinäinen Yhtiö vastaanottavaan yhtiöön Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolaan, josta tulee yhtiöryhmän keskusyhtiö. Lähivakuutus-Tapiola-ryhmästä muodostuu Suomen suurin ja vakavaraisin vahinkovakuuttaja. Yhdistyminen edellyttää hyväksymisen Lähivakuutus Keskinäisen Yhtiön ja Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan yhtiökokouksissa keväällä 2012 sekä tarvittavat viranomaisluvut Finanssivalvonnalta ja Kilpailuvirastolta.

Tapiolasta ja Lähivakuutuksesta muodostuvaan yhtiöryhmään kuuluvat keskus- ja alueyhtiöiden lisäksi Tapiolan pankki- ja varainhoitoyhtiöt, Henki-Tapiola ja Kiinteistö-Tapiola. Vakuutusyhtiö Turvan rooli säilyy ryhmässä ennallaan. Eläke-Tapiola toimii Lähivakuutus-Tapiolan työeläkevakuutuskumppanina. Yhtiöryhmän henkilömäärä tulee olemaan noin 4000.

Vuoden 2012 aikana perustetaan 19 keskinäistä alueellista vakuutusyhtiötä, jotka tarjoavat omalla toimialueellaan kokonaispalvelua vahinko- ja henkivakuutuksissa, pankkipal-

veluissa ja sijoittamisessa. Pääkaupunkiseudun kokonaispalveluista vastaa keskusyhtiö. Alueyhtiöt muodostetaan siten, että suunnitellulla toimialueella nyt toimivista lähivakuutusyhdistyksistä valitaan yksi ns. veturiyhdistys, johon muut lähivakuutusyhdistykset sulautuvat. Veturiyhdistys tekee päätöksen yhtiömuotonsa muuttamisesta keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi. Vahinko-Tapiolan toimialueen vapaaehtoisten vahinkovakuutusten vakuutuskanta siirretään alueyhtiöihin lukuun ottamatta suurten yritysten vakuutuksia. Vakuutuskannan luovutukset alueellisille yhtiöille on tarkoitus toteuttaa vuoden 2013 loppuun mennessä. Tapiolan nykyiset paikalliset alueet organisoidaan osaksi alueyhtiöitä. Tapiolan franchising-yrityksien ja edustajien asema merkittävänä palvelu- ja myyntikanavana säilyy yhdistymisprosessissa ennallaan.

Yhdistymisprosessin on suunniteltu kestävän noin kaksi vuotta. Tänä aikana Lähivakuutuksen ja Tapiolan nykyiset asiakkuudet säilyvät ennallaan, eikä asiakkailta edellytetä mitään toimenpiteitä. Yhdistymisprosessiin sisältyvät muun muassa keskusyhtiön muodostaminen ja organisointi, alueyhtiöiden perustaminen ja vakuutuskantojen luovutukset alueyhtiöille.

Yhtiöryhmän pääjohtajaksi valittiin Lähivakuutuksen nykyinen toimitusjohtaja, ekonomi Erkki Moisander (s. 1953). Hänen toimikautensa pääjohtajana alkaa 1.1.2013, jolloin yhdistymisessä syntyvä Lähivakuutus-Tapiola-finaanssiryhmä aloittaa toimintansa. Tapiola-ryhmän pääjohtajan Asmo Kalpalan toimikausi pääjohtajana päättyy aiemmin sovitun mukaisesti vuoden 2012 lopussa.

Keskus- ja henkivakuutuksen hallitusten jäsenten lukumäärä on kahdeksan 30.6.2013 saakka ja tämän jälkeen toimikauden loppuun seitsemän. Hallituksiin 1.1.2013 alkavaksi toimikaudeksi valittiin: puheenjohtajaksi Erkki Moisander, yhtiöryhmän pääjohtaja ja jäseniksi Asmo Kalpala, hallituksen jäsen (ajalle 1.1.–30.6.2013), Ralf Wickström, hallituksen jäsen, Harri Lauslahti, yhtiöryhmän johtaja, yksityistalouselinkeinon johtaja, Jari Sundström, yhtiöryhmän johtaja, yritysasiakasliiketoiminta, Jari Eklund, yhtiöryhmän johtaja, sijoitustoiminta, Marjatta Leiviskä, hallituksen jäsen (alueyhtiön edustaja) ja Pentti Kuusela, hallituksen jäsen (alueyhtiön edustaja).

Fuusiolla sinänsä ei ole välitöntä vaikutusta henkilöstön asemaan.

Vahinko-Tapiolan toimitusjohtaja Juha-Pekka Halmeenmäki on irtisanoutunut Vahinko-Tapiolan palveluksesta siirtyäkseen Orton Invalidisäätiön toimitusjohtajaksi. Siirtymisen ajankohta täsmentyy myöhemmin. Juha-Pekka Halmeenmäen seuraajan valintaprosessi käynnistyi välittömästi.

Tulevaisuuden näkymät

Vahinkovakuutusliiketoiminnan tulevaisuuden näkymistä

Ajoneuvojen sähköinen rekisteröinti etenee keväällä 2012 ensimmäiseen vaiheeseen, jolloin tulee mahdolliseksi hoitaa vakuutusyhtiön vaihto sähköisesti. Tämä tulee helpottamaan yhtiön vaihtoa ja sitä kautta lisäämään asiakkaiden aktiivisuutta.

Vakuutustoiminnan kannattavuuden parantaminen on yhtiön kulumassa olevan strategiajakson päätavoite. Erityisinä painopisteinä ovat toimintakulusuhteen alentaminen sekä riskisuhteen alentaminen yrityslohkolla. Hintakilpailu alalla jatkaa kasvuaan ja tämä luo paineita kustannustehokkuuden parantamiseen.

Vahinko-Tapiolan ja Lähivakuutuksen yhdistymisprosessin kesto tulee olemaan noin kaksi vuotta. Yhdistymisprosessiin sisältyvät muun muassa keskusyhtiön muodostaminen ja organisointi, alueyhtiöiden perustaminen ja vakuutuskantojen luovutukset alueyhtiöille. Vuoden 2012 aikana päätetään Lähivakuutus-Tapiolan uudesta nimestä ja visuaalisesta ilmeestä. Tapiolan nykyiset paikalliset alueet organisoidaan osaksi alueyhtiöitä. Yhdistymisprosessiin liittyvät hankkeet työllistävät merkittävää osaa organisaatiosta parin seuraavan vuoden aikana.

Pankki- ja sijoituspalvelutoiminta

Pankkitoiminnan osalta markkinakorkojen alhaisuus rajoittaa tuloksen kehittymistä lähitulevaisuudessa.

Pankkitoiminnan riskien ei ole säännönmukaisen kartoituksen perusteella havaittu lisääntyneen. Luottoriskejä kuvaava lainojen rästytyminen on vähäistä.

Toiminnan laajentuminen lisää riskejä. Kasvun edellyttämää pääomatarvetta seurataan sisäisellä prosessilla. Prosessin perusteella tehdään päätökset tarvittavista pääomailäisyyksistä.

Sijoitustoiminta

Vuoden 2012 alkaessa Euroopan taloustilanne on erittäin vaikea. Kansantuote todennäköisesti kääntyi euroalueella laskuun jo vuoden 2011 viimeisellä neljänneksellä. Julkisen talouden menoja joudutaan sopeuttamaan – myös euroalueen ydinvaltioissa. Samanaikaisesti pankkien vakavaraisuusongelmat vähentävät luotonantoa ja heikentävät siten yksityistä kysyntää.

Taantuman syvyys ja kesto riippuvat oleellisesti siitä, miten nopeasti luottamus maksutasekriisistä kärsivien maiden selviämiseen saadaan palautettua. Parhaassa tapauksessa vakauttamistoimet onnistuvat vakuuttamaan sijoittajat, jolloin pääoma alkaa jälleen virrata alijäämämaitiin. Elpyminen voi siten käynnistyä jo vuoden jälkipuoliskolla. Mikäli elpyminen ei toteudukaan, reunavaltiot ovat entistä enemmän euroalueen vakausrahastojen, IMF:n sekä ennen kaikkea EKP:n tukitoimien varassa. Tällöin myös poliittinen riski rahaliiton hajoamisesta kasvaisi merkittävästi siitä huolimatta, että se olisi talouden näkökulmasta perin epätoivottavaa. Kreikan julkisen talouden ongelmia tuskin pystytään enää ratkaisemaan ilman mittavaa velkapääoman mitätöimistä.

Vuonna 2012 epävarmuuden odotetaan jatkuvan kansainvälisillä kiinteistömarkkinoilla. Erityisesti Etelä-Euroopan maissa jatkuvan talouskriisin odotetaan näkyvän kasvavina vakaakäyttöasteina sekä nousevina tuottovaatimuksina. Myös kiinteistösijoitusten volyymin uskotaan pysyvän alle pitkän aikavälin keskiarvon. Tuottovaatimuksissa ei odoteta tapahtuvan merkittäviä muutoksia vahvoilla markkinoilla, kuten Saksassa, Ranskassa tai Iso-Britanniassa. Suomen toimitilamarkkinoilla kysynnän pääpainopisteen odotetaan säilyvän prime-kohteissa. Synkentyneet reaali talouden näkymät kuitenkin heijastuvat suoraan toimitilamarkkinoille. Näkymät ovat heikot erityisesti pääkaupunkiseudun toimisto-osamarkkinoilla, jossa sijainti ja tilojen laatu eivät vastaa vuokrausten kysyntää. Kaupankäynnin kokonaisvolyymien uskotaan pysyvän suhteellisen matalana myös ensi vuonna. Vuokratasojen sekä käyttöasteiden kehityksen odotetaan pysyvän maltillisena kysyntällä alueilla ja kysytyissä tilatyypeissä.

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiö- lakien mukaisesti. Lisäksi noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön vakuutus- yrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitiilinpäätöksestä annet- tua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhti- öitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveysministeriö ja Finanssivalvonta, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä atk-järjestelmien suunnittelume- not. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitel- man mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräi- sinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päät- tyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennai- sesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonorotuksen vastaerä on tulou- tettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikai- semmin tehty arvonorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehty arvonalennukset palau- tetaan käyvän arvon noustessa (tulosvaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintamenoa saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno las- ketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehty arvonalen- nukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liite- tiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esite- tään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korko- tuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta tai muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu. Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäi- seen hankintamenoa saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalk- kujen suojaukseen. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaiset toimivat tehokkaina suojauksina.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeami- sesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi.

Ei-suojaavat sopimukset

Ei-suojaavan tai ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon nega- tiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata. Toimintapääomasta vähennetään ei-suojaavien joh- dannaissopimusten mahdollinen enimmäistappio.

Suojauslaskennan soveltaminen

Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisen negatiivinen arvomuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suo- jattavan kohteen arvonnousu kattaa sen. Se osa johdannai- sen negatiivisesta arvomuutoksesta, joka ylittää suojattavan kohteen arvonnousun, kirjataan kuluksi. Johdannaissopi- muksen käyvän arvon ja sitä alemman kirjanpitoarvon erotus kirjataan tuotoksi suojattavasta tase-erästä kuluksi kirjattuun määrään asti. Jos suojattavasta tase-erästä ei tuloslaskel- maan kirjata arvomuutosta, ei suojaavasta sopimuksesta kirjata arvostustuottoa tai -kuluja.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta kirjataan luotto-tappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisuiksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

Huoneistojen peruskorjaukset	5 v
Atk-järjestelmien suunnittelukustannukset	5–10 v

Kiinteistöt

Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset	40–50 v
Tavaratalo-, myymälä- ja liiketilat	30–40 v
Teollisuus-, varasto ym. rakennukset	20–30 v
Rakennusten ainesosat 25 %:n menojäännöspoisto	

Kalusto

Konttorikoneet, -kalusto yms. 25 %:n menojäännöspoisto	
--	--

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pito-aikaan arvioidaan erikseen.

Tuloutettujen arvonnkorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Ks. kohta "Poistot"

Vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina veloitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemeno- ja mahdolliset työttömyyseläkemeno- ja muut kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraukset.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen väliin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana. Tunnuslukuja laskettaessa on otettu huomioon yhden vuoden laskennalliset verovelat.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuuvelka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarviointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan vertailukauppoihin perustuvalla kauppaa-arvomenetelmällä. Toimitilakohteet arvioidaan kassavirtaan perustuvalla tuottoarvomenetelmällä tai kauppaa-arvomenetelmällä, mikäli kauppahinta-aineisto on edustava. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokralojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärityksen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai Kiinteistö-Tapiola Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoituina.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon mahdollinen luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Selostus vastuuvelan vähennyseristä ja korvausvastuun laskennassa käytetystä korkoutuksesta

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutulosta sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Samanlainen jaksoitus tehdään myös tulevan jälleenvakuutuksen palkkioihin. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan pro rata parte temporis -periaatteen mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenoja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korkoutusta sovelletaan ainaismetsä- ja ainaispalovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun laskennassa, jolloin on käytetty 4,5 prosentin laskuperustekorkoa

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasoisuusmäärä. Tasoisuusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuuvelan riittävyys myös silloin, kun vastuuvelkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Vakuutusvalvontaviranomainen vahvistaa tasoisuusmäärälle laskentasaännöt yhtiökohtaisesti.

Korkoutusta sovelletaan ainoastaan eläkemuoitoisten korvausten korvausvastuun laskennassa, jolloin on käytetty 3,0 prosentin laskuperustekorkoa.

Eliniän pitenemisen vuoksi vakuutusyhtiöiden käyttämää niin sanottua kuolevuusmallia päivitettiin Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ja Liikennevakuutuskeskus toimesta vuonna 2010. Selvityksen perusteella elinaikaodote olisi noussut edellisestä vuonna 2004 tapahtuneesta päivityksestä 1,5 vuodella. Muutoksen johdosta Vahinko-Tapiola korotti myöhemmin suoritettavaksi tulevien eläkkeiden ns. korvausvastuuta yhteensä 20,7 miljoonalla eurolla.

Selostus henkilökunnan eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL -vakuutuksella Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiolassa ja lisäeläketurva Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolassa, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille. Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta. Lisäedun piirissä ovat kaikki viiden palveluvuoden jälkeen. Lisäeläkettä karttuu koko palvelusajalta.

Hallituksen jäsenten eläkeikä on 60 tai 63 vuotta. Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä on yleinen vanhuuseläkeikä eli 63–68 vuotta. Lisäeläketurva on järjestetty lisäeläkkeellä Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiolassa.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

Irtisanomisen ja työsuhteen päättämissopimuksen yhteydessä suoritettavat etuudet

Irtisanomisen tai työsuhteen päättämissopimuksenyhteydessä suoritettavat etuudet kirjataan kuluksi kun yhtiö on sitoutunut peruuttamattomasti päättämään työntekijän työsuhteen. Irtisanottujen henkilöiden etuuksiin liittyvät erilaisten sopimusten perusteella todennäköisesti syntyvät muut velat on arvioitu tilinpäätöshetkellä ja kirjattu kuluksi ja velaksi.

Konsernitilinpäätös

Vahinko-Tapiolan konserniin sisältyy mm. pankki- ja sijoituspalveluja tarjoava Tapiola Pankki Oy -konserni, lakkautettujen jälleenvakuutus sopimusten hoito yhtiö Alma Vakuutus Oy ja atk-palveluja tuottava Tieto-Tapiola Oy. Tapiola Pankki -alakonserniin kuuluu sen tytäryhtiö, Tapiola Varainhoito Oy. Lisäksi pankki on osakkaana Ab Compass Card Oy Ltd:ssä.

Konsernitaseessa esitetään erikseen vakuutusalan ja rahoitusalan toimintojen varat ja velat ja konsernituloslaskelmassa vastaavasti erikseen vakuutusalan ja rahoitusalan toimintojen tuotot ja kulut. Konsernin palveluyritysten taseet ja tuloslaskelmat on yhdistelty siihen toimialaan, jolle palvelu on tuotettu. Toimialojen tuloslaskelmien ja taseiden eliminointierinä esitetään vakuutus- ja rahoitusalan yritysten keskinäiset liiketapahtumat.

Sellaisten konserniyritysten tilinpäätökset, joihin sovelletaan luottolaitostoiminnasta annetun lain 9 lukua tai vakuutusyhtiölain 8 lukua, yhdistellään konsernitilinpäätökseen muuttamatta näiden säännösten edellyttämiä tilinpäätöseriaatteita.

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Turvan kaikki takuuosuuksien omistajat ovat allekirjoittaneet takuuosuuksien omistajien väliseen sopimukseen lisäyksen, jonka mukaan Keskinäisellä Vakuutusyhtiö Tapiolalla on halutessaan oikeus nimittää Turvan hallituksen enemmistö. Näin ollen Turva on Vahinko-Tapiolan tytäryhtiö. Vahinko-Tapiolan osuus Turvan takuupääomasta on 67,41 prosenttia. Turvan tilinpäätöstietoja ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen kirjanpitolain 6 luvun 3 §:n 1 kohdan perusteella, jonka mukaan tytäryhtiöksen tilinpäätös saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos yhdisteleminen on tarpeetonta oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Keskinäisen yhtiön takuupääoman omistajalla ei ole oikeutta yhtiön muuhun omaisuuteen kuin takuupääomaan. Turvan takuupääoman määrä on 10 145 096,82 euroa.

Konsernitilinpäätökset on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako, konsernin sisäiset myyntivoitot/-tappiot sekä keskinäinen omistus.

Konsernin ja sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Vähemmistön osuus omasta pääomasta ja tuloksesta esitetään erikseen tuloslaskelmassa ja taseessa. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt yhdistellään hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt luovutushetkeen saakka.

Osakkuusyhtykset eli yritykset, joiden äänivallasta konserni omistaa 20–50 % on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Asunto- ja keskinäisiä kiinteistöyhtiöitä ei yhdistellä osakkuusyhtykseenä konsernitilinpäätökseen, vaikka äänivalta- ja omistusrajat täytyisivätkin. Ei - keskinäiset kiinteistöosakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen osakkuusyhteisinä.

Konsernitilinpäätökseen merkitään laskennalliset verovelat ja -saamiset taseeseen. Yhdistelytoimenpiteistä johtuvat laskennalliset verovelat ja -saamiset merkitään taseeseen silloin kun niiden tulevia verovaikutuksia on pidettävä ilmeisinä niille konserniyrityksille, joita ne koskevat. Vapaaehtoisten varausten ja poistoeron muutos on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tulokseen. Vastaavat tase-erät on jaettu laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan vähemmistöosuus huomioden.

Vakuutustoimialan tytäryhtiöosakkeiden arvonkorotukset on asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osalta kohdistettu konsernissa tytäryhtiöiden kiinteistöjen arvonkorotuksiksi.

Eliminoinnin yhteydessä muodostunut konserniaktiiva on pääsääntöisesti kohdistettu tytäryhtiön ao. omaisuus-erille, erien käypä arvo huomioon ottaen, ja konserniaktiiva poistetaan suunnitelman mukaan kuten vastaava erä. Kohdistamaton konserniliikearvo esitetään taseen vastaavissa aineettomissa hyödykkeissä omana eränä ja se poistetaan suunnitelman mukaan viidessä vuodessa. Konsernireservi esitetään taseen vastattavissa omana eränä ja se tuloutetaan enimmillään viidessä vuodessa.

Konsernin sisäistä ensivakuutusliikettä ei ole eliminoitu. Keskinäisen Vakuutusyhtiön Tapiolan konsernitilinpäätöksessä konsernin sisäinen jälleenvakuutus, tasoitusmäärää lukuun ottamatta, sen sijaan on eliminoitu.

Riskit ja riskien hallinta

1. Riskienhallinnan yleiset periaatteet Tapiola-ryhmässä

Vahinko-Tapiola noudattaa Tapiola-ryhmässä noudatettavaa riskienhallintapolitiikkaa. Siinä on kuvattu menettelytapoina ne yleiset periaatteet, joita sovelletaan pysyväisohjeina Tapiola-ryhmän riskienhallinnan järjestämisessä.

1.1 Riskienhallinnan lähtökohdat

Tapiolan riskienhallinta perustuu Tapiolassa määriteltyihin riskienhallinnan käsitteisiin, tehtävään, tavoitelaan ja riskinottohaluukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Hyvä vakavaraisuus korostuu keskinäisen yhtiömuodon vuoksi.

Tapiolan tavoitteena on hallita riskejä kokonaisvaltaisesti osana strategista ja operatiivista toiminnanohjausta. Riskienhallinta tulee järjestää kattavasti siten, että asiakaslohkojen, yhtiöiden ja muiden toimintojen väliset riskisidokset ovat selkeät ja yksiselitteiset ja että riskien syy- ja seuraussuhteet sekä merkitys tunnustetaan.

Kokonaisvaltaisessa riskienhallinnassa riskienhallinta kytkeytyy yrityksen strategiaan, taloudellisiin ja toiminnallisiin tavoitteisiin. Riskien tarkastelunäkökulma kääntyy yksittäisistä toiminnoista ja niihin liittyvistä riskeistä koko yrityksen tasolle. Riskienhallinnan keskeiseksi päämääräksi muodostuu yrityksen taloudellisen ja toiminnallisen kokonaishyödyn optimointi riskienhallinnan keinoin.

Tapiolan riskinottohalukkuus perustuu seuraaville periaatteille.

- Riskinotto tukee strategian ja operatiivisten suunnitelmien taloudellista ja toiminnallista toteutumista.
- Riskit eivät vaaranna yksittäisen yhtiön, toiminnon tai ryhmän toimintaa tai talouden vakautta.
- Tapiolan yhtiöt ja toiminnot pysyvät niille määritellyissä riskirajoissa.
- Riskien vaikutukset ryhmän kaikkiin organisaatio-osiiin kyetään tunnistamaan.
- Tapiolan organisaatio-osien väliset riskisidokset ovat selkeät.

Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti Tapiola huolehtii ja tiedottaa riskeistään sekä niiden hallinnasta siten, että asiakkaat ja muut sidosryhmät luottavat Tapiolaan kumppaninaan.

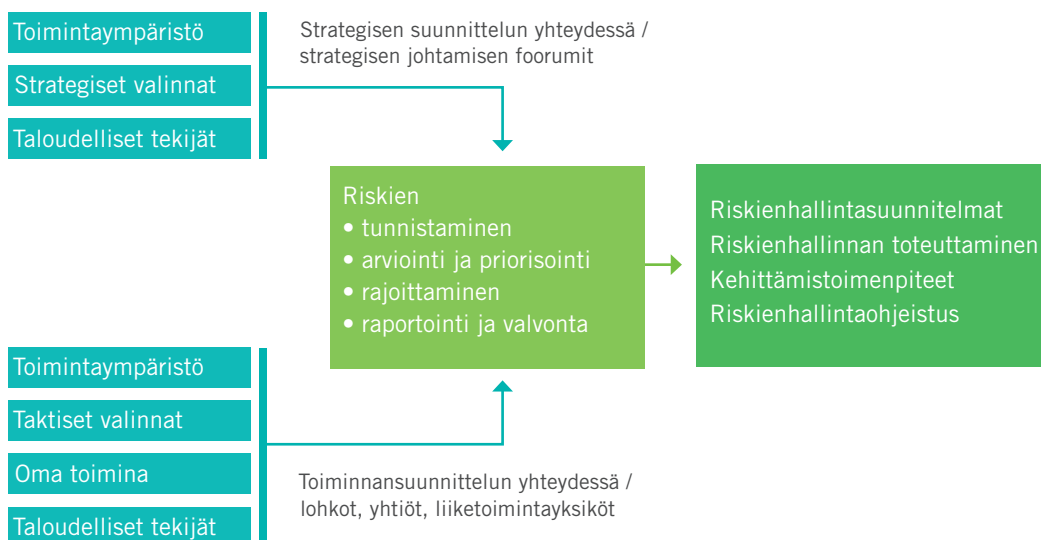
1.2 Riskienhallinnan pääalueet

Tapiola-ryhmän vakuutustoiminnan, pankkitoiminnan ja varainhoidon riskiluokituksessa käytetään ylätasolla seuraavaa kolmijakoa:

- toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit
- taloudelliset riskit
- toiminnalliset riskit

Kokonaisvaltainen riskienhallinta Tapiolassa

Riskien lähteet, hallinta ja toimenpiteet

Riskienhallinnan pääalueet

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm.

- strategisen tahtotilan valintoihin liittyvät riskit
- markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttämisen muutokset
- yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit

Taloudelliset riskit muodostuvat pääasiassa vakuutus-, markkina-, luotto-, likviditeetti- ja keskittymisriskeistä. Näitten riskialaluokkien sisällöt poikkeavat toisistaan riippuen siitä onko kysymys vakuutus toiminnasta, pankkitoiminnasta tai varainhoidosta.

- Vakuutusriskillä tarkoitetaan vakuutus sopimuksiin liittyvää riskiä, joka johtuu vakuutusten asiakas-, riskin- ja vastuuvaihtelusta liittyvästä riskistä ja vastuuvaihtelun riittävyyseriskistä.
- Markkinariskillä tarkoitetaan varojen markkina-arvojen tai vastuiden määrien vaihtelusta aiheutuvaa riskiä, joka johtuu taloudellisen muuttujan kuten koron, osakekurssin, valuuttakurssin tai kiinteistön arvon muutoksesta.
- Luottoriski liittyy vastapuolen maksukyvyttömyyteen tai muuhun laiminlyöntiin sopimuksen mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi tai vastapuolen luottoluokituksen muutokseen.
- Likviditeettiriskillä tarkoitetaan sitä, että yhtiöllä ei ole riittävästi likvidejä varoja käytettävissä tulevien velvoitteiden täyttämiseksi tai että varojen muuttaminen likvideiksi on mahdollista vain ylimääräisillä kustannuksilla.
- Keskittymisriskillä tarkoitetaan sitä, että yhtiö- tai yhtiöryhmätasolla on suuri määrä samaan vastapuoleen tai samoista vastapuolista muodostuvaan kokonaisuuteen liittyviä varoja, vastuuta, taseen ulkopuolisia sitoumuksia ja/tai asiakasriskejä.

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit

- Strategisen tahtotilan valintojen riskit
- Markkina-asemaan, kilpailutilanteeseen ja asiakaskäyttämiseen liittyvät riskit
- Yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit

Toiminnalliset riskit

Operatiiviset riskit

- Prosessiriskit
- Henkilöstöriskit
- Järjestelmäriskit
- Juridiset riskit
- Tapahtuma-/vahinkoriskit

Toiminnan valintoihin liittyvät riskit

Taloudelliset riskit

- Vakuutusriskit
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymisriskit

Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan valintoihin liittyviä riskejä ovat erilaisiin liiketoiminnan muutostilanteisiin liittyvät riskit (esim. uuden tuotteen tai palvelun käyttöönotto, muutokset jakelukanavissa).

1.3 Riskienhallinnan toteuttamisen ja valvonnan vastuut

Yhtiöiden hallituksilla on kokonaisvastuu yhtiöiden riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitukset määrittävät eri toimintojen riskienhallinnan tavoitteet, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitukset vahvistavat vuosittain yhtiöiden riskienhallintasuunnitelmat, varmistavat niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa ja valvovat riskienhallintasuunnitelmien noudattamista. Hallitukset seuraavat säännöllisesti yhtiöidensä riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Yhtiöiden toimitusjohtajat ja yhtiöiden muu johto vastaavat yhtiöiden riskienhallintasuunnitelmien käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Lohkojohtoryhmien, yhtiöiden johtoryhmien, sijoitus toiminnan johtoryhmien, muiden johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty näiden tehtävät riskienhallinnassa ja -valvonnassa. Yhtiöiden liiketoimintayksiköt tunnistavat ja analysoivat toimintaa tai tavoitteita uhkaavat riskit sekä strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä toiminnassa. Liiketoimintayksiköt vastaavat omaan toimintaansa liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Riskienhallinnan kolme tasoa

Taso 1	Liiketoimintajohto, Liiketoimintayksiköt	Tavoitteena on hallita liiketoiminnan riskejä lainsäädännön ja Tapiolan toimintapolitiikkojen mukaisesti.
Taso 2	Aktuaari- ja riskienhallintapalvelut, Talouspalvelut ja controller-verkosto, Lakiasianpalvelut ja compliance-verkosto	Tavoitteena on tukea liiketoimintaa riskienhallintaprosessin toteuttamisessa sekä kehittää Tapiolan valmiuksia riskienhallinnassa. Tavoitteena on valvoa ja raportoida hallituksille ja johdolle, että riskit ja vakavaraisuusasema täytävät lainsäädännön vaatimukset ja Tapiolan tavoitteet niille.
Taso 3	Sisäinen tarkastus, Tarkastusvaliokunta, Tilintarkastajat	Tavoitteena on varmistaa riskienhallintaprosessin toimivuus lainsäädännön ja Tapiolan toimintapolitiikoiden vaatimusten mukaisesti.

Jokainen Tapiolassa työskentelevä henkilö vastaa riskienhallinnan toteuttamisesta omassa työssään ja on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista ensisijaisesti omalle esimiehelleen tai muille riskienhallinnan vastuuhenkilöille.

Riskienhallinnan valvonta on vastuutettu aina muulle kuin operatiivisesta toiminnasta vastaavalle taholle. Eri riskienhallintaan liittyvät tahot kuten aktuaari-, riskienhallinta-, talous-, controller-, compliance- ja sijoitustoiminnot avustavat yhtiöiden johtoa ja hallituksia riskienhallinnan valvonnan ja riskien seurannan käytännön toteuttamisessa.

Sisäinen tarkastus tukee yhtiöiden johtoa ja hallituksia valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisessa ja kehittämisessä arvioimalla määräajoin riskienhallinnan toteutumista ja menettelytapoja. Hallintoneuvostojen yhteistyövaliokuntaa avustava Tarkastusvaliokunta valvoo ja arvioi osaltaan riskejä. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

1.4 Raportointi

Raportoinnin tavoitteena on tuottaa luotettavaa, kattavaa ja ajan tasalla olevaa taloudellista informaatiota päätöksenteon pohjaksi. Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, kattavilla ja ajan tasalla olevilla dokumentaatioilla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä sekä sillä, että liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Yhtiöiden hallitusten, johtoryhmien, sijoitustoiminnan johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty säännönmukaisesti käsiteltävät raportit ja lausunnot, jotka käsittelevät kattavasti keskeisimpiä riskejä ja niiden riskienhallintaa. Valvontaviranomaisten antamissa määräys- ja ohjekokoelmissa määritellään viranomaisille toimitettavat riskeihin ja riskienhallintaan liittyvät raportit ja muut selvitykset.

Merkittävistä toteutuneista riskeistä tai 'läheltä piti tilanteista' tulee raportoida seuraavalle ylemmälle riskienhallinnasta vastaavalle taholle ja tarvittaessa hallitukselle.

2. Vakavaraisuuden hallinta

2.1 Vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet Vahinko-Tapiolan vakuutus- ja rahoitusryhmittymässä

Vakavaraisuuden hallinta on osa Vahinko-Tapiolan Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitetun ryhmittymän (Tapiola-ryhmittymän) kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Sen tavoitteena on varmistaa pääomien riittävä määrä ja laatu turvaamaan toiminta myös odottamattomien tappioiden varalta. Vakavaraisuuden hallinta perustuu ennakoivaan ja kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan, jonka lähtökohtana ovat strategisen ja operatiivisen toiminnan suunnitelmat. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostuu asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuva varmistaminen hyvällä vakavaraisuudella. Nämä mahdollistavat sen, että Tapiola-ryhmittymän yhtiöt voivat ennakoivasti toteuttaa toimenpiteitä, jotka joko vähentävät liiketoiminnan riskejä vähentäen siten lisätappioiden vaaraa tai jotka parantavat liiketoiminnan kannattavuutta vahvistaen siten vakavaraisuusasemaa. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm.

- sijoitusjakauman muuttaminen vähemmän riskilliseksi joko aktiivisilla tai passiivisilla toimenpiteillä
- jälleenvakuutuksen lisääminen
- riskinvalinnan tarkentaminen ja riskivastaavan hinnoittelun tehostaminen
- liikekulujen vähentäminen / kustannustehokkuuden lisääminen.

Vahinko-Tapiolan ja Henki-Tapiolan hallituksilla on kokonaisvastuu vakavaraisuuden hallinnan järjestämisestä Tapiola-ryhmittymässä. Vakavaraisuuden hallinnan periaatteet määritellään yhtiöiden hallitusten hyväksymässä suunnitelmassa Tapiola-ryhmittymän vakavaraisuuden ylläpitämiseksi. Lähtökohtana vakavaraisuuden hallinnalle on voimassa oleva vakavaraisuutta koskeva lainsäädäntö. Nämä vaatimukset tulevat Tapiola-ryhmittymän osalta rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevasta laista, vakuutus-

yhtiöiden osalta vakuutusyhtiölaista ja rahoitusalan yritysten osalta luottolaitostoimintaa ja sijoituspalvelutoimintaa koskevista laista. Näiden lisäksi vakavaraisuuden hallinnassa otetaan huomioon sisäiset tavoitteet Tapiola-ryhmittymälle ja sen yhtiöiden vakavaraisuudelle sekä valmisteilla olevat uudet vakuutusyhtiöitä ja luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä koskevat vakavaraisuusvaatimukset (Solvenssi II ja Basel III).

Vakavaraisuutta koskevien vaatimuksien ja tavoitteiden täyttämisen lisäksi vakavaraisuuden seuranta ja hallinta pyritään järjestämään seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Vakavaraisuuden seuranta ja hallinta

- kattaa kaikki liiketoiminnan ja toimintaympäristön olennaiset riskit
- ottaa huomioon strategiset ja operatiiviset suunnitelmat sekä vastavuoroisesti vaikuttaa strategiseen ja operatiiviseen tavoiteasetantaan
- kattaa sekä lyhyen että pitkän aikavälin
- kattaa normaalin (liiketoimintasuunnitelmien mukaisen) ja poikkeustilanteiden mukaisen toiminnan.

Tapiola-ryhmittymän ja sen yhtiöiden vakavaraisuutta seurataan säännöllisesti neljännesvuosittaisella hallitusten vakavaraisuusraportilla. Raportti sisältää lakisääteisten vakavaraisuusvaatimusten lisäksi sisäisten vakavaraisuusmittareiden arvot laskentahetkellä sekä niiden kehityksen eri skenaarioissa. Skenaariot sisältävät vaihtoehtoisia kehityskulkuja talouden ja sijoitusmarkkinoiden kehittymiselle. Markkinariskien vaikutusta Tapiola-ryhmittymän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen valvotaan ja hallitaan taseenhallintakomitean kuukausittaisella (tai tarvittaessa useammin) markkinariskiraportilla (ks. alla Markkinariskien hallinta -osio). Näiden lisäksi strategia- ja vuosisuunnittelun yhteydessä kartoitetaan merkittävimmät toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit ja toiminnalliset riskit sekä niiden toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisen realisoidumisen merkitys Tapiola-ryhmittymälle ja sen yhtiöille.

2.2 Vakavaraisuuden hallinnan ja riskienhallinnan kehittäminen valmistauduttaessa Solvenssi II:een

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvalvontajärjestelmän uudistamiseksi on EU:ssa parhaillaan meneillään Solvenssi II -hanke, joka koskee henki- ja vahinkovakuutusyhtiöitä. Tämän hankkeen tavoitteena on luoda kokonaisvaltaisesti vakuutustoiminnan riskit huomioon ottava valvontajärjestelmä, joka tulee voimaan tämän hetkisten arvioiden mukaan vuosien 2013–2014 aikana. Solvenssi II -hankkeessa on hyvin keskeisessä osassa uusien yhtiön omasta riskiprofiilista riippuvien määrällisten vakavaraisuusvaatimusten kehittäminen. Solvenssi II:n mukainen vakavaraisuusjärjestelmä tulee koostumaan kolmesta pilarista:

- Pilari 1: Määrälliset vakavaraisuusvaatimukset
- Pilari 2: Laadulliset vaatimukset riskienhallinnalle ja sisäiselle valvonnalle sekä vaatimukset siitä, että yhtiö pystyy kokonaisvaltaisesti arvioimaan ja hallitsemaan vakavaraisuutensa ja riskinsä. Säännökset valvojien valvontaprosessista.
- Pilari 3: Julkistamisvaatimukset vakavaraisuudesta ja riskeistä.

Tapiola on osallistunut aktiivisesti keskusteluun Solvenssi II:n sisällöstä eri foorumeilla kansainvälisen keskinäisten yhtiöiden edunvalvontajärjestön AMICE:n, Suomen Finanssialan Keskusliiton ja aktuaarijärjestöjen kautta. Lisäksi

Vahinko-Tapiola on osallistunut Solvenssi II:n kvantitatiivisiin vaikuttavuustutkimuksiin (QIS). Näissä tutkimuksissa merkittävä määrä vakuutusyhtiöistä EU:n alueella on testannut eri vaihtoehtoja pilari 1:n vakavaraisuusvaatimukseksi. Tulosten perusteella Vahinko-Tapiola ja Vahinko-Tapiolan vakuutusryhmittymä täyttävät selkeästi valmisteilla olevat vakavaraisuusvaatimukset.

Osana valmistautumista Solvenssi II:een Tapiolassa käynnistettiin 2006 kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämishanke. Tässä hankkeessa kehitettiin Vahinko-Tapiolan sisäinen liiketoimintamalli, jonka avulla pystytään paremmin hallitsemaan ja hyödyntämään vakuutustoiminnan taloudellisia riskejä. Tämän lisäksi tässä hankkeessa on kehitetty ja tehostettu riskienhallinnan organisointia ja hallintoa. Riskienhallinnan johtoryhmä seuraa ja valvoo Tapiola-ryhmittymän ja Vahinko-Tapiolan riskejä ja vakavaraisuutta sekä vastaa näiden riskienhallinnan kehittämisestä. Tapiola-ryhmittymän taseenhallintakomitea (ALCO) vastaa ryhmittymän vakuutusyhtiöiden taseriskien hallinnasta ja valvonnasta sekä niiden raportoinnista hallitukselle. Aktuaari- ja riskienhallintayksikkö avustaa Tapiola-ryhmittymän yhtiöiden hallituksia ja johtoa kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kehittämisessä ja toteuttamisessa.

Varsinaisen Solvenssi II -hankkeen valmistelu aloitettiin keväällä 2010 ja hankkeen ensimmäiset projektit aloitettiin vuoden 2011 alussa. Hanke on aikataulutettu vuosille 2011–2013 ja koostuu neljästä eri osakokonaisuudesta: Henki-Tapiola, Vahinko-Tapiola, sijoitus ja taseenhallinta sekä ryhmä. Hankkeen ensisijainen tarkoitus on toteuttaa vaatimukset, jotka aiheutuvat Solvenssi II -direktiivistä. Näiden pakollisten vaatimusten lisäksi hankkeen tavoitteena on riskiperusteisen toiminnanohjauksen kehittäminen, tiedonhallinnan, laskennan ja raportoinnin kehittäminen vastamaan Solvenssi II:n ja riskiperusteisen toiminnanohjauksen tarpeita sekä muutoksenjohtaminen siirryttäessä Solvenssi II:een ja riskiperusteisempaan toiminnanohjaukseen.

Vakavaraisuuden hallinta siirryttäessä nykyisistä vakuutusyritysten vakavaraisuusvaatimuksista (Solvenssi I) Solvenssi II:een on hyvin haasteellinen erityisesti sen takia, että korkotason muutos vaikuttaa Tapiola-ryhmittymän vakuutusyhtiöiden Solvenssi I:n vakavaraisuusasemaan eri tavalla kuin Solvenssi II:n. Lisäksi mm. tasoitusmäärän, vastuuvelan diskonttauksen ja henkivakuutuksen harkinnanvaraisten etujen käsittelyn takia kuva yksittäisen ryhmän vakuutusyhtiön tai koko ryhmittymän vakavaraisuusasemasta Solvenssi I:n ja Solvenssi II:n mukaan voi olla hyvin erilainen. Tällä hetkellä vakavaraisuuden hallinnassa painotetaan voimassa olevia Solvenssi I:n mukaisia vaatimuksia, mutta siirryttäessä lähemmäksi kohti Solvenssi II:n voimaantumista on tarpeellista arvioida yksittäisen vakuutusyhtiön ja ryhmittymän vakavaraisuutta molempien järjestelmien vakavaraisuusvaatimusten mukaan. Vuoden 2012 aikana on tavoitteena ottaa yhä enemmän Solvenssi II:n mukaisia mittareita vakavaraisuuden seurantaan ja hallintaan.

3. Vakuutustoiminnan riskienhallinta

Vahinko-Tapiolan vakuutustoiminnan riskejä ovat sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit ja vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit. Markkinariski johtuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen mm. korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun.

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, inflaatioon, korkotason vaihteluun, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin, ammattitauteihin ja jälleenvakuutussuojoihin.

3.1 Vakuutusriskien riskienhallinta

3.1.1 Riskien määrittely ja riskienhallintastrategiat

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutus sopimuksista aiheutuvia korvaussuorituksia ja toimintakuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen riittävyyteen sekä kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Vahinko-Tapiolan vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Vahinko-Tapiolan taloudellisen pääoman mallin avulla määritetään eri lajeille kannattavuustavoitteet. Hallitus hyväksyy koko yhtiön sekä asiakaslohko- ja vakuutusluokkakohdaiset yhdistetyn kulusuhteen tavoitteet. Lisäksi hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa ja oikeudenmukaista hinnoittelua.

Inflaatoriski liittyy kassavirralltaan pitkäkestoiisiin vahinkoihin. Tällaisia ovat esimerkiksi henkilövahinkojen sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyvät korvaukset. Inflaatoriski toteutuu, mikäli maksettavien korvausten taso nousee inflaation takia korkeammaksi, kuin on hinnoittelussa ja korvausvastuun laskennassa oletettu. Tällöin vakuutusmaksut ja korvausvastuu osoittautuvat riittämättömiksi.

Ammattitautiriski vakuutetaan osana lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja sen vakuuttamista koskee paitsi tapaturmavakuutuslaki myös erillinen ammattitautilaki, joka määrittelee ammattitaudin. Kyseessä on työsuhteeseen liittyvä terveydellinen haaita, joka ei ole työtapaturmien kaltainen lyhyenä aikana syntynyt vamma. Ammattitaudit syntyvät yleensä usean vuoden kestävästä altistumisen seurauksena ja ne ilmenevät usean vuoden kuluttua itse altistumisesta. Ammattitauti on sairaus, joka on aiheutunut pääasiassa fyysisestä, kemiallisesta tai biologisesta tekijästä. Ammattitautiriskin vakuuttaminen aiheuttaa erityisesti hinnoitteluriskin. Lisäksi ammattitauteihin liittyy vastuuvelan riittävyysriski, joka toteutuu, mikäli vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuonna tuntemattomina olevien ja myöhemmin ilmenevien ammattitautien korvausten suorittamiseen.

Korkotason vaihtelusta aiheutuva riski liittyy eläkemuo-toisiin korvauksiin. Korvausvastuuta laskettaessa näistä aiheutuvat tunnettujen vahinkojen pitkäkestoiset kassavirrat diskontataan perustekorolla. Riski toteutuu, mikäli tulevaisuudessa ei saada vähintään perustekorona mukaista tuottoa näitä velkoja kattavalle omaisuudelle.

Vastuuvelan riittävyysriski toteutuu, mikäli vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuoden jälkeen maksettavaksi tulevien sellaisten korvausten suorittamiseen, joihin yhtiö on sitoutunut.

Pitkäikäisyysriski on osa vastuuvelan riittävyysriskiä. Tällä tarkoitetaan korvausmenon arviointiin liittyvää epävarmuutta, joka johtuu tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuudesta. Vahinkovakuutuksessa pitkäikäisyysriski koskee lähinnä lakisääteisen tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutuksen vastuuvelkaan sisältyvien eläkemuo-toisten korvausten pääoma-arvoista muodostuvaa eläkevastuuta. Nämä eläkevastuut ovat pääosin elinikäisiä. Eläkevastuiden pitkäikäisyysriski realisoituu silloin, jos kuolevuus osoittautuu tulevana vuosina oletettua alhaisemmaksi, jolloin eläkkeitä joudutaan maksamaan oletettua pitempään.

Vastuuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuuvelan määrätymisperiaatteet. Laskuperusteet ovat korkotason ja kuolevuuden osalta sekä muilta

määrätymisperiaateiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia.

Jälleenvakuutussuoiin liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuksenantajien luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutussuojien varmistamista ennen ensivakuutusriskin merkitsemistä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla huomattavan vahingollisia.

Jälleenvakuutussuoiin liittyvää riskiä hallitaan Vahinko-Tapiolan hallituksen vahvistamien jälleenvakuutusohjelman ja jälleenvakuutussuojien hankintaohjeen avulla.

3.1.2 Riskienhallintaprosessit

Vakuutusten merkintäpolitiikan ja hinnoittelustrategian sekä sisäisen liiketoimintamallin avulla määriteltyjen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat Vahinko-Tapiolan liiketoimintayksiköt. Vakuutus tuotteiden hinnoittelun riskivastaavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Suurimpien asiakkaiden osalta riskiä arvioidaan enenevässä määrin yrityksen omien tilastotietojen perusteella.

Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä. Järjestelmien avulla saadaan oikeata ja ajan tasalla olevaa informaatiota, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan mahdollisimman nopeasti korjattua. Korvauskuluihin liittyviä riskejä hallitaan myös merkitsemällä erityisen riskialttiita vakuutusriskejä joko rajoitustai jättämällä ne kokonaan merkitsemättä.

Vastuuvelan riittävyysriski liittyy erityisesti vakuutuslajeihin, joissa maksetaan pitkäaikaisia jatkuvia eläkemuo-toisia korvauksia. Näistä suurin osa on lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen korvauksia. Näiden osalta korvausvastuun määrittämisessä käytetään Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen yhteistyössä kehittämää kuolevuusmallia. Vuoden 2003 tilinpäätöksestä alkaen käytössä olleessa ns. kohorttimallissa eläkkeensaajan kuolevuuteen vaikuttaa ikä, sukupuoli ja syntymävuosi. Malli ottaa huomioon nuorempien ikäluokkien elinajan pidentymisen.

Korkorisikin hallitsemiseksi korkoutus suoritetaan turvavasti siten, että käytettävä laskuperustekorko ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen keskimääräisenä arvioituna selviämisaikana.

Lakisääteisissä vakuutuslajeissa eläkkeiden yhteydessä maksettavia indeksikorotuksia ei varata vastuuvelkaan. Niiden vuotuinen rahoitus tapahtuu jakojärjestelmällä, johon kaikki lakisääteisiä vakuutuslajeja harjoittavat vakuutusyhtiöt lain mukaan osallistuvat. Vastaavasti lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen sairaanhoitokustannusten ja lääkinällisen kuntoutuksen kustannusten osalta yhtiön tarvitsee varautua korvausvastuussa inflaatoriskin ainoastaan 10 vuoden ajan vahingon sattumisesta. Tämän jälkeen kustannukset rahoitetaan jakojärjestelmällä. Liikennevakuutuksessa järjestely koskee vuonna 2005 ja tämän jälkeen sattuneiden vahinkojen sairaanhoitokustannuksia ja lääkinällisen kuntoutuksen kustannuksia, kun taas ennen vuotta 2005 sattuneiden vahinkojen sairaanhoitokustannukset ja lääkinällisen kuntoutuksen kustannukset siirtyvät rahoitettavaksi jakojärjestelmällä vuoden 2014 jälkeen.

Joidenkin vahinkolajien lopullisten korvausten selviäminen kestää useita vuosia. Tällaisia ovat erityisesti henkilö- ja

vastuuvakuutusten korvaukset. Osana vastuuvelan laskuperusteita esitetään keskeneräisten ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuun määräytyminen. Tämä korvausvastuun osa määrätään tilastollisten ja matemaattisten menetelmien avulla. Korvausvastuun riittävyyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa laskuperusteisiin tehdään muutoksia.

Ensivakuutettujen riskien jälleenvakuutussuojia ja -ohjelmia suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutus-kannan rakenne, vakuutusluokkien erilaiset volyymit, riskien mahdollinen kumulaatio sekä yhtiön vakavaraisuusasema. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan vakuutusluokkakoh-taiset omapidätysrajat, jotka määrittelevät suurimmat omalla vastuulla pidettävät määrät yksittäisissä riskeissä. Vahinko-Tapiola hyväksyy jälleenvakuuttajiksi vain luottoluokituk-seltaan riittävän vakavaraisia yhtiöitä. Suurin osa jälleenva-kuutuksesta on sijoitettu yhtiöihin, joiden luottoluokitus on Standard & Poor'sin mukaan vähintään A. Jälleenvakuutus-suojat hankitaan hajautetusti, riittävän useilta jälleenvakuu-tuksen antajilta.

Vahinko-Tapiolan hallitus on asettanut limiitit sille, kuinka paljon yksittäisen jälleenvakuuttajan osuus voi olla koko menevästä jälleenvakuutuksesta tai yksittäisestä jälleen-vakuutussuojasta. Suurin osa jälleenvakuutuksesta on suhteellista. Jälleenvakuutuksen saatavuuteen ja suojien aukottomuuteen liittyviin riskeihin varaudutaan tiiviillä ensiva-kuutuksen ja jälleenvakuutuksen yhteistyöllä tekemällä ensi-vakuutussopimuksiin ja – tarjouksiin tarvittavat muutokset ajoissa.

Asiakasriskejä pienennetään asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä esimerkiksi vakuutustutkijoiden toiminnalla. Suurien riski-keskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskit-tymien tarkastelulla hallituksessa.

Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivas-taavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoi-mintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoitteluvaltuudet.

Tapiolan tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennaltaehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Asia-kastietojen tarkistaminen ennen asiakasvalintaa ja epäsel-vien vahinkojen selvittely ovat tärkeä osa tutkimusryhmän toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viranomai-sille. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luotto-tappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla.

3.1.3 Vakuutustekninen vastuuvélka

Vakuutusyhtiölain perusteella vakuutusyhtiöllä on olta-va turvaavat laskuperusteet vakuutusteknisen vastuuvelan määräämiseksi. Vastuuvelan on oltava aina riittävä siten, että

yhtiö pystyy kohtuudella arvioiden vastaamaan sitoumuksis-taan. Vastuuvelan laskennassa noudatettavista periaatteista säädetään tarkemmin vakuutusyhtiölaissa. Vakuutusteknisen vastuuvelan laskuperusteet annetaan tiedoksi Finanssivalvon-nalle ennen tilikauden päättymistä.

Vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna vakuutusluokkakohhtaisten kertoimien avulla. Kertoimet on johdettu pro rata -säännön mukaisesti. Näin ollen siirtovastuu kuvaa sitä osuutta vakuutusmaksutulosta, joka vastaa tuleviin tilivuosiin kohdistuvien vakuutuskausien osuutta tilivuoden aikana alkaneiden sopimusten vakuutuskausista.

Yksittäisten suurten vahinkojen tilinpäätöshetken jälkeen maksettavaksi tulevat korvaukset varataan vahinkokohtaisesti kunkin liiketoimintayksikön korvausasiantuntijoiden toimesta noudattaen vakuutusmatemaatikon antamia kirjallisia ohjeita. Raja, jonka ylittävät korvaukset varataan yksilöllisesti, määräytyy lähinnä kunkin vakuutusluokan ja/tai vahinkolajin volyymin perusteella.

Eläkemutoisten korvausten korvausvastuuta määrittä-essä käytetään kuolleisuusmallina Tapaturmavakuutuslai-tosten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen toimesta yhtiöiden tietoon saattamaa laskentamallia.

Ns. muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä. Mene-telmissä käytetään hyväksi korvaushistoriasta muodostettuja, vahinkojen selviämistä kuvaavia ns. run-off-kolmioita. Muissa kuin lakisääteisten vakuutuslajien eläkemutoisten korva-usten kollektiivivaruksen laskennassa inflaation oletetaan olevan tulevina vuosina sama, kuin mitä se on keskimäärin ollut arvioinnissa käytettyjen menneiden vuosien aikana. Lakisääteisissä vakuutuslajeissa eläkemutoisten korvausten indeksikorotukset rahoitetaan jakojärjestelmällä, johon osallis-tuvat kaikki kyseisiä lajeja harjoittavat vakuutusyhtiöt. Kollektiivivaruksen turvaavuutta lisätään varaamalla varmuuslisä osaksi kollektiivivarausta.

Ennen tilinpäätöshetkeä sattuneiden vahinkojen tulevai-suudessa tapahtuvaa käsittelyä varten tehdään korvausten hoitokuluvaraus. Varaus määrätään vakuutusluokkakohtai-sesti suhteellisenä osuutena varsinaisen korvausvastuun kokonaismäärästä.

Korkoutusta käytetään ainoastaan eläkemutoisten korva-usten vahinkokohtaisten varausten ja ainaisvakuutusten vakuutusmaksuvastuun laskennassa. Laskuperustekorot ovat vastaavasti 3,0 ja 4,5 prosenttia.

3.1.4 Määrällisiä tietoja vakuutusteknisestä vastuuvastuusta

Seuraavissa taulukoissa on esitetty vakuutusteknisen vastuuvastuun rakenne.

Vakuutustekninen vastuuvastuu

	31.12.2011	31.12.2010	Muutos %-yksikköä
Vakuutusmaksuvastuu	222	219	1
Tunnetut eläkeuudotiset vahingot	701	621	13
Muu varsinainen korvausvastuu	702	643	9
Vahinkojen selvittelyvastuu	137	117	17
Yhteensä	1 761	1 599	10
Jälleenvakuuttajien osuus	-57	-57	1
Yhteensä omalla vastuulla	1 704	1 543	10
Tasotusmäärä	456	532	-14
Vakuutustekninen vastuuvastuu	2 161	2 074	4

Varsinainen vastuuvastuu vakuutusluokkaryhmittäin

Lakisääteinen tapaturma	590	523	13
Moottoriajoneuvojen vastuut	720	657	10
Omaisuuks *	193	167	15
Vastuu	70	69	3
Muu ensivakuutus	157	151	4
Ensiluokitus yhteensä	1 731	1 566	10
Tuleva jälleenvakuutus	31	33	-6
Vahinkovakuutus yhteensä	1 761	1 599	10
Jälleenvakuuttajien osuus	-57	-57	1
Varsinainen vastuuvastuu	1 704	1 543	10

* Sisältää vakuutusluokkaryhmät tulipalo ja muut luonnonvoimat, muut omaisuudelle aiheutuneet vahingot ja muut varallisuusvahingot.

3.2 Markkinariskien hallinta

3.2.1 Lähtökohdat ja toimintaperiaatteet

Vahinko-Tapiolan sijoitustoiminnan tavoitteena on turvata vakavaraisuus ja maksimoida tuotto hallitulla riskipositiolla. Sijoitusten allokointia ohjaavat vakavaraisuuden, vastuuvastuun rakenteen ja katekelpoisuuden asettamat rajat sekä pääoman tuottovaatimukset. Pitkällä aikavälillä sijoitustuottojen on ylitettävä asiakasetupolitiikan mukaiset kokonaistuottotavoitteet. Sijoitustoiminnalla pyritään pitkällä aikavälillä ja kaikissa olosuhteissa hyvään ja vakaaseen tuottoon välttämällä pääomariskejä.

Sijoitukset hajautetaan riittävästi eri instrumenttiluokkien välillä ja sisällä. Yksittäisiä riskejä sekä vastuita ohjataan limiiteillä ja sijoituskriteereillä. Sijoitustoiminnan on turvattava riittävä likviditeetti kaikissa olosuhteissa. Sijoituskannan on oltava myös riittävän yksinkertainen.

3.2.2 Markkinariskien hallinnan organisointi

Vahinko-Tapiolaan perustettiin taseriskien hallintakomitea (ALCO) vuonna 2007. Komitea on taseriskien hallinnan ja seurannan asiantuntijaelin, ja se raportoi suoraan yhtiön hallitukselle. Komitea vastaa siitä, että yhtiön taseriskien hallinta on järjestetty asianmukaisesti. ALCO laatii yhtiön hallitukselle määrääjain esityksen strategisesta markkinariskinotosta ja sitä koskevista limiiteistä. Limiitit kattavat sijoitusten hinta- ja

korkoriskit mukaan lukien vastuuvastuun ominaisuudet ja vaatimukset. ALCO seuraa asettamia riskilimiittejä ja riskinoton tuloksellisuutta.

Hallitus nimittää sijoitustoiminnan johtoryhmän, joka vastaa sijoitustoiminnan käytännön organisoinnista ja operatiivisesta markkinariskien valvonnasta. Johtoryhmään kuuluvat sijoitusjohtaja, vakuutusyhtiöiden toimitusjohtajat, aktuaarijohtajat ja hallituksen Tapiola-ryhmästä nimeämät jäsenet.

3.2.3 Riskienhallintaprosessit

Riskienhallintaprosessi perustuu ohjeistukseen (sijoitussuunnitelma, johdannaispolitiikka sekä taseenhallintakomitean raamitukset sijoitussuunnitelmaan), sen operatiivisen noudattamisen valvontaan, säännölliseen riskiraportointiin ja itsearviointiin.

Yhtiön hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman, jossa määritellään sijoituskannan tavoitejakauma ja tuotto-odotukset, instrumenttikohtaiset vaihteluvälit, hajautus- ja likviditeettitavoitteet sekä päätös- ja toimivaltuudet. Hajautusperiaatteilla pyritään turvaamaan riittävä tuottotaso instrumenttiluokkien sisällä ja niiden välillä kaikissa markkinaolosuhteissa. Hajautusperiaatteet koskevat eri toimialoja, maita ja sijoituskohteita. Yksittäisiä riskejä ja vastuita ohjataan limiiteillä ja sijoituskriteereillä. Riittävä likviditeetti turvataan sijoitusrakenteella.

Johdannaisten käytöstä on määritelty tarkempi hallituksen vahvistama johdannaispolitiikka, jossa kuvataan johdannaisten käytön periaatteet. Johdannaisten avulla voidaan muun muassa rajoittaa osake-, valuutta- ja korkosijoitukseen liittyviä riskejä. Riittävällä analysoinnilla, hajautuksella, johdannaisilla ja vastapuoliriskien limiiteillä pyritään turvaamaan toimintavapaus kaikissa markkinaolosuhteissa. Kiinteisiin liittyviä riskejä analysoidaan erikseen.

Yleisesti käytettyjen markkinariski- ja raportointimenetelmien avulla seurataan sijoitustoiminnan riskejä ja tuottoja. Näiden raporttien avulla seurataan säännöllisesti korko-, kiinteistö- ja osakesijoitusten kehitystä ja riskejä sekä valvotaan sijoitussuunnitelmassa määriteltyjen toimintaperiaatteiden noudattamista

3.2.4 Markkinariskien ja vakavaraisuuden hallinta

Markkinariskien vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen valvotaan ja hallitaan nykyisen vakavaraisuuskäytännön (Solvenssi I) mukaisesti. Lisäksi vakavaraisuutta valvotaan voimassaolevien ryhmittymiä koskevien vakavaraisuussäännösten mukaisesti. Valmistautuminen tulevaan Solvenssi II -vakavaraisuuskehikoon on käynnissä. Nykyinen vakavaraisuuskäytäntö on lyhyellä tähtäimellä merkitsevämpi ja rajoittavampi järjestelmä.

Vakavaraisuuslaskennan huomattavin muutos tulee olemaan se, että Solvenssi II:ssa arvostetaan varojen ohella myös vastuuelka markkinaehtoisesti käypään arvoon. Tällöin vastuuelan arvo riippuu erityisesti korkotasosta, ja korkoriskin hallinnan merkitys korostuu. Yhtiössä on toteutettu Solvenssi II -vakavaraisuutta arvioiva viranomaisvaatimusten mukainen kvantitatiivinen vaikuttavuustutkimus (QIS5 2009) sekä vastaava vakavaraisuusseuranta ja stressitestit 2010 lopun tilanteessa. Yhtiössä on myös meneillään hankkeet

sisäisten Solvenssi II -mallien kehittämiseksi sekä riskienhallinnan että liiketoiminnan tarpeisiin. Solvenssi II:n arvioidaan tulevan voimaan vuosien 2013–2014 aikana.

Lähtökohtana markkinariskien hallitsemiselle on, että yhtiön vakavaraisuus on turvattu riittävällä todennäköisyydellä vähintään seuraavan vuoden ajan. Sijoitusten arvomuutosriskiä seurataan jatkuvasti todennäköisyydellä, joka perustuu sijoitusten historialliseen arvovaihteluun ja sijoitusluokkien väliseen arvomuutosten riippuvuuteen (korrelaatioon). Riskiä seurataan käyttämällä arvovaihteluna (volatiliteettina) sekä pitkän aikavälin keskimääräisiä arvoja että lyhyemmällä aikavälillä estimoituja riskitunnuslukuja.

Sijoitustoimintaa ohjataan tarvittaessa normaalia tiukemmin ns. liikennevaloperiaatteiden ja jatkuvan markkinariskiseurannan perusteella. Vihreä valo tarkoittaa tilannetta, jossa omaisuudenhoitajat voivat toimia sijoitussuunnitelman normaalien limiittien mukaan. Keltainen valo liittyy tilanteeseen, jossa sijoitussuunnitelman puitteissa tapahtuvat sijoitusmarkkinariskien lisäykset tai neutraali sijoitusallokaatio eivät ole enää hyväksyttäviä taseen riskillisyyden kannalta. Punainen valo tarkoittaa tilannetta, jossa taseen riskillisuus on liian korkea ja tarvitaan riskien vähentämistoimia. Keltaisen ja punaisen valon riskiasemassa määritellään tiukennetut rajoitukset sijoitusriskeille sekä mahdolliset riskien vähentämistoimenpiteet. Kokonaisriski mitoitetaan siten, että toimintapääoma säilyy turvaavalla tasolla myös riskien toteutuessa.

3.2.5 Määrällisiä tietoja sijoituskannan riskirakenteesta

Sijoitusten herkkyyksianalyysi, joka kuvaa instrumenttien arvoissa tilinpäätöshetkellä tapahtuvan muutoksen vaikutusta vakavaraisuuspääomaan.

Sijoitussalkun herkkyyksianalyysi

	31.12.2011	Muutoksen vaikutus		
		Osakekurssit -20 %	Kiinteistöjen arvo -10 %	Korkotaso +1 %-yksikkö
Vakavaraisuuspääoma, milj. e	1 296,6	-118,7	-67,4	-66,9
Vakavaraisuusaste %	76,1	-7,0	-4,0	-3,9
Sijoitusten tuotto-%	3,4	-4,2	-2,4	-2,4

4. Toiminnallisten riskien hallinta

4.1 Riskien määrittely

Toiminnalliset riskit jakaantuvat operatiivisiin riskeihin ja toiminnan valintoihin liittyviin riskeihin. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan valintoihin liittyviä riskejä ovat erilaisiin liiketoiminnan muutostilanteisiin liittyvät riskit (esim. uuden tuotteen tai palvelun käyttöönotto, muutokset jakelukanavissa).

4.2 Riskienhallintaprosessit

Toiminnalliset riskit kartoitetaan ja arvioidaan määrämuotoisella riskien arviointimenettelyllä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoitukset toteutetaan sekä yhtiöryhmän organisaatorakenteen (asiakaslohkot, yhtiöt, yhtiöryhmäpalvelut) että erikseen erityisen tärkeiden riskialueiden (mm. juridiikka, tietoturvasuus, turvallisuus) näkökulmasta.

Menettelytavassa riskit arvioidaan toteutumisen todennäköisyyden ja vaikutusten suhteen. Arvioinnin perusteella riskit priorisoituvat

- välittömiä toimenpiteitä vaativiksi,
- aktiivista hallintaa vaativiksi ja
- riskeiksi, jotka arviointihetkellä ovat vähäisiä, mutta jotka voivat kehittyä merkittäviksi riskeiksi tulevaisuudessa.

Välittömiä toimenpiteitä sekä aktiivista hallintaa vaativista riskeistä laaditaan yksilöidyt riskienhallintasuunnitelmat, jotka sisältävät mm. tiedon riskin omistajasta, valvonnasta ja raportoinnista sekä arvion nykyisten riskienhallintatoimenpiteiden riittävydestä. Kartoituksissa tunnistetut riskienhallinnan kehittämistoimenpiteet kytketään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosi- ja jaksosuunnitelmia.

Toteutuneita riskejä ja läheltä piti -tapahtumia seurataan ja raportoidaan säännöllisesti. Seurannan tavoitteena on

- oppia ilmenneistä tapahtumista ja estää niiden tapahtuminen uudelleen tulevaisuudessa
- tunnistaa, mitkä ja missä ovat merkittävimmät riskit ja haasteet operatiivisessa toiminnassamme
- auttaa parantamaan ja korjaamaan toimintatapojamme, prosessejamme ja tietojärjestelmiämme.

Riskitapahtumien seuranta toteutetaan yksiköittäin. Ryhmän riskienhallintapalveluissa laaditaan kvartaaleittain yhteenvetoraportti johdolle ja hallitukselle.

Vakuutus- ja rahoitusyrityksille on säädetty velvollisuus ennalta varautua markkinoiden toimivuuden kannalta välttämättömien toimintojen ylläpitämiseen poikkeusoloissa (varautumissuunnittelu). Käytännössä tämä tarkoittaa ennakkosuunnitelmia, organisatoristen toimintavalmiuksien luomista ja toiminnan jatkumisen turvaamiseksi etukäteen tehtäviä materiaalisia varajärjestelyjä. Varautumissuunnittelun avulla pyritään ehkäisemään ennalta liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaavien häiriö- ja kriisitilanteiden syntyminen sekä luomaan edellytykset hallita näitä poikkeustilanteita ja niiden seurauksia.

Riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutus-turva)

4.3 Kuvaus olennaisista toiminnallisista riskeistä

Olenneimmat toiminnalliset riskit kohdistuvat tietojärjestelmien häiriöttömään toimintaan, asiakkaalle näkyvien liiketoimintaprosessien toimintavarmuuteen sekä toimintaympäristön muutoksiin ja yllättäviin tapahtumiin. Lisäksi laaja-alaiset osaamisvaatimukset, muutosten hallinta ja tuotetotehtävien toteutuksen kohdistaminen vaativat aktiivisia riskienhallintatoimenpiteitä.

4.4 Odotukset vuodelle 2012

Toteutetuissa riskikartoituksissa vuoteen 2012 kohdistuvat toiminnalliset riskit ovat hyvin samansuuntaiset kuin päättyneenä vuotena. Oleellimmat riskit liittyvät tietojärjestelmiin, liiketoiminnan prosesseihin ja muutostilanteiden hallintaan.

Vuoden 2012 aikana tullaan toiminnallisten riskien hallinnassa jatkamaan Solvenssi II -vaatimusten kartoittamista ja toteuttamista. Lisäksi huomiota kiinnitetään jo olemassa olevien riskienhallintaprosessien jatkuvuuteen ja laadulliseen parantamiseen.

5. Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvien riskien hallinta

5.1 Riskien määrittely

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm.

- strategisen tahtotilan valintoihin liittyvät riskit
- markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäytännön muutokset
- yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit.

5.2 Riskienhallintaprosessit

Toimintaympäristöön ja Tapiolan strategiseen tahtotilaan liittyvät merkittävät riskit kartoitetaan ja niiden toteutumisen todennäköisyys sekä mahdollisen realisoinnin merkitys arvioidaan perusteellisesti strategiaprosessin yhteydessä kolmen vuoden välein. Päivitys tehdään vuosittain syksyisin samaan aikaan toiminnallisten ja taloudellisten riskien päivitysten kanssa. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi, joka kattaa Tapiolan yhtiöryhmäkokonaisuuden, asiakaslohkot ja yhtiöt sekä ns. tukistrategiat. Menettely toteutetaan strategiaprosessin vastuutuksen ja toteuttamisjärjestyksen mukaisesti.

Tunnistetuttujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi strategiaprosessin Tapiola-ryhmäkokonaisuuden, asiakaslohkien ja yhtiöiden vastuulliset tahot suunnittelevat ja ottavat käyttöön riskienhallintatoimenpiteitä. Ne toteutetaan Tapiola-ryhmän organisaatio-osien vuosi- ja jakso-ohjelmissa. Toimenpiteissä etenemisen seuranta tapahtuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

5.3 Kuvaus olennaisista toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvistä riskeistä

Merkittävimmät toimintaympäristön riskit liittyivät globaalin talouskehityksen epävarmuuteen. Tämä oli seurausta sekä finanssialan kriisin heijastusvaikutuksista sekä USA:n ja Euroopan unionin eräiden jäsenvaltioiden velkaantumisongelmista.

Vakuutus- ja pankkitoimialat ovat hyvin keskittyneet ja kilpailua käydään pääasiassa keskittämiseduin ja palvelujen hinnoilla. Näiden heijastusvaikutuksena kilpailun intensiteetti saattaa jäädä yksipuoliseksi ja vaihtoehdot vähäisiksi markkinoilla. Kilpailua ohjasi vahvasti myös oheispalveluvalikoiman laajentamisen tavoitteet verkostojen kautta.

Tapiolan strategia on johdettu keskinäisyydestä. Asiakkaiden ja omistajien intressin yhtenevyys tarjosi edelleen hyvän mahdollisuuden kasvuun ja kannattavuuden kohentamiseen. Riskiksi voi muodostua se, että keskinäisyyden perusteita ja etuja ei tunneta riittävästi markkinoilla.

5.4 Odotukset vuodelle 2012

Odotukset vuoden 2012 riskeiksi ovat hyvin samansuuntaiset kuin päättäneen vuoden loppupuoliskolla. Talouden epävarmuus jatkuu tai jopa lisääntyy euro-alueella ja globaalilla tasolla ja kilpailu keskittyy edelleen mahdollisten kilpailijoiden rakennemuutostenkin myötä.

6. Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan riskienhallinta

Tapiolan Pankkikonsernin riskienhallinta perustuu Tapiolaryhmässä määritelyihin riskienhallinnan käsitteisiin, riskienhallinnan tehtävään, tavoitettiin ja riskinottohalukkuuteen sekä viranomaismääräyksiin pankkitoiminnan erityisvaatimukset huomioiden.

6.1 Tapiola Pankin riskienhallinta

Pankin toimintaa ohjaavat pankin hallituksen hyväksymät strategiasuunnitelma, toimintaperiaatteet ja vuosittainen toimintasuunnitelma, luotonantoon ja sijoituksiin liittyvät periaatteet, limiitit ja päätöksentekoperiaatteet sekä näihin liittyvät valvontatoimenpiteet. Pankin toimivan johdon tehtävä on pankin sisäisen valvonnan käytännön toteutus ottaen huomioon lait ja viranomaisten määräykset, pankin yhtiöjärjestys sekä yhtiökokouksen ja hallituksen päätökset ja ohjeet.

Pankin toimitusjohtaja vastaa riskienhallinnan järjestämisestä. Organisaatiossa on riskienhallintatoimikunta, joka työjärjestyksensä mukaisesti valmistelee ja valvoo riskienhallinnan ohjeistusta ja sen noudattamista. Riskienhallinnan vastuu on päivittäisessä liiketoiminnassa kohdistettu luottoriskien osalta luottojohtajalle, taseriskien osalta talousjohtajalle ja toiminnallisten riskien osalta kunkin vastuualueen johtajalle. Tämä vastuujako on tehty riskien hallinnan kattavuuden varmistamiseksi sekä kaikkien oleellisten riskien tunnistamiseksi ja niiden yhteisvaikutusten toteamiseksi pankin toiminnan tulokseen ja omiin varoihin.

6.1.1 Luottoriski

Vastapuoliriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei mahdollisesti kykene hoitamaan sitoumuksiaan pankille. Riskeistä keskeisin on luottotappioriski. (Muita esimerkkejä: takausriski, optio-, termiini-, koronvaihto-, muu johdannaisriski, maariski, pankkiriski, toimitusriski).

Tapiola Pankki on perustettu täydentämään Tapiola ryhmän palveluvalikoimaa yksityissektorilla. Asiakskunta perustuu ryhmään keskittäneiden ja pankin tarjoamin

mahdollisuuksien mukana tuleviin uusiin asiakkaisiin. Asiakskunta on kotitalouksia ja luotonannossa päätuote on asuntolainat. Kotitalouksien osuus lainakannasta oli tilikauden päättyessä 96,6 prosenttia.

Tarkoituksena ei ole tavoitella riskinotolla erityistä korkeaa taloudellista tulosta. Luottoriskiä ei lähtökohtaisesti oteta. Asiakkaan maksukyvyyn ja taloudellisten puskureiden tulee turvata pankille vähäriskinen lainasalkku. Varovainen luotto perustuu asiakkaiden riskiluokitukseen, keskitettyyn luottopäätösprosessiin, varovaiseen vakuuspolitiikkaan ja turvallisiin luottovaltuuksiin.

Yksityishenkilöiden luotto ja luottojen pääomatarpeen määrittäminen perustuu pankin toiminnan alusta alkaen käytettyyn riskiluokitteluun. Riskiluokituksessa huomioidaan lainanottajan maksukyky ja taloudelliset puskurit. Luokitus on kummassakin perusteessa viisiluokkainen, joten riskiluokkia on matriisissa yhteensä 25. Kullekin matriisin solulle on määritetty riski-indeksi, arvot 1–25, joita käytetään raporteissa yhdisteltäessä riskiluokkia.

Säännönmukaisessa raportoinnissa käytetään kolmea riskiluokkaa. Kaikkein riskipitoisemmille luotoille on riskienhallintasuunnitelmassa säädetty suhteellinen maksimi raja.

Riskitaso

	31.12.2011		31.12.2010	
	milj. e	osuus, %	milj. e	osuus, %
Normaalia alhaisempi	488	33	272	20
Normaali	814	54	898	66
Normaalia korkeampi	200	13	183	14
Yhteensä	1 502	100	1 353	100

Luottojen hinnoittelu on riskiperusteinen siten, että riskiluokitus ohjaa marginaalivaadetta. Turvaavan vakuusvaatimuksen lisäksi riskiluokituksessa arvioidaan mm. asiakkaan maksukyky mahdollisen korkotason nousun seurauksena. Johtoryhmä säättää luottojen hinnoittelun ohjeistusta riskienhallintapolitiikan ja yleisen markkinatilanteen mukaisesti.

6.1.2 Markkinariski

Markkinariskinoton tavoitteena on kohtuullinen tuotto suhteessa riskeihin. Tapiola Pankin liiketoiminnan kannalta merkittävimmät riskit ovat taseen korkoriski ja likviditeettiriski, joille asetetaan turvaavat limiitit. Lisäksi erikseen seurataan treasury markkinariskejä tukkumarkkinatransaktioissa, suojaustoiminnassa ja kaupankäyntivarastossa syntyviä markkinariskejä.

Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan sitä, että pankin tulos muuttuu korkotason muuttuessa epäedulliseen suuntaan (esim. juoksu-aika-, viitekorko-, korontarkistusjaksoriski). Korkoriski mitataan sekä nykyarvoperusteisen kassavirtojen korkoriskinä että kahdentoista kuukauden tulo-riskinä. Kummallekin riskille on asetettu limiitti suhteessa pankin omiin varoihin.

Rahoitusriski

Rahoitusriskiä syntyy saamisten ja velkojen maturiteetin poiketessa toisistaan (esim. maturiteetti-, likviditeetti-, maksuvalmiusriski). Rahoitusriskiä seurataan varainhankinnan ja sijoituksen maturiteettiluokittain. Kussakin seurattavassa maturiteettiluokassa mahdollinen alirahoitus saa olla enintään

riskienhallintasuunnitelmassa säädetyn määrän suuruinen. Mikäli riskilimiitti ylittyy, voidaan vaje kattaa Finanssiryhmittymän sisäisillä rahoituslimiiteillä. Ryhmittymän sisäisten rahoituslimiittien on katettava syntynyt rahoitusvaje 100 prosenttisesti.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskiä hallitaan hallituksen hyväksymällä strategialla ja strategian varmistamistavalla jatkuvuussuunnitelmalla. Tapiola Pankki ylläpitää riittävää likviditeettireserviä, joka kattaa äkilliset muutokset kassatilanteessa. Periaatteena on mitoittaa reservi siten, että sillä voidaan hallita vähintään kuukauden mittainen ennakoimaton markkinahäiriö. Pankin treasury hallinnoi likviditeettireserviä ja sijoittaa varat siten, että edellä mainittu tahtotila toteutuu. Strategian toteutumista seurataan ja testataan kuukausittaisin riskiraportoin. Testauksessa verrataan reservin riittävyyttä varainhankinnan häiriötilanteessa kahden erilaisen skenaarion perusteella.

Valuuttariskit

Valuuttatoiminnalle on asetettu kokonais- ja valuuttakohtaiset limiitit. Tapiola Pankilla ei ole ollut kaudella valuuttamääristä liiketoimintaa.

Hintariskit

Hintariskillä tarkoitetaan sijoitusten ja omistusten markkina-arvon kehittymiseen liittyviä riskejä. Korkosijoituksissa hintariski voi vaikuttaa luotto-, korko- tai spread-riskin muutoksien seurauksena sijoituksien käypään arvoon. Konsernin merkittävin hintariski muodostuu pääasiassa Tapiola Pankin treasurin hallinnoimista korkosijoituksista ja niihin sisältyvästä korkoriskistä. Sijoitusten tarkoituksena on toimia konsernin likviditeettireservinä. Riskienhallintasuunnitelmassa asetetut limiitit asettavat rajat sijoitustoiminnalle.

6.2 Tapiola Varainhoidon riskienhallinta

Tytäryhtiön riskienhallinnassa on noudatettu Tapiola-ryhmän ja pankin edellä kuvattuja periaatteita. Riskien kartoituksen, raportoinnin, pääomatarpeen arvioinnin ja jatkuvuussuunnittelun menettelyt ovat yhtenäiset pankkikonsernissa.

Tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperiaatteet

1. Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

1.1 Liikevaihto =

Vahinkovakuutuksen liikevaihto:

- + Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + Muut tuotot

1.2 Liikevoitto tai – tappio ja kokonaistulos

Vahinkovakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot

Korvauskulut

Liikekulut

Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta

Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset.

niiden oikaisut ja arvon muutokset

Muut tuotot ja kulut

Osuus osakkuusyritysten voitoista tai tappioista ¹⁾

Liikevoitto tai -tappio

Tasoitusmäärän muutos

Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tuloverot ja muut välittömät verot

Vähemmistöosuudet ¹⁾

Tilikauden voitto tai tappio

¹⁾ koskee konsernitiilinpäätöstä

Kokonaistulos

+ Liikevoitto/-tappio

+/- Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonorotusrahaston muutos

1.3 A Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

1.3 B Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

- + Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa
- + Arvonmuutokset kirjanpidossa
- + Arvostuserojen muutos.

1.4. Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Sijoituksiin ei oteta mukaan sijoituksiin liittyvä kauppahintasaamisia ja -velkoja.

Sijoitusjakauma sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset.

1.5 Kokonaispääoman tuotto prosentteina (käyvin arvoin) =

± Liikevoitto tai tappio

+ Korkokulut ja muut rahoituskulut

+ Perustekorkokulu

± Arvonorotusrahastoon/ käyvän arvon rahastoon kirjattu arvonorotus/peruutus

± Sijoitusten arvostuserojen muutos

— x 100

+Taseen loppusumma

± Sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut korvausvastuuerät. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

1.6 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

2. Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

2.1 Vakuutusmaksutulo =

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

2.2 Vahinkosuhde – prosentteina =

Korvauskulut

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina =

Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Riskisuhde – prosentteina =

Korvauskulut ilman korvaustoiminnan hoitokuluja

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

2.3 Liikekulusuhde prosentteina =

Liikekulut

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen

Toimintakulusuhde – prosentteina =

Liikekulut + korvaustoiminnan hoitokulut

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot

2.4 Yhdistetty kulusuhde prosentteina =

+ Vahinkosuhde

+ Liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) =

+ Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua)

+ Liikekulusuhde

2.5 Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

+ Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen

+ Tilinpäätössiirtojen kertymä

± Sijoitusten arvostuserot

± Laskennalliset verovelat

+ Pääomalainat (Vakuutusvalvontaviraston luvalla)

– Aineettomat hyödykkeet

± Muut laissa säädetyt erät

2.6 Toimintapääoma-aste tai -suhde

Toimintapääoman määrä suhteessa sen vähimmäismäärään

Toimintapääoman vähimmäismäärä määritetään vakuutusyhtiölaissa. Vakuutusyhtiön toimintapääoman on ylitettävä

tämä määrä.

2.7 Tasoitusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa

2.8 Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa =

+ Toimintapääoma

+ Tasoitusmäärä

+ Vähemmistöosuus ¹⁾

¹⁾ koskee konsernitilinpäätöstä

2.9 Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvasta =

Vakavaraisuuspääoma

_____ x 100

Vakuutustekninen vastuuväli – Tasoitusmäärä

Vakuutustekninen vastuuväli lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

2.10 Vastuunkantokyky prosentteina =

Vakavaraisuuspääoma

_____ x 100

Vakuutusmaksutuotot 12 kuukaudelta

Vakuutusmaksutuotot lasketaan kahdeltatoista edeltävältä kuukaudelta jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

3. Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

3.1 Kulu-tuotto -suhde =

Hallintokulut + Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut

Korkokate + Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista + Nettopalkkiotuotot + Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + Suojauslaskennan nettotulos + Sijoituskiinteistöjen nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot + Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)

3.2 Liikevaihto =

Korkotuottojen, Leasingtoiminnan tuottojen, Oman pääoman ehtoisten sijoitusten tuottojen, Palkkiotuottojen, Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuottojen, Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottojen, Suojauslaskennan nettotuloksen, Sijoituskiinteistöjen nettotuottojen ja Liiketoiminnan muiden tuottojen yhteenlaskettu määrä

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TULOSLASKELMA

1.1.2011 - 31.12.2011

1.1.2010 - 31.12.2010

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Vakuutusmaksutuotot							
Vakuutusmaksutulo	1	712 348 801,53			691 915 599,44		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-40 968 989,89</u>	671 379 811,64		<u>-31 791 339,56</u>	660 124 259,88	
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-2 388 241,00			<u>-4 328 839,00</u>		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-1 725 609,00</u>	<u>-4 113 850,00</u>	667 265 961,64	<u>158 327,00</u>	<u>-4 170 512,00</u>	655 953 747,88
Muut vakuutustekniset tuotot				0,00			18 608 992,00
Korvauskulut							
Maksetut korvaukset		-532 734 011,31			-525 050 796,43		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>45 791 219,90</u>	-486 942 791,41		<u>27 911 409,72</u>	-497 139 386,71	
Korvausvastuun muutos		-159 953 504,00			<u>-109 109 062,00</u>		
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>2 181 082,00</u>	<u>-157 772 422,00</u>	-644 715 213,41	<u>23 716 506,00</u>	<u>-85 392 556,00</u>	-582 531 942,71
Yhteistakuuerän muutos				0,00			-629 290,00
Liikekulut	3		<u>-171 835 746,92</u>				<u>-171 903 207,69</u>
Muut vakuutustekniset kulut				0,00			-9 601 101,00
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta			-149 284 998,69				-90 102 801,52
Tasoitusmäärän muutos			<u>75 544 000,00</u>				<u>25 305 000,00</u>
Vakuutustekninen kate	2		-73 740 998,69				-64 797 801,52

MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA

Vakuutustekninen kate			-73 740 998,69				-64 797 801,52
Sijoitustoiminnan tuotot	4	211 600 974,33			212 085 297,73		
Sijoitustoiminnan kulut	4	-108 416 336,09			-112 840 957,25		
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	4	<u>-100 000,00</u>	103 084 638,24		<u>-300 000,00</u>	98 944 340,48	
Muut tuotot	4						
Muut			22 925 751,68			17 246 807,24	
Muut kulut	4						
Muut			-22 442 734,46			-18 867 263,06	
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta							
Tilikauden vero		-6 385 205,86			-7 722 905,98		
Aikaisempien tilikausien verot		<u>1 646 352,48</u>	<u>-4 738 853,38</u>		<u>-252 718,03</u>	<u>-7 975 624,01</u>	
Voitto varsinaisesta toiminnasta			25 087 803,39			24 550 459,13	
Voitto satunnaisten erien jälkeen			25 087 803,39			24 550 459,13	
Tilinpäätössiirrot							
Poistoeron muutos			<u>50 877,46</u>			<u>46 776,92</u>	
Tilikauden voitto			25 138 680,85			24 597 236,05	

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

T A S E

31.12.2011

31.12.2010

V a s t a a v a a

Aineettomat hyödykkeet

Muut pitkävaikutteiset menot	9		36 556 521,82		37 963 477,41
------------------------------	---	--	---------------	--	---------------

Sijoitukset

Kiinteistösijoitukset	6				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		207 520 008,09		174 888 010,55	
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		120 942 083,20	328 462 091,29	123 574 884,60	298 462 895,15
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä	7				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		114 443 923,50		92 057 654,50	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		11 800 000,00		20 750 000,00	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		109 538,04	126 353 461,54	109 538,04	112 917 192,54
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet		643 221 138,37		653 674 747,19	
Rahoitusmarkkinavälineet		1 220 309 417,70		1 144 305 898,39	
Kiinnelainasaamiset		124 983 800,64		118 773 474,93	
Muut lainasaamiset	8	104 654 261,43		115 507 369,89	
Talletukset		11 300 000,00	2 104 468 618,14	3 540 000,00	2 035 801 490,40
Jälleenvakuutustalletesaamiset		700 669,28	2 559 984 840,25	618 993,93	2 447 800 572,02

Saamiset

Ensisivuutustoiminnasta	15				
Vakuutuksenottajilta			118 540 591,81		113 096 665,58
Jälleenvakuutustoiminnasta			12 544 835,51		10 610 569,12
Muut saamiset		47 937 927,42	179 023 354,74	50 161 773,25	173 869 007,95

Muu omaisuus

Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	9	7 246 390,06		7 601 104,03	
Muut aineelliset hyödykkeet		2 433 594,18	9 679 984,24	2 376 919,58	9 978 023,61
Rahat ja pankkisaamiset			47 832 230,53		64 764 807,18
Muu omaisuus			1 168 772,06		1 031 843,91
			58 680 986,83		75 774 674,70

Siirtosaamiset

Korot ja vuokrat			29 161 785,94		27 941 888,10
Muut siirtosaamiset			8 786 608,78	37 948 394,72	5 409 056,59
					33 350 944,69

Vastaavaa yhteensä

2 872 194 098,36

2 768 758 676,77

V a s t a t t a v a a

Oma pääoma

Pohjarahasto	10		6 875 407,12		6 875 407,12
Takuupääoma			1 765 973,23		1 765 973,23
Arvonkorotusrahasto			322 108,19		322 108,19
Muut rahastot			600 591 207,19		576 247 069,80
Tilikauden voitto		25 138 680,85	634 693 376,58	24 597 236,05	609 807 794,39

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero	11		1 935 467,09		1 986 344,55
-----------	----	--	--------------	--	--------------

Vakuutustekninen vastuuvélka

Vakuutusmaksuvastuu		221 516 482,00		219 128 241,00	
Jälleenvakuuttajien osuus		-3 843 912,00	217 672 570,00	-5 569 521,00	213 558 720,00
Korvausvastuu	12	1 539 922 231,00		1 379 968 727,00	
Jälleenvakuuttajien osuus		-53 194 390,00	1 486 727 841,00	-51 013 308,00	1 328 955 419,00
Tasotusmäärä			456 419 000,00		531 963 000,00
			2 160 819 411,00		2 074 477 139,00

Pakolliset varaukset

Eläkevaraukset			0,00		56 239,00
Muut pakolliset varaukset	13	3 731 598,20	3 731 598,20	3 439 270,12	3 495 509,12

Jälleenvakuutustaltelevelat

			1 876,37		1 709,32
--	--	--	----------	--	----------

Velat

Ensisivuutustoiminnasta	15		1 961 237,51		2 019 327,04
Jälleenvakuutustoiminnasta			2 125 445,94		3 072 136,72
Muut velat		32 617 201,99	36 703 885,44	37 814 608,94	42 906 072,70

Siirtovelat

	15		34 308 483,68		36 084 107,69
--	----	--	---------------	--	---------------

Vastattavaa yhteensä

2 872 194 098,36

2 768 758 676,77

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

Epäsuora rahoituslaskelma

2011

2010

Liiketoiminnan rahavirta

Voitto varsinaisesta toiminnasta/voitto ennen satunnaisia eriä	25 087 803,39	24 550 459,13
--	---------------	---------------

Oikaisut

Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	86 342 272,00	46 278 366,00
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	-7 001 245,04	8 606 394,52
Pakollisten varausten muutos	236 089,08	293 998,89
Suunnitelman mukaiset poistot	11 633 267,77	10 764 925,54
Muut oikaisut	-3 249 463,94	-35 729 638,58

<i>Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta</i>	<i>113 048 723,26</i>	<i>54 764 505,50</i>
---	-----------------------	----------------------

Käyttöpääoman muutos:

Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-9 751 796,82	8 583 053,71
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	-7 977 644,22	22 168 094,84

<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	<i>95 319 282,22</i>	<i>85 515 654,05</i>
--	----------------------	----------------------

Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista

Maksetut välittömät verot	-6 754 153,97	-2 516 176,57
---------------------------	---------------	---------------

<i>Rahavirta ennen satunnaisia eriä</i>	<i>88 565 128,25</i>	<i>82 999 477,48</i>
---	----------------------	----------------------

Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)

Liiketoiminnan rahavirta	88 565 128,25	82 999 477,48
---------------------------------	----------------------	----------------------

Investointien rahavirta

Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-105 880 412,56	-78 653 038,01
---	-----------------	----------------

Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	10 003 617,91	38 245 815,15
---	---------------	---------------

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sek muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-9 367 811,59	-14 489 594,50
---	---------------	----------------

Investointien rahavirta	-105 244 606,24	-54 896 817,36
--------------------------------	------------------------	-----------------------

Rahoituksen rahavirta

Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-253 098,66	-933 000,00
---	-------------	-------------

Rahoituksen rahavirta	-253 098,66	-933 000,00
------------------------------	--------------------	--------------------

Rahavarojen muutos

-16 932 576,65	27 169 660,12
-----------------------	----------------------

Rahavarat tilikauden alussa

64 764 807,18	37 595 147,06
----------------------	----------------------

Rahavarat tilikauden lopussa

47 832 230,53	64 764 807,18
----------------------	----------------------

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

	2011		2010	
1. Vakuutusmaksutulo				
Ensivakuutus				
Kotimaasta	665 328 037,28	665 328 037,28	646 701 126,50	646 701 126,50
Jälleenvakuutus		47 020 764,25		45 214 472,94
Vakuutusmaksutulo ennen		712 348 801,53		691 915 599,44
jälleenvakuuttajien osuutta				

1.1. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	4 954 936,40	7 311 421,55
Jakojärjestelmämaksut	39 342 625,06	36 662 774,36
Vakuutusmaksuvero	109 557 891,44	106 613 725,95
Palosuojelumaksu	1 711 090,15	1 696 630,51
Liikenneturvallisuusmaksu	1 463 116,66	1 385 918,84
Työsuojelumaksu	2 153 547,00	1 896 049,00
Yhteensä	159 183 206,71	155 566 520,21

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleen- vakuuttajien palkkioita ja voitto- osuuksia	Jälleen- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Lakisääteinen tapaturma	2011	121 043 159,73	121 093 837,73	-158 994 320,54	-19 181 306,74	-282 975,60	-57 364 765,15
	2010	109 308 682,76	109 208 440,76	-130 313 424,44	-20 031 171,20	-428 081,80	-41 564 236,69
	2009	102 787 183,42	102 794 274,42	-118 056 961,22	-19 042 598,17	-372 736,10	-34 678 021,07
Muu tapaturma ja sairaus	2011	67 041 499,63	65 778 045,63	-48 988 732,29	-17 024 604,25	-40 114,56	-275 405,47
	2010	63 409 818,98	60 897 395,98	-47 301 976,43	-17 366 187,67	-39 989,30	-3 810 757,42
	2009	57 860 188,68	56 217 657,68	-44 527 609,85	-16 676 195,74	-82 357,99	-5 068 505,90
Moottoriajoneuvon vastuu	2011	139 173 540,62	141 066 428,62	-162 468 501,60	-33 349 900,66	-228 439,43	-54 980 413,07
	2010	141 769 640,70	141 981 304,70	-129 457 290,33	-34 193 877,91	595 506,20	-21 074 357,33
	2009	144 490 130,00	146 033 198,00	-120 482 949,27	-32 735 639,42	-553 067,17	-7 738 457,86
Maa-ajoneuvot	2011	119 377 658,94	119 290 369,94	-81 696 331,23	-27 169 317,71	595 634,73	11 020 355,73
	2010	120 970 010,01	120 730 269,01	-77 183 218,69	-27 821 689,07	84 818,22	15 810 179,47
	2009	119 751 778,17	119 926 577,17	-77 028 882,89	-26 691 009,06	-308 908,25	15 897 776,96
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	2011	9 546 437,82	9 512 237,82	-5 410 954,48	-2 213 423,65	-267 404,88	1 620 454,81
	2010	9 199 243,96	8 888 853,96	-4 493 765,01	-2 331 952,47	-320 048,88	1 743 087,60
	2009	8 432 606,26	8 326 329,26	-3 522 780,48	-2 216 820,02	-277 148,09	2 309 580,67
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2011	159 359 448,11	156 396 514,11	-157 875 204,61	-48 247 664,81	13 067 736,03	-36 658 619,28
	2010	152 844 467,32	151 426 627,32	-169 283 062,36	-48 360 253,58	22 440 592,87	-43 776 095,76
	2009	149 060 545,99	145 520 516,99	-100 246 862,87	-46 748 965,20	-4 524 627,37	-5 999 938,44
Vastuu	2011	27 185 307,31	27 351 095,31	-19 671 288,23	-6 014 637,44	-3 879 757,21	-2 214 587,57
	2010	27 100 536,28	26 980 097,28	-20 225 660,19	-6 252 243,39	-2 285 904,22	-1 783 710,52
	2009	27 636 484,12	28 079 513,12	-20 820 799,88	-5 929 016,44	-2 313 674,93	-983 978,13
Luotto ja takaus	2011	2 646 110,87	2 586 170,87	182 786,37	-252 332,15	-767 870,34	1 748 754,75
	2010	2 676 500,73	2 984 351,71	478 939,24	-272 881,07	-667 807,94	2 522 601,94
	2009	1 295 738,00	2 370 272,21	-585 156,70	-255 360,71	-846 756,69	682 998,11
Oikeusturva	2011	10 280 819,04	10 369 150,04	-10 686 013,31	-3 115 746,12	0,00	-3 432 609,39
	2010	10 454 682,45	10 220 800,45	-9 151 882,98	-3 142 922,87	0,00	-2 074 005,40
	2009	9 775 936,08	9 650 778,08	-5 832 669,92	-3 031 379,71	0,00	786 728,45
Muut	2011	9 674 055,21	9 609 454,21	-16 117 168,59	-2 193 169,29	1 907 530,67	-6 793 353,00
	2010	8 967 543,31	8 824 920,31	-12 597 233,11	-2 268 331,85	960 419,20	-5 080 225,46
	2009	8 390 583,07	8 638 613,07	-9 426 729,17	-2 170 172,86	1 174 217,59	-1 784 071,38
Ensivakuutus yhteensä	2011	665 328 037,28	663 053 304,28	-661 725 728,51	-158 762 102,83	10 104 339,41	-147 330 187,65
	2010	646 701 126,50	642 143 061,48	-599 528 574,31	-162 041 511,09	20 339 504,35	-99 087 519,57
	2009	629 481 173,79	627 557 730,00	-500 531 402,25	-155 497 157,34	-8 105 059,00	-36 575 888,59
Jälleenvakuutus	2011	47 020 764,25	46 907 256,25	-30 961 786,80	-16 057 755,33	-1 842 525,16	-1 954 811,04
	2010	45 214 472,94	45 443 698,96	-34 631 284,12	-14 580 740,71	4 374 442,92	606 117,05
	2009	45 605 544,55	45 727 764,34	-21 842 365,48	-14 569 346,04	-6 588 690,68	2 727 362,14
Yhteensä	2011	712 348 801,53	709 960 560,53	-692 687 515,31	-174 819 858,16	8 261 814,25	-149 284 998,69
	2010	691 915 599,44	687 586 760,44	-634 159 858,43	-176 622 251,80	24 713 947,27	-98 481 402,52
	2009	675 086 718,34	673 285 494,34	-522 373 767,73	-170 066 503,38	-14 693 749,68	-33 848 526,45
Yhteistakuuerän muutos	2011						0,00
	2010						-629 290,00
	2009						-608 010,00
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	2011						0,00
	2010						9 007 891,00
	2009						0,00
Tasoisuudsmäärän muutos	2011						75 544 000,00
	2010						25 305 000,00
	2009						-32 952 000,00
Vakuutus- tekninen kate	2011						-73 740 998,69
	2010						-64 797 801,52
	2009						-67 408 536,45

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2011	2010
3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain		
Maksetut korvaukset	47 501 915,31	45 840 958,74
Liikekulut	171 835 746,92	171 903 207,69
Sijoitustoiminnan hoitokulut	5 833 500,98	6 110 247,10
Muut kulut	22 442 734,46	18 867 263,06
Yhteensä	247 613 897,67	242 721 676,59
3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	24 212 823,99	20 847 290,49
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	11 461 326,44	12 038 637,22
Muut vakuutusten hankintamenot	55 499 394,85	47 888 420,75
	91 173 545,28	80 774 348,46
Vakuutusten hoitokulut	57 123 763,95	65 043 879,44
Hallintokulut	26 522 548,93	30 804 023,90
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-2 984 111,24	-4 719 044,11
Yhteensä	171 835 746,92	171 903 207,69
3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot		
3.3.1. Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	76 939 815,73	75 659 116,97
Eläkekulut	16 860 360,72	18 753 232,61
Muut henkilösivukulut	4 768 855,85	4 600 965,93
Yhteensä	98 569 032,30	99 013 315,51
3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset		
Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	246 037,00	316 660,00
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä on 63 vuotta ja sijaisen eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	1 844 433,00	2 208 997,00
Eläkesitoumukset	Yhtiön toimsuhteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeiäksi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	82 070,00	56 440,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana		
Konttorihenkilöstö	1 370	1 405
Myyntihenkilöstö	674	647
3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltynä toimeksiantoryhmittäin		
Tilintarkastus	71 945,20	80 540,74
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin		
2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	7 749,00	8 172,24
Veroneuvonta	9 465,90	9 649,77
Muut palvelut	0,00	2 902,87
Yhteensä	89 160,10	101 265,62

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TULOSLASKELMAN LIITTEET

2011

2010

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot

Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin

Osinkotuotot	1 224 754,43		1 224 631,79	
Korkotuotot	1 090 352,71		1 195 105,80	
Muut tuotot	<u>927 915,52</u>	3 243 022,66	<u>685 889,25</u>	3 105 626,84

Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin

Osinkotuotot	100 000,00		0,00	
Korkotuotot	<u>0,00</u>	100 000,00	<u>10 000,99</u>	10 000,99

Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin

Korkotuotot	7 119 651,50		6 943 466,24	
Muut tuotot	<u>422 861,11</u>	7 542 512,61	<u>670 203,39</u>	7 613 669,63

Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin

Korkotuotot	96 812,66		56 422,36	
Muut tuotot	<u>28 737 221,13</u>	28 834 033,79	<u>27 605 420,20</u>	27 661 842,56

Tuotot muista sijoituksista

Osinkotuotot	22 616 257,64		21 611 967,16	
Korkotuotot	61 165 345,31		50 319 379,80	
Muut tuotot	<u>3 102 799,57</u>	86 884 402,52	<u>1 841 140,78</u>	73 772 487,74

Yhteensä

126 603 971,58

112 163 627,76

Arvon alentumisten palautukset

36 107 220,21

33 590 567,35

Myyntivoitot

48 889 782,54

66 331 102,62

Yhteensä

211 600 974,33

212 085 297,73

Sijoitustoiminnan kulut

Kulut kiinteistösijoituksista

Saman konsernin yritykset	-14 134 002,90		-14 826 031,85	
Muut yritykset	<u>-14 981 738,05</u>	-29 115 740,95	<u>-16 756 706,16</u>	-31 582 738,01

Kulut muista sijoituksista

-7 765 595,15

-9 906 668,40

Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut

Saman konsernin yritykset	-24 269,47		-25 025,23	
Muut yritykset	<u>-2 721 201,35</u>	-2 745 470,82	<u>-667 715,36</u>	-692 740,59

Yhteensä

-39 626 806,92

-42 182 147,00

Arvon alentumiset ja poistot

Arvon alentumiset	-29 205 975,17		-41 896 961,87	
Rakennusten suunnitelmapoistot	<u>-697 389,37</u>	-29 903 364,54	<u>-676 560,91</u>	-42 573 522,78

Myyntitappiot

-38 886 164,63

-28 085 287,47

Yhteensä

-108 416 336,09

-112 840 957,25

Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonnäytöksiä ja niiden oikaisua

103 184 638,24

99 244 340,48

Sijoitusten arvonnäytöksen oikaisu

-100 000,00

-100 000,00

-300 000,00

-300 000,00

Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa

103 084 638,24

98 944 340,48

4.2 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot

Palvelumyynti yhteisötoimintayhtiöille

22 916 622,49

17 230 115,31

Muut muut tuotot

9 129,19

16 691,93

Yhteensä

22 925 751,68

17 246 807,24

Muut kulut

Palvelumyynnin kulut

-22 473 362,58

-17 052 882,55

Henkilöstörahastosiirto

31 026,67

-1 814 147,48

Muut muut kulut

-398,55

-233,03

Yhteensä

-22 442 734,46

-18 867 263,06

TASEEN LIITTEET

31.12.2011

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2011 Jäljellä oleva hankintameno	2011 Kirjanpitoarvo	2011 Käypä arvo	2010 Jäljellä oleva hankintameno	2010 Kirjanpitoarvo	2010 Käypä arvo
Kiinteistösisjoitukset						
Kiinteistöt	44 905 688,02	44 932 177,62	80 790 947,79	26 065 773,19	26 092 262,79	63 173 588,69
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	79 667 663,61	93 815 264,95	127 419 421,94	70 441 202,33	85 156 913,47	110 907 946,79
Kiinteistöosakkeet omistusyhteyssuhteissa	1 408 496,12	1 408 496,12	1 386 853,10	1 646 829,47	1 646 829,47	1 557 155,06
Muut kiinteistöosakkeet	65 411 238,63	67 364 069,40	99 654 890,25	60 039 174,05	61 992 004,82	90 255 070,46
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	120 942 083,20	120 942 083,20	120 942 083,20	123 574 884,60	123 574 884,60	123 574 884,60
	312 335 169,58	328 462 091,29	430 194 196,28	281 767 863,64	298 462 895,15	389 468 645,60
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	114 443 923,50	114 443 923,50	114 443 923,50	92 057 654,50	92 057 654,50	92 057 654,50
Rahoitusmarkkinavälineet	300 000,00	300 000,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	11 500 000,00	11 500 000,00	11 500 000,00	20 750 000,00	20 750 000,00	20 750 000,00
	126 243 923,50	126 243 923,50	126 243 923,50	112 807 654,50	112 807 654,50	112 807 654,50
Sijoitukset omistusyhteyssuhteissa						
Osakkeet ja osuudet	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04
	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04	109 538,04
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	643 221 138,37	643 221 138,37	741 237 578,56	653 674 747,19	653 674 747,19	794 838 695,70
Rahoitusmarkkinavälineet	1 220 309 417,70	1 220 309 417,70	1 273 547 234,85	1 144 305 898,39	1 144 305 898,39	1 172 310 781,74
Kiinnelainasaamiset	124 983 800,64	124 983 800,64	124 983 800,64	118 773 474,93	118 773 474,93	118 773 474,93
Muut lainasaamiset	104 654 261,43	104 654 261,43	104 654 261,43	115 507 369,89	115 507 369,89	115 507 369,89
Talletukset	11 300 000,00	11 300 000,00	11 300 000,00	3 540 000,00	3 540 000,00	3 540 000,00
	2 104 468 618,14	2 104 468 618,14	2 255 722 875,48	2 035 801 490,40	2 035 801 490,40	2 204 970 322,26
Jälleenvakuutuslaitteita	700 669,28	700 669,28	700 669,28	618 993,93	618 993,93	618 993,93
	2 543 857 918,54	2 559 984 840,25	2 812 971 202,58	2 431 105 540,51	2 447 800 572,02	2 707 975 154,33

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva

hankintameno sisältää:

Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)

jaksoitettua nimellisarvon ja hankintameno erotusta

	2011	2010
	706 698,25	-189 931,57

Kirjanpitoarvo sisältää

Tuloutettuja arvонkorotuksia

Muita arvonkorotuksia

14 417 446,39	14 813 998,11
1 709 475,32	1 881 033,40
	16 695 031,51

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

252 986 362,33	260 174 582,31
----------------	----------------

5.2 Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

392 140,74	0,00
------------	------

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:	2011 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2011 Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2011 Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä
Hankintameno 1.1.	192 050 285,58	123 574 884,60	0,00
Lisäykset	35 288 474,06	27 158 947,58	0,00
Vähennykset	-2 004 421,22	-29 791 748,98	0,00
Siirrot erien välillä	31 053,29	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	225 365 391,71	120 942 083,20	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-13 197 113,32		
Tilikauden poistot	-279 998,79		
Kertyneet poistot 31.12.	-13 477 112,11		
Arvon alentumiset 1.1.	-20 660 193,22		
Tilikauden arvonalentumiset	-765 000,00		
Arvon alentumisten palautukset	930 000,00		
Arvon alentumiset 31.12.	-20 495 193,22		
Arvonkorotukset 1.1.	16 695 031,51		
Vähennykset	-568 109,80		
Arvonkorotukset 31.12.	16 126 921,71		
Kirjanpitoarvo 31.12.	207 520 008,09	120 942 083,20	0,00

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

	2011
Jäljellä oleva hankintameno	71 135 427,21
Kirjanpitoarvo	71 414 151,14
Käypä arvo	105 546 955,60

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä

	2011	2010
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	96 339 545,26	95 882 045,26
Lisäykset	22 668 298,00	457 500,00
Vähennykset	-576 110,00	0,00
Hankintameno 31.12.	<u>118 431 733,26</u>	<u>96 339 545,26</u>
Arvon alentumiset 1.1.	-4 281 890,76	-4 281 890,76
Arvon alentumisten palautukset	294 081,00	0,00
Arvon alentumiset 31.12.	<u>-3 987 809,76</u>	<u>-4 281 890,76</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>114 443 923,50</u></u>	<u><u>92 057 654,50</u></u>
 Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä		
Hankintameno 1.1.	109 538,04	478 725,17
Vähennykset	0,00	-369 187,13
Hankintameno 31.12.	<u>109 538,04</u>	<u>109 538,04</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>109 538,04</u></u>	<u><u>109 538,04</u></u>
 Yhteensä	<u><u>114 553 461,54</u></u>	<u><u>92 167 192,54</u></u>

8. Muut sijoitukset

	2011	2010
8.1. Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:		
Pankkitakaus	17 913,00	24 373,00
Muu vakuus	<u>5 146 047,05</u>	<u>8 095 387,37</u>
Jäljellä oleva hankintameno	5 163 960,05	8 119 760,37
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	<u>99 490 301,38</u>	<u>107 387 609,52</u>
	<u><u>104 654 261,43</u></u>	<u><u>115 507 369,89</u></u>
 8.2. Pääomalainojen yhteismäärä		
Muut lainasaamiset	55 412 028,19	55 417 661,99
Jäljellä oleva hankintameno	<u>55 412 028,19</u>	<u>55 417 661,99</u>

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

7.1. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Alma Vakuutus Oy	Espoo	100,00	3 805 215,83	-114 309,49
Aura-Karelia Oy	Espoo	100,00	288 549,33	8 368,95
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	Tampere	67,41 ¹⁾	30 407 581,86	3 406 895,37
Kestap Ky	Espoo	100,00	9 775,12	-113,59
Omre Oy	Espoo	100,00	9 263,28	-120,64
Tapiola Pankki Oy	Espoo	73,17	109 801 485,65	5 028 035,47
Tapiola Safety Oy	Espoo	100,00	8 787,80	-127,32
Tapiolan Revontuli Oy	Espoo	100,00	39 102,72	2 102,32
Tieto-Tapiola Oy	Espoo	51,10	959 381,64	-1 591 574,42
Tietotyö Oy	Espoo	100,00	1 216 659,28	16 063,84
Yhteensä			146 545 802,51	6 755 220,49

1) Osuus takuupääomasta

7.2. Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Kiinteistö-Tapiola Oy	Espoo	50,00	3 647 739,00	2 189 157,27
Oirabi Oy	Espoo	50,00	9 447,18	-118,13
Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,33	12 077,29	-81,63
Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,33	12 020,62	-82,42
Yhteensä			3 681 284,09	2 188 875,09

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

7.3 TASEEN LIITETIETO 31.12.2011

MUUT SIOITUKSET

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Amer- Sports Oyj	0,34	414 166,00	2 368 565,67	3 727 494,00	Suomi
Fortum Oyj	0,04	345 432,00	3 346 353,58	5 696 173,68	Suomi
Ilkka-Yhtymä Oyj	0,98	108 336,00	556 820,57	715 017,60	Suomi
KCI Konecranes Oyj	0,16	100 000,00	1 454 000,00	1 454 000,00	Suomi
Kesko Oyj	0,13	125 700,00	3 263 172,00	3 263 172,00	Suomi
Kone Oyj	0,04	104 000,00	1 800 822,37	4 170 400,00	Suomi
Lassila & Tikanoja Oyj	1,21	470 278,00	2 909 624,34	5 403 494,22	Suomi
Nokian Renkaat Oyj	0,11	136 300,00	1 092 457,08	3 391 144,00	Suomi
Stockmann Oyj	0,25	175 416,00	2 101 483,68	2 101 483,68	Suomi
Vacon Oyj	0,53	81 800,00	572 600,00	2 527 620,00	Suomi
Vaisala Oyj	1,12	204 700,00	3 357 080,00	3 357 080,00	Suomi
Wulff-Yhtiöt Oyj	4,30	283 900,00	564 961,00	564 961,00	Suomi
Muut			1 159 644,01	2 506 363,00	Suomi
Yhteensä			24 547 584,30	38 878 403,18	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Autovahinkokeskus Oy	17,26	1 243,00	522 643,98	522 643,98	Suomi
Fibox Oy	3,40	1 458,00	642 978,00	642 978,00	Suomi
Fingrid Oyj	1,50	50,00	1 681 879,26	1 681 879,26	Suomi
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	98,74	627 000,00	31 632 354,09	31 632 354,09	Suomi
Rederiaktiebolaget Eckerö 1 sid.	1,69	33 920,00	866 291,25	2 303 168,00	Suomi
Satel Oy	12,62	625,00	1 708 789,33	2 625 000,00	Suomi
Sato Oyj	3,68	1 878 705,00	10 119 023,61	17 490 743,55	Suomi
Seligson & Co Oyj	15,13	190 525,00	1 232 220,92	1 467 042,50	Suomi
Muut			2 311 021,98	3 557 616,08	Suomi
Yhteensä			50 717 202,42	61 923 425,46	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
AMEC	0,12	410 000,00	4 189 215,37	4 454 387,65	Iso-Britannia
Adidas	0,03	65 000,00	3 089 386,48	3 266 900,00	Saksa
Carl Zeiss Meditec	0,33	270 868,00	2 672 844,34	4 420 565,76	Saksa
DNB	0,03	476 310,00	3 362 674,66	3 596 588,92	Norja
Diageo	0,01	200 000,00	2 719 682,36	3 367 652,34	Iso-Britannia
Ekornes	0,69	252 770,00	3 194 668,56	3 194 668,56	Norja
Fresenius Medical Care	0,02	64 300,00	2 331 627,05	3 375 750,00	Saksa
Gemalto	0,14	125 000,00	4 099 960,62	4 697 500,00	Ranska
GlaxoSmithKline	0,00	199 000,00	2 886 617,90	3 505 668,62	Iso-Britannia
Heineken	0,02	98 000,00	2 621 030,93	3 505 460,00	Alankomaat
Hennes & Mauritz	0,01	215 000,00	2 780 538,97	5 338 812,84	Ruotsi
Hera	0,13	1 500 000,00	1 654 500,00	1 654 500,00	Italia
Inmarsat	0,12	530 000,00	2 567 831,92	2 567 831,92	Iso-Britannia
Kloekner & Co	0,29	293 500,00	2 911 520,00	2 911 520,00	Saksa
Life Technologies	0,06	102 000,00	3 067 331,32	3 067 331,32	Yhdysvallat
Mednax	0,18	87 000,00	3 646 148,03	4 841 850,22	Yhdysvallat
National Grid	0,02	600 000,00	3 954 946,95	4 489 405,00	Iso-Britannia
Nestle	0,00	100 000,00	4 082 893,73	4 442 250,74	Sveitsi
Qiagen	0,06	130 000,00	1 384 500,00	1 384 500,00	Alankomaat
Reed Elsevier	0,10	700 000,00	5 559 511,83	6 304 900,00	Alankomaat
SAP	0,01	115 000,00	3 664 347,42	4 697 750,00	Saksa
SCA	0,07	415 000,00	4 205 388,13	4 749 775,58	Ruotsi
SES	0,07	240 000,00	4 286 918,04	4 450 800,00	Luxemburg
Sanofi-Aventis	0,01	85 500,00	4 852 125,00	4 852 125,00	Ranska
Siemens	0,00	42 000,00	2 906 323,64	3 105 480,00	Saksa
Software	0,13	110 000,00	3 141 050,00	3 141 050,00	Saksa
Stada Arzneimittel	0,42	249 000,00	4 793 250,00	4 793 250,00	Saksa
Standard Chartered	0,01	210 000,00	3 542 320,12	3 542 320,12	Iso-Britannia
Subsea 7	0,07	260 000,00	3 385 417,94	3 721 949,96	Iso-Britannia
Symrise	0,15	181 000,00	3 146 395,94	3 732 220,00	Saksa
TDC	0,08	670 000,00	4 151 112,43	4 151 112,43	Tanska
Technip	0,07	80 000,00	4 196 225,06	5 809 600,00	Ranska
Telenor	0,02	350 000,00	4 047 526,12	4 428 037,14	Norja
TeliaSonera	0,02	890 000,00	4 340 522,41	4 659 150,00	Ruotsi
Tesco	0,01	850 000,00	3 701 656,09	4 105 501,02	Iso-Britannia
Teva Pharmaceutical Industries	0,01	123 000,00	3 463 894,47	3 836 679,81	Yhdysvallat
Thermo Fisher Scientific	0,03	103 000,00	3 502 316,54	3 579 805,24	Yhdysvallat
United Technologies	0,01	62 500,00	2 541 752,37	3 530 508,54	Yhdysvallat
Vienna Insurance Group	0,07	91 464,00	2 800 627,68	2 800 627,68	Itävalta
Vinci	0,02	98 000,00	3 308 480,00	3 308 480,00	Ranska
Volkswagen	0,02	27 000,00	3 125 250,00	3 125 250,00	Saksa
WPP	0,03	400 000,00	3 103 467,63	3 234 765,95	Iso-Britannia
Waste Management	0,04	183 000,00	3 830 163,09	4 626 269,42	Yhdysvallat
eBay	0,01	140 000,00	2 566 484,09	3 281 706,47	Yhdysvallat
Muut			245 877,12	443 446,17	
Yhteensä			149 626 322,35	170 095 704,42	

Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat

European Alliance Partners Company	9,52	7 047,00	595 792,99	730 992,37 Sveitsi
Muut			172 986,33	172 986,33
Yhteensä			768 779,32	903 978,70

Sijoitusrahastot

Liongate Multi-Strategy Fund Segregated Portfolio			7 834 882,05	7 834 882,05 Luxemburg
Robeco Lux-o-rente			4 105 442,88	5 394 816,18 Ranska
Tapiola Aasia-Tyynimeri			5 664 452,95	5 664 452,95 Suomi
Tapiola High Yield			28 389 852,30	41 513 793,79 Suomi
Tapiola Hyvinvointi			5 268 433,65	6 146 886,82 Suomi
Tapiola Infra			4 273 631,67	4 273 631,67 Suomi
Tapiola Itä-Eurooppa			7 784 474,97	7 784 474,97 Suomi
Tapiola Japani			6 578 579,99	6 578 579,99 Suomi
Tapiola Kasvu			1 756 284,88	1 756 284,88 Suomi
Tapiola Kehittyvät Korkomarkkinat			8 803 800,00	8 803 800,00 Suomi
Tapiola Kehittyvät Markkinat			10 471 442,23	19 293 189,61 Suomi
Tapiola Kuluttaja			3 851 049,84	5 761 454,62 Suomi
Tapiola Lyhytkorko			15 699 880,60	17 186 474,30 Suomi
Tapiola Osinko			5 937 455,31	5 937 455,31 Suomi
Tapiola Pitkäkorko			19 764 304,63	24 367 951,79 Suomi
Tapiola USA			9 258 717,38	9 258 717,38 Suomi
Tapiola Yrityskorko			29 943 692,88	35 703 820,66 Suomi
Muut			456 205,82	714 971,83
Yhteensä			175 842 584,03	213 975 638,80

Pääomasijoitusrahastot

AXA LBO Fund IV FCPR			6 358 500,00	7 134 751,60 Ranska
AXA LBO Fund IV Supplementary FCPR			914 175,00	1 081 034,88 Ranska
AXA Secondary Fund IV L.P.			4 760 053,62	6 093 841,87 Jersey
AXA Secondary Fund V L.P.			1 442 140,03	1 469 608,93 Jersey
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV			10 447 410,44	10 447 410,44 Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic			6 816 631,00	6 816 631,00 Luxemburg
Altor Fund II (No. 1) Limited Partnership			4 334 046,90	4 887 062,00 Jersey
Altor Fund III			3 356 177,72	4 235 470,00 Jersey
Apax Europe VII - B, L.P.			7 718 883,70	8 485 687,00 Iso-Britannia
Bowmark Capital Partners IV, L.P.			1 648 754,94	1 648 754,94 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe III, L.P.			2 214 873,19	2 271 368,80 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe IV F L.P.			3 809 071,27	3 809 071,27 Iso-Britannia
CBRE European Industrial Fund CV			6 886 026,00	6 886 026,00 Alankomaat
Capman Equity VII A L.P.			1 418 142,00	1 418 142,00 Guernsey
Capvis Equity III L.P.			2 507 000,00	2 507 000,00 Jersey
Charterhouse Capital Partners VIII LP No. 1.2			7 566 332,35	7 566 332,35 Iso-Britannia
European Added Value Fund, L.P.			7 145 580,68	7 145 580,68 Iso-Britannia
European Fund Investments II Limited Partnership			762 955,91	762 955,91 Iso-Britannia
Exilion Real Estate I Ky			6 743 090,87	6 743 090,87 Suomi
Gresham 4A			2 538 200,65	2 538 200,65 Iso-Britannia
HealthCap IV Bis L.P.			899 875,79	899 875,79 Yhdysvallat
Indigo Capital V L.P.			4 030 413,18	4 030 413,18 Iso-Britannia
Industri Kapital 2000 Limited Partnership XI			1 082 566,94	1 082 566,94 Jersey
Industri Kapital 2004 Limited Partnership III			1 485 033,66	1 485 033,66 Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III			5 178 688,99	5 644 643,08 Jersey
Lindsay Goldberg III L.P.			3 317 847,59	3 317 847,59 Yhdysvallat
MB Equity Fund III Ky			2 425 691,93	3 158 749,00 Suomi
MB Equity Fund IV Ky			1 311 102,03	1 314 338,00 Suomi
MGP Europe Fund III			9 133 410,00	9 133 410,00 Iso-Britannia
Nexit INFOCOM II L.P.			2 484 122,23	2 484 122,23 Guernsey
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership			1 050 314,54	1 050 314,54 Iso-Britannia
PBW II Real Estate Fund S.A.			8 068 517,55	8 068 517,55 Luxemburg
Partners Group Secondary 2004 L.P.			937 231,00	937 231,00 Yhdysvallat
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.			2 848 103,41	2 848 103,41 Yhdysvallat
Rockspring PanEuropean Limited Partnership			6 061 195,73	6 061 195,73 Iso-Britannia
TPG Partners VI, LP			10 563 315,56	10 563 315,56 Yhdysvallat
Tapiola KR I Ky			24 401 969,55	24 401 969,55 Suomi
Tapiola KR III Ky			32 817 554,59	32 817 554,59 Suomi
Tapiola KR IV Ky			9 228 336,39	10 929 698,49 Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership			6 919 022,16	7 506 822,00 Iso-Britannia
The Triton Fund III L.P.			5 510 711,00	6 247 906,00 Jersey
Top Tier Venture Capital III, L.P.			2 308 196,30	2 722 019,55 Yhdysvallat
Top Tier Venture Capital IV, L.P.			2 103 413,86	2 895 218,33 Yhdysvallat
Muut			8 163 985,70	11 911 541,04
Yhteensä			241 718 665,95	255 460 428,00

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä

20 115 624,00 643 221 138,37 741 237 578,56

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA
TASEEN LIITTEET 31.12.2011
2011
2011
9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	Kalusto
Hankintameno 1.1.	68 526 576,70	46 361 828,34
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-4 611 163,80	0,00
Lisäykset	7 113 461,16	2 290 206,34
Vähennykset	0,00	-229 458,66
Hankintameno 31.12.	<u>71 028 874,06</u>	<u>48 422 576,02</u>
Kertyneet poistot 1.1.	-30 563 099,29	-38 760 724,31
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	4 611 163,80	0,00
Tilikauden poistot	-8 520 416,75	-2 415 461,65
Kertyneet poistot 31.12.	<u>-34 472 352,24</u>	<u>-41 176 185,96</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>36 556 521,82</u></u>	<u><u>7 246 390,06</u></u>

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

10.1. Oman pääoman muutokset

	1.1.2011	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2011
Pohjarahasto	6 875 407,12	0,00	0,00	6 875 407,12
Takuupääoma	1 765 973,23	0,00	0,00	1 765 973,23
Arvonkorotusrahasto	322 108,19	0,00	0,00	322 108,19
Varmuusrahasto	576 180 069,80	24 358 937,39	0,00	600 539 007,19
Käyttörahasto	67 000,00	150 000,00	-164 800,00	52 200,00
Tilikauden voitto	24 597 236,05	25 138 680,85	-24 597 236,05	25 138 680,85
Oman pääoman muutokset yhteensä	609 807 794,39	49 647 618,24	-24 762 036,05	634 693 376,58

10.2. Arvonkorotusrahaston erittely

Käyttöomaisuuden arvonkorotukset	322 108,19
Yhteensä	322 108,19

10.3. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Tilikauden voitto	25 138 680,85
+ Muu vapaa oma pääoma	
Varmuusrahasto	600 539 007,19
Käyttörahasto	52 200,00
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	625 729 888,04

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

2011

2010

11. Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Poistoero 1.1.

Lisäykset

Vähennykset

Poistoero 31.12.

1 986 344,55

0,00

-50 877,46

1 935 467,09

2 033 121,47

0,00

-46 776,92

1 986 344,55

Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä

1 935 467,09

1 986 344,55

12. Korvausvastuu

Korvausvastuusta vähennetyt riidattomat
regressisaamiset

Lakisääteinen tapaturma

25 271 171,00

21 461 506,00

13. Muut pakolliset varaukset

Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraus

Työttömyysturvan omavastuuvaraus

3 109 522,20

622 076,00

3 731 598,20

3 096 916,20

342 353,92

3 439 270,12

14. Laskennalliset verovelat

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja
muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka

410 055,59

489 068,68

Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista
pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.

12 372 500,00

12 782 555,59

8 216 000,00

8 705 068,68

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

2011

2010

15. Saamiset ja velat

15.1 Saamisten erittely

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Muut saamiset

543 344,64

4 575 206,33

543 344,64

4 575 206,33

Saamiset omistusyhteisyrittäyksiltä

Muut saamiset

253,80

0,00

253,80

0,00

15.2. Velkojen erittely

Velat saman konsernin yrityksille

Ostovelat

710 242,00

857 132,00

Muut velat

1 485 581,06

3 497 893,40

2 195 823,06

4 355 025,40

15.3 Siirtovelkojen erittely

Ennakkoon maksetut vakuutusmaksut

11 502 937,00

12 520 700,00

Velat henkilöstölle

19 274 313,30

19 376 187,28

Johdannaisten arvostustappio

0,00

2 245 009,53

Muut siirtovelat

3 531 233,38

1 942 210,88

34 308 483,68

36 084 107,69

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

	2011	2011	2010	2010
16.1. Vakuudet	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä
Omien velkojen vakuudeksi				
Pantit, johdannaissopimusten vakuudeksi	1 601 693,42	0,00	0,00	0,00
Takaukset, jälleenvakuutusliike	0,00	0,00	0,00	0,00
	<u>1 601 693,42</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

16.2. Taseeseen sisällyttämättömät vastuusitoumukset ja vastuut

Johdannaissopimukset	2011	2010
Korkojohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	0,00	37 000 000,00
Käypä arvo	0,00	0,00
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, suljetut</i>		
Kohde-etuus	0,00	0,00
Käypä arvo	0,00	0,00
<i>Optiosopimukset, avoimet</i>		
Ostetut		
Kohde-etuus	-841 123,33	0,00
Käypä arvo	156 062,68	0,00
<i>Koronvaihtosopimukset</i>		
Kohde-etuus	2 000 000,00	0,00
Käypä arvo	293 876,95	0,00
Valuuttajohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	0,00	46 650 836,28
Käypä arvo	0,00	0,00
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	124 960,63	101 311,17
Seuraavina vuosina maksettava määrä	<u>98 877,65</u>	<u>59 501,67</u>
	<u>223 838,28</u>	<u>160 812,84</u>
Arvonlisäverovastuut		
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin liittyen</i>		
Konserniyritykset	162 226,57	648 528,48
Osakkuusyritykset	-139 758,31	263 182,35
Yhteistoimintayritykset	<u>-422 660,06</u>	<u>1 537 229,01</u>
	<u>-400 191,80</u>	<u>2 448 939,84</u>
<i>Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten palautusvelvollisuus</i>	<u>80 178,58</u>	<u>94 740,57</u>
Muut vastuusitoumukset		
Ostositoumukset	0,00	0,00
Merkintäsitoumukset	<u>104 798 994,17</u>	<u>119 425 160,42</u>
	<u>104 798 994,17</u>	<u>119 425 160,42</u>

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

17. Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan konserniin kuuluville yrityksille myönnetyt lainat yhteensä 129 931 545,20 euroa.
Osakkuusyrityksille myönnettyjä lainoja ei ole.

Laina-aika on pääsääntöisesti 10 - 40 vuotta ja lainan korko on pääsääntöisesti kiinteä.

17.1 Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

18. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot

Toimintapääoma

	2011	2010
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	634 605 077,92	609 807 794,39
Tilinpäätössiirtojen kertymä	1 935 467,09	1 986 344,55
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	253 378 503,07	260 174 582,31
Aineettomat hyödykkeet (-)	-36 556 521,82	-37 963 477,41
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		-
Muut erät	-13 149 472,78	-9 942 623,16
	<u>840 213 053,48</u>	<u>824 062 620,68</u>

VYL 11 luvun 7§:n toimintapääoman vähimmäismäärä 136 856 759,00 128 573 282,00

Runsasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuvetkaan sisältyvä tasoitusmäärä 456 419 000,00 531 963 000,00

Tasoitusmäärä suhteessa täyteen määräänsä % 68,3 82,8

Vastuunkantokyky prosentteina eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla oleviin vakuutusmaksutuottoihin 12 edeltävältä kuukaudelta (%) 1)

2011	194,3
2010	206,7
2009	203,6
2008	189,2
2007	227,8

Vakavaraisuuspääoma prosentteina vakuutusteknisestä vastuuvetasta eli toimintapääoma ja tasoitusmäärä suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutustekniseen vastuuvetkaan vähennettynä tasoitusmäärällä (%) 1)

2011	76,1
2010	87,9
2009	89,5
2008	84,0
2007	105,8

1) Arvostuseroista on vähennetty verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA		TUNNUSLUVUT TILINPÄÄTÖS 2011					M€
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT		2011	2010	2009	2008	2007	
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut							
Liiketulos		-45,7	7,2	83,0	-52,8	144,7	
Kokonaistulos		-52,5	51,6	149,1	-195,2	100,5	
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvo)							
prosentteina		3,4	5,4	7,2	-4,6	4,9	
Kokonaispääoman tuotto prosentteina		-1,1	2,3	5,9	-6,6	4,1	
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana ¹⁾		2 044	2 052	2 032	2 082	1 978	
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna ¹⁾		1 551	1 548	1 504	1 557	1 505	
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut							
Vakuutusmaksutulo		712,3	691,9	675,1	648,9	628,7	
Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua prosentteina		93,8	86,2	77,0	83,8	76,7	
Vahinkosuhte prosentteina		96,6	88,8	79,5	86,2	79,1	
Liikekulusuhde prosentteina		25,8	26,2	25,7	25,7	24,5	
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina		119,5	112,4	102,7	109,5	101,2	
Yhdistetty kulusuhde prosentteina		122,4	115,0	105,2	111,9	103,7	
Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa		840,2	824,0	759,8	650,2	834,1	
VYL 11 luvun 7§:n toimintapääoman vähimmäismäärä		136,9	128,6	120,4	120,2	116,3	
Toimintapääoma suhteessa minimimääräänsä		6,1	6,4	6,3	5,4	7,2	
Tasotusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa		456,4	532,0	557,3	524,3	534,4	
Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa		1 296,6	1 355,9	1 317,0	1 174,5	1 368,5	
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvelasta		76,1	87,9	89,5	84,0	105,8	
Vastuunkantokyky prosentteina		194,3	206,7	203,6	189,2	227,8	

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

MUUT LIITETIEDOT

TULOSANALYYSI

1000 €

	2011	2010	Muutos	Muutos-%
Vakuutusmaksutuotot	667.266	655.954	11.312	1,7
Korvauskulut	-644.715	-582.532	-62.183	10,7
Liikekulut	-171.836	-171.903	67	-0,0
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	.	9.008	-9.008	.
Yhteistakuuerän muutos	.	-629	629	.
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-149.285	-90.103	-59.182	65,7
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	103.085	98.944	4.140	4,2
Muut tuotot ja kulut	483	-1.620	2.103	-129,8
Liikevoitto / tappio	-45.717	7.221	-52.938	733,1
Tasoitusmäärän muutos	75.544	25.305	50.239	198,5
Voitto/ tappio ennen satunnaisia eriä	29.827	32.526	-2.699	8,3
Voitto/ tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	29.827	32.526	-2.699	8,3
Tilinpäätössiirrot	51	47	4	8,8
Tuloverot ja muut välittömät verot	-4.739	-7.976	3.237	-40,6
Tilikauden voitto / tappio	25.139	24.597	541	2,2
Liikevoitto	-45.717	7.221	-52.938	-733,1
Arvostuserojen muutos	-6.796	44.361	-51.157	-115,3
Kokonaistulos	-52.513	51.581	-104.095	-201,8

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin 1.1.-31.12.2011

	Sijoitusten nettotuotot käyvin arvoin ¹⁾ 1-12/2011 milj. euroa	Sitoutunut pääoma ²⁾ 1-12/2011 milj. euroa	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle				
			1-12/2011 %	1-12/2010 %	1-12/2009 %	1-12/2008 %	1-12/2007 %
Lainasaamiset ⁵⁾	5,4	138,3	3,9	3,5	4,2	1,3	4,2
Joukkovelkakirjalainat ³⁾	73,1	1 392,4	5,3	3,9	7,9	7,5	1,5
* josta korkorahastoja	4,2	108,1	3,9	6,7	19,4	-9,4	2,8
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ³⁾	1,1	52,2	2,1	1,1	2,4	3,0	3,6
* josta korkorahastoja	0,4	20,4	2,0	1,6	4,8	-0,4	2,9
Osakkeet ja osuudet	-16,1	598,0	-2,7	13,0	19,7	-28,8	9,2
Kiinteistösijoitukset ^{4), 5)}	39,8	635,9	6,3	3,1	-1,8	-0,7	8,3
* josta sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	8,6	128,3	6,7	-2,3	-12,3	-19,2	-11,3
Muut sijoitukset							
Sijoitukset yhteensä	103,3	2 816,8	3,7	5,6	7,4	-4,5	5,0
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-7,1						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	96,3	2 816,8	3,4	5,4	7,2	-4,6	4,9

1) Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin = Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat. Kassavirralla tarkoitetaan ostojen/kulujen ja myyntien/tuottojen erotusta.

2) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

3) Sisältää korkorahastojen tuotot

4) Sisältää kiinteistösijoituksiin tilastoitavien sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten tuotot

5) Kaikki lainat omille kiinteistöille ja rakennusaikaiset saamiset sisältyvät kiinteistösijoituksiin.

Sijoitusjakauma (käyvin arvoin)

	31.12.2011		31.12.2010		31.12.2009		31.12.2008		31.12.2007	
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%
Lainasaamiset ^{1), 5)}	128,8	4,5	153,9	5,6	217,8	8,3	190,3	7,8	97,4	3,8
Joukkovelkakirjalainat ^{1), 2)}	1 378,0	48,5	1 294,2	47,4	1 137,8	43,5	1 077,2	44,1	1 093,8	42,8
* sisältää korkorahastoja	115,8	4,1	102,6	3,8	96,1	3,7	78,6	3,2	96,5	3,8
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1), 2), 3)}	65,5	2,3	33,4	1,2	62,6	2,4	116,5	4,8	235,7	9,2
* sisältää korkorahastoja	17,3	0,6	25,9	0,9	16,5	0,6	37,8	1,5	75,0	2,9
Osakkeet ja osuudet	593,3	20,9	622,6	22,8	607,0	23,2	523,0	21,4	632,5	24,7
Kiinteistösijoitukset ^{4), 5)}	673,7	23,7	625,9	22,9	591,7	22,6	537,2	22,0	499,0	19,5
* sisältää sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	129,5	4,6	133,8	4,9	135,2	5,2	108,6	4,4	49,0	1,9
Sijoitukset yhteensä	2 839,2	100,0	2 730,0	100,0	2 616,9	100,0	2 444,2	100,0	2 558,4	100,0

JVK, modifioitu duraatio

4,61

1) Sisältää kertyneet korot

2) Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot muihin rahoitusmarkkinavälineisiin.

3) Sisältää taseen sijoituksiin kuuluvat talletukset

4) Sisältää niiden sijoitusrahastojen osuudet ja sijoitukset niihin rinnastettaviin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin.

5) Kaikki lainat omille kiinteistöille ja rakennusaikaiset saamiset sisältyvät kiinteistösijoituksiin.

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT
Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2007
	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa	milj. euroa
Suorat nettotuotot	85,6	67,6	72,5	115,7	84,7
Lainasaamiset	4,9	7,1	8,9	5,5	3,2
Joukkolainat	47,7	40,1	37,9	74,5	37,4
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	0,9	0,5	2,0	8,5	6,3
Osakkeet ja osuudet	19,5	8,0	12,8	16,1	26,5
Kiinteistösijoitukset	19,6	18,3	18,6	14,7	13,4
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-7,1	-6,4	-7,6	-3,7	-2,2
Arvonmuutokset kirjanpidossa ¹⁾	17,5	31,4	42,2	-96,9	82,2
Osakkeet ja osuudet	12,6	34,8	39,5	-81,3	81,1
Joukkolainat	-3,2	6,2	25,9	-0,4	-16,3
Kiinteistösijoitukset	7,8	-9,0	-23,9	-10,3	17,5
Muut sijoitukset	0,3	-0,6	0,6	-4,9	-0,1
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	103,1	98,9	114,7	18,8	167,0
Arvostuserojen muutos ²⁾	-6,8	44,4	66,1	-142,5	-44,3
Osakkeet ja osuudet	-48,1	34,0	46,7	-143,7	-47,0
Joukkolainat	28,6	0,7	24,8	9,9	-3,8
Kiinteistösijoitukset	12,4	9,3	-5,3	-8,0	5,3
Muut sijoitukset	0,3	0,3	0,0	-0,7	1,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvin	96,3	143,3	180,8	-123,7	122,7
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotoista	2,7	-6,3	-9,5	34,8	7,6

1) Myyntivoitot ja -tappiot sekä muut kirjanpidon arvonmuutokset

2) Taseen ulkopuoliset arvonmuutokset

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMA

Vakuutustekninen laskelma:		1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010
Vakuutusmaksutuotot			
Vakuutusmaksutulo	1	712 362 208,20	691 952 618,19
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-40 968 989,89</u>	<u>-31 791 339,56</u>
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-2 388 241,00	-4 328 839,00
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-1 725 609,00</u>	<u>158 327,00</u>
Muut vakuutustekniset tuotot		667 279 368,31	655 990 766,63
Korvauskulut		0,00	18 608 992,00
Maksetut korvaukset		-530 050 720,84	-522 148 577,57
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>45 791 219,90</u>	<u>27 912 014,42</u>
Korvausvastuun muutos		-160 023 184,00	-494 236 563,15
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>2 181 082,00</u>	<u>-109 138 713,00</u>
Yhteistakuuerän muutos		-157 842 102,00	-579 658 770,15
Liikekulut	3	-642 101 602,94	-172 676 309,22
Muut vakuutustekniset kulut		0,00	-9 601 101,00
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta		-152 815 430,71	-87 965 711,74
Tasoitusmäärän muutos		<u>75 544 000,00</u>	<u>25 305 000,00</u>
Vakuutustekninen kate	2	-77 271 430,71	-62 660 711,74
Muu kuin vakuutustekninen laskelma:			
Vahinkovakuutuksen tekninen kate		-77 271 430,71	-62 660 711,74
Sijoitustoiminnan tuotot	4	207 743 418,69	207 876 535,84
Sijoitustoiminnan kulut	4	-112 643 928,72	-114 461 048,93
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	4	<u>-100 000,00</u>	<u>-300 000,00</u>
Muut tuotot	4	94 999 489,97	93 115 486,91
Muut		22 007 052,65	17 155 865,88
Muut kulut	4	-13 052 328,96	-12 335 110,91
Muut		1 305 094,50	305 990,53
Osuus osakkuusyritysten voitosta/tappiosta		-2 059 498,04	-2 266 042,22
Eliminointierät	1	<u>-2 059 498,04</u>	<u>-2 266 042,22</u>
Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä		25 928 379,41	33 315 478,44
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan laskelma:			
Korkotuotot	18	39 651 229,49	31 402 655,24
Leasingtoiminnan nettotuotot	19	360 770,92	110 023,30
Korkokulut	18	<u>-22 224 073,73</u>	<u>-17 338 577,33</u>
Korkokate		17 787 926,68	14 174 101,21
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	20	5 971,23	509 886,58
Palkkiotuotot	21	38 135 884,35	35 177 578,55
Palkkiokulut	21	-9 570 347,32	-6 824 275,37
Arvopaperikaupan ja valuuttatoim. nettotuotot	22	38 461,69	485,16
Myytavissa olevien rahoitusvarojen nettotuotot	23	2 287 074,42	1 783 253,43
Liiketoiminnan muut tuotot	24	5 914 557,25	6 057 261,62
Hallintokulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot		-9 304 682,41	-9 049 906,48
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-1 827 990,01	-1 932 385,96
Muut henkilösivukulut		<u>-450 047,30</u>	<u>-433 663,66</u>
Muut hallintokulut		<u>-32 746 184,86</u>	<u>-32 140 494,41</u>
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	26	-44 328 904,58	-43 556 450,51
Liiketoiminnan muut kulut	25	-3 260 601,58	-3 713 161,42
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	27	-3 555 322,52	-2 627 300,39
Osuus osakkuusyritysten voitosta/tappiosta		-133 467,91	-386 464,94
Eliminointierät	1	<u>-324 167,82</u>	<u>-388 971,56</u>
Liikevoitto/-tappio		4 788 543,83	1 553 456,00
Vahinkovakuutuksen voitto/tappio ennen satunnaisia eriä		25 928 379,41	33 315 478,44
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan liikevoitto/-tappio		<u>4 788 543,83</u>	<u>1 553 456,00</u>
Voitto/tappio ennen veroja		30 716 923,24	34 868 934,45
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta			
Tilikauden vero		-6 738 455,52	-8 814 295,14
Aikaisempien tilikausien verot		1 705 126,16	-239 899,02
Laskennalliset verot		<u>463 412,39</u>	<u>973 078,30</u>
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta		-4 569 916,97	-8 081 115,86
Tilikauden voitto/tappio		25 513 008,06	24 853 231,33

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASE		31.12.2011		31.12.2010
VASTAAVAA				
Vakuutustoiminnan varat:				
Aineettomat hyödykkeet	9			
Aineettomat oikeudet		2 976 208,87		3 586 961,59
Muut pitkävaikutteiset menot		<u>37 739 320,40</u>	40 715 529,27	<u>38 114 715,45</u>
Sijoitukset	5			
Kiinteistösijoitukset	6			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		383 375 477,66		355 017 777,89
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		<u>0,00</u>	<u>383 375 477,66</u>	<u>0,00</u>
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä	7			
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		99 462 170,96		84 828 976,96
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksissä		300 000,00		0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		1 842 054,24		847 886,92
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä		<u>0,00</u>	<u>101 604 225,20</u>	<u>0,00</u>
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet		648 342 961,69		658 782 720,13
Rahoitusmarkkinavälineet		1 220 309 417,70		1 144 305 898,39
Kiinnelainasaamiset		124 983 800,64		118 773 474,93
Muut lainasaamiset	8	104 654 261,43		115 507 369,89
Talletukset		14 739 417,65		7 006 359,49
Muut sijoitukset		<u>0,00</u>	<u>2 113 029 859,11</u>	<u>0,00</u>
Jälleenvakuutustalletesaamiset		<u>850 158,90</u>	2 598 859 720,87	<u>764 273,12</u>
Saamiset	15			
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta		118 540 591,81		113 096 665,58
Vakuutusedustajilta		<u>0,00</u>	<u>118 540 591,81</u>	<u>0,00</u>
Jälleenvakuutustoiminnasta		12 712 009,46		10 775 486,41
Muut saamiset		50 389 026,79		62 283 771,62
Laskennalliset verosaamiset	14	<u>1 930 779,51</u>	183 572 407,57	<u>2 014 713,19</u>
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	9	16 405 727,97		16 810 609,98
Muut aineelliset hyödykkeet		<u>2 626 771,83</u>	<u>19 032 499,80</u>	<u>2 398 378,50</u>
Rahat ja pankkisaamiset		54 688 290,11		69 167 594,56
Muu omaisuus		<u>1 168 772,06</u>	74 889 561,97	<u>1 031 843,91</u>
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat		29 167 514,15		28 661 388,59
Muut siirtosaamiset		<u>10 219 783,07</u>	39 387 297,22	<u>8 960 293,30</u>
Eliminointierät	II		<u>-136 491 357,94</u>	<u>-127 439 995,02</u>
Yhteensä		2 800 933 158,97		2 715 297 165,38
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan varat:				
Käteiset varat	46		0,00	135 000 000,00
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	30,44,45,46			
Valtion velkasitoumukset		54 989 223,96		42 362 778,85
Muut		<u>0,00</u>	54 989 223,96	<u>0,00</u>
Saamiset luottolaitoksilta	28,44,45,46			
Vaadittaessa maksettavat		72 613 298,53		285 674,96
Muut		<u>50 426 087,91</u>	123 039 386,44	<u>23 358 670,40</u>
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	29,44,45,46			
Vaadittaessa maksettavat		2 440 071,31		1 356 577,35
Muut		<u>1 497 936 686,92</u>	1 500 376 758,23	<u>1 350 344 764,73</u>
Leasingkohteet	31		7 975 442,48	
Saamistodistukset	30,44,45,46			
Muilta		<u>226 377 736,34</u>	226 377 736,34	<u>22 222 156,28</u>
Osakkeet ja osuudet	32,46		7 392 643,91	14 605 174,44
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	32,46		1 924 899,28	209 067,40
Johdannaissopimukset	33		468 815,18	545 204,46
Aineettomat hyödykkeet	34,35		14 213 382,79	16 050 823,11
Aineelliset hyödykkeet	35			
Muut aineelliset hyödykkeet		<u>138 846,75</u>	138 846,75	<u>168 565,84</u>
Muut varat	36		3 520 533,04	3 493 605,68
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	37		3 719 378,84	3 053 259,86
Versaamiset	38		1 251 950,00	738 920,00
Eliminointierät	II		<u>-1 555 096,01</u>	<u>-1 880 566,28</u>
Yhteensä		1 943 833 901,23		1 618 469 281,68
VASTAAVAA YHTEENSÄ		4 744 767 060,20		4 333 766 447,05

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASE

VASTATTAVAA		31.12.2011		31.12.2010
Oma pääoma:	10			
Pohjarahasto		6 875 407,10		6 875 407,12
Takuupääoma		1 765 973,23		1 765 973,23
Arvonkorotusraho		381 429,60		381 429,60
Käyvän arvon rahasto		468 125,03		1 319 312,30
Muut rahastot		600 591 207,19		576 247 069,80
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus		2 682 451,62		2 314 248,24
Edellisten tilikaudien tappio/voitto		-39 763 090,59		-39 987 142,11
Tilikauden voitto/tappio	25 513 008,06		24 853 231,33	
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta		-368 203,38	25 144 804,68	573 737 585,90
		598 146 307,86	-31 943,61	24 821 287,72
Vähemmistöosuus		53 363 478,05		45 221 164,26
Vakuutustoiminnan velat:				
Vakuutus tekninen vastuuvélka				
Vakuutusmaksuvastuu		221 516 482,00		219 128 241,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-3 843 912,00	217 672 570,00	-5 569 521,00
Korvausvastuu	12	1 543 268 827,00		1 383 245 643,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-53 194 390,00	1 490 074 437,00	-51 013 308,00
Tasotusmäärä			456 419 000,00	531 963 000,00
Yhteistakuuerä		0,00	2 164 166 007,00	0,00
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraukset		0,00		56 239,00
Muut pakolliset varaukset	13	4 117 073,44	4 117 073,44	3 439 270,12
Jälleenvakuutustallettevelat			15 952,78	3 495 509,12
Velat				15 480,57
Ensivakuutustoiminnasta		1 961 237,51		2 019 327,04
Jälleenvakuutustoiminnasta		3 807 758,89		4 712 818,47
Lainat vakuutusyhtiöiltä		43 754 478,00		45 240 359,76
Muut velat		35 364 823,70		39 402 913,75
Laskennallinen verovelka	11/14	889 980,73	85 778 278,83	841 399,81
Siirtovelat	15		41 372 073,07	92 216 818,83
Eliminointierät	II	-710 242,00		42 175 618,98
Yhteensä		2 294 739 143,12		2 214 800 350,50
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan velat:				
Velat luottolaitoksille	44,45,46			
Vaadittaessa maksettavat			19 436 716,51	15 654,40
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	44,45,46			
Talletukset				
Vaadittaessa maksettavat		1 045 992 054,08		982 959 207,34
Muut		579 556 989,61	1 625 549 043,69	451 699 870,34
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	39,44,45,46		115 848 231,97	1 434 659 077,68
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	40,45,46		440 633,18	52 957 850,34
Muut velat	41		37 555 244,16	544 288,75
Siirtovelat ja saadut ennakot	42		7 265 523,49	34 613 565,79
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	43,44,46		35 000 000,00	4 698 486,73
Verovelat			206 596,53	20 000 000,00
Eliminointierät	II	-42 783 858,37		1 325 912,32
Yhteensä		1 798 518 131,16		1 500 007 346,39
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		4 744 767 060,20		4 333 766 447,05

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

	2011	2010
Epäsuora rahoituslaskelma		
Liiketoiminnan rahavirta - Vakuutustoiminta		
Vakuutustoiminnan voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta	21 206 239,91	25 313 072,05
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvuorun muutos	86 411 952,00	46 308 017,00
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	-6 556 247,97	8 534 385,00
Pakollisten varausten muutos	621 564,32	293 998,89
Pakollisen vastuuvuorun muutos		
Suunnitelman mukaiset poistot	24 576 711,09	21 790 523,48
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		
Muut oikaisut	1 713 095,76	-32 298 331,70
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	127 973 315,11	69 941 664,72
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten		
lisäys (-)/vähennys (+)	-9 608 534,49	11 535 289,76
Lyhytaikaisten korottomien velkojen		
lisäys (+)/vähennys (-)	-2 049 072,97	8 081 252,52
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	116 315 707,65	89 558 207,00
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan		
rahoituskuluista	-5 493 277,02	-3 328 395,85
Maksetut välittömät verot	-6 884 290,82	-2 896 897,61
Liiketoiminnan rahavirta - Vakuutustoiminta	103 938 139,81	83 332 913,54
Liiketoiminnan rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta		
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan liikevoitto/-tappio	4 591 257,06	1 553 456,00
Oikaisut		
Poistot ja arvonalentumiset	3 260 601,58	3 713 161,42
Realisoitumattomat arvonnmuutokset	335 451,98	859 771,30
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	0,00	0,00
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	133 467,91	386 464,94
Muut oikaisut	-1 286 154,30	1 700 321,84
Oikaistu liikevoitto	7 034 624,24	8 213 175,50
Liiketoiminnan varojen ja velkojen muutos:		
Saamistodistukset (yli 3 kk)	-135 170 520,83	28 005 341,09
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-148 947 284,15	-197 510 516,71
Leasingkohteet	-1 420 837,88	-6 554 604,60
Osakkeet ja osuudet sekä johdannaissopimukset	7 288 919,81	-842 381,61
Muut varat sekä siirtosaamiset ja maksetut ennakot	-544 420,13	-1 080 293,58
Velat luottolaitoksille	19 421 062,11	-107 817,54
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	184 641 954,56	169 022 626,98
Liikkeeseen lasketut velkakirjat ja johdannaissopimukset	62 618 157,64	14 905 564,75
Muut velat sekä siirtovelat ja saadut ennakot	15 633 512,25	-5 935 139,22
Maksetut välittömät verot	-130 136,85	-126 100,00
Liiketoiminnan rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	10 425 030,77	7 989 855,06
Investointien rahavirta - Vakuutustoiminta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-96 929 444,27	-93 657 940,05
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	9 869 501,86	37 878 570,63
Vähemmistöosuuden lisäys/vähennys 1)	7 508 315,59	420 725,84
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä		
muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-17 152 005,21	-19 860 583,60
Investointien rahavirta - Vakuutustoiminta	-96 703 632,04	-75 219 227,18
Investointien rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 590 728,94	-4 607 826,13
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		
Investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin	0,00	0,00
Investoinnit osakkeisiin omistusyhteyssyrityksissä	0,00	388 971,56
Investoinnit osakkeisiin samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	0,00	0,00
Verot luovutustuloista	0,00	0,00
Investointien rahavirta - Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	-1 590 728,94	-4 218 854,57
Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot - vakuutustoiminta		25 020 312,00
Lainojen takaisinmaksut - vakuutustoiminta	-5 051 828,46	
Pitkäaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut - luottolaitos-		
ja sijoituspalvelutoiminta	15 000 000,00	0,00
Oman pääoman lisäys/vähennys	-88 298,83	412 105,09
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja		
muu voitonjak	-164 800,00	-933 000,00
Rahoituksen rahavirta	9 695 072,71	24 499 417,09
Rahavarojen muutos	25 763 882,31	36 384 103,94
Vakuutustoiminnan rahavarat tilikauden alussa	34 234 948,94	37 670 277,24
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan rahavarat tilikauden alussa	165 736 389,04	125 916 956,80
Rahavarat tilikauden alussa	199 971 337,98	163 587 234,04
Vakuutustoiminnan rahavarat tilikauden lopussa	13 656 833,85	34 234 948,94
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan rahavarat tilikauden lopussa	212 078 386,44	165 736 389,04
Rahavarat tilikauden lopussa	225 735 220,29	199 971 337,98

Vakuutustoiminnan rahavarat =

+ Rahat ja pankkisaamiset
- Eliminoitiera

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan rahavarat =

+ Käteiset varat
+ Saamiset luottolaitoksilta
+ Saamistodistukset (alle 3 kk)

1) Osakkeiden myynneistä ja hankinnoista johtuvat muutokset

ESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

ELIMINOINTIERÄT

TUOSLASKELMAN LIITETIETO	1.1.2011 - 31.12.2011	1.1.2010 - 31.12.2010
/akuutustoiminta:		
Maksetut korvaukset	409 298,18	382 809,24
Liikekulut	343 105,35	-2 140 844,43
Sijoitustoiminnan tuotot	-1 668 661,54	-1 201 098,07
Sijoitustoiminnan kulut	3 406 474,06	3 558 883,52
Muut tuotot	-4 089 207,42	-2 976 698,18
Muut kulut	0,00	6 000,00
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/tappiosta	-460 506,67	104 905,70
/hteensä	-2 059 498,04	-2 266 042,22
/uottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta:		
Korokkulut	439 468,01	136 150,12
Palkkiotuotot	-14 218 009,47	-13 691 940,69
Palkkiokulut	970 321,20	688 409,25
Liiketoiminnan muut tuotot	-4 193 153,73	-4 164 197,12
Hallintokulut	18 207 947,37	17 822 222,46
Liiketoiminnan muut kulut	584 906,56	556 869,62
/hteensä	1 791 479,94	1 347 513,64

I TASEEN LIITETIETO	31.12.2011	31.12.2010
/astaavaa		
/akuutustoiminta:		
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	-93 209 314,00	-78 576 120,00
Talletukset saman konsernin yrityksissä	0,00	0,00
	-300 000,00	0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	-516 892,07	-56 385,40
Muut saamiset	-1 342 271,75	-13 814 184,00
Rahat ja pankkisaamiset	-41 031 456,26	-34 932 645,62
Korot ja vuokrat	-5 385,04	0,00
Muut siirtosaamiset	-86 038,82	-60 660,00
/hteensä	-136 491 357,94	-127 439 995,02
/uottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta:		
Vineettomat hyödykkeet	-826 147,51	-1 023 434,28
Muut varat	-728 948,50	-857 132,00
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	0,00	0,00
/hteensä	-1 555 096,01	-1 880 566,28
/astattavaa		
/akuutustoiminta:		
Muut velat	0,00	0,00
Siirtovelat	-710 242,00	-857 132,00
/hteensä	-710 242,00	-857 132,00
/uottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta:		
Velat yleisöille ja julkisyhteisöille		
Vaadittaessa maksettavat	-41 031 456,26	-34 932 645,62
Muut	0,00	0,00
	0,00	0,00
Muut velat	-1 378 755,25	-13 814 184,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	-73 646,86	-60 660,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-300 000,00	0,00
/hteensä	-42 783 858,37	-48 807 489,62

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

	2011	2010
1. Vakuutusmaksutulo		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	665 328 037,28	646 701 126,50
ETA valtioista	0,00	0,00
Muista valtioista	0,00	0,00
Jälleenvakuutus	47 034 170,92	45 251 491,69
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	712 362 208,20	691 952 618,19

1.1. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	4 954 936,40	7 311 421,55
Jakojärjestelmämaksut	39 342 625,06	36 662 774,36
Vakuutusmaksuvero	109 557 891,44	106 613 725,95
Palosuojelumaksu	1 711 090,15	1 696 630,51
Liikenneturvallisuusmaksu	1 463 116,66	1 385 918,84
Työsuojelumaksu	2 153 547,00	1 896 049,00
Yhteensä	159 183 206,71	155 566 520,21

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkoita ja voitto-osuuksia	Jälle- vakuuttajien osuus	Vakuutustekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Lakisääteinen	2011	121 043 159,73	121 093 837,73	-158 994 320,54	-19 868 393,34	-282 975,60	-58 051 851,75
tapaturma	2010	109 308 682,76	109 208 440,76	-130 313 424,44	-20 379 692,33	-428 081,80	-41 912 757,82
	2009	102 787 183,42	102 794 274,42	-118 056 961,22	-19 261 326,34	-372 736,10	-34 896 749,24
Muu tapaturma ja	2011	67 041 499,63	65 778 045,63	-48 988 732,29	-17 634 436,40	-40 114,56	-885 237,62
sairaus	2010	63 409 818,98	60 897 395,98	-47 301 976,43	-17 668 340,91	-39 989,30	-4 112 910,66
	2009	57 860 188,68	56 217 657,68	-44 527 609,85	-16 867 742,81	-82 357,99	-5 260 052,97
Moottoriajoneuvon	2011	139 173 540,62	141 066 428,62	-162 468 501,60	-34 544 515,31	-228 439,43	-56 175 027,72
vastuu	2010	141 769 640,70	141 981 304,70	-129 457 290,33	-34 788 815,11	595 506,20	-21 669 294,53
	2009	144 490 130,00	146 033 198,00	-120 482 949,27	-33 111 649,38	-553 067,17	-8 114 467,82
Maa-ajoneuvot	2011	119 377 658,94	119 290 369,94	-81 696 331,23	-28 142 539,95	595 634,73	10 047 133,49
	2010	120 970 010,01	120 730 269,01	-77 183 218,69	-28 305 756,94	84 818,22	15 326 111,60
	2009	119 751 778,17	119 926 577,17	-77 028 882,89	-26 997 588,85	-308 908,25	15 591 197,17
Alukset, ilma-alukset,	2011	9 546 437,82	9 512 237,82	-5 410 954,48	-2 292 709,89	-267 404,88	1 541 168,57
raiteilla liikk. kalusto	2010	9 199 243,96	8 888 853,96	-4 493 765,01	-2 372 525,97	-320 048,88	1 702 514,10
ja kuljetus	2009	8 432 606,26	8 326 329,26	-3 522 780,48	-2 242 282,98	-277 148,09	2 284 117,71
Palo- ja muu	2011	159 359 448,11	156 396 514,11	-157 875 204,61	-49 975 926,84	13 067 736,03	-38 386 881,31
omaisuusvahinko	2010	152 844 467,32	151 426 627,32	-169 283 062,36	-49 201 670,69	22 440 592,87	-44 617 512,87
	2009	149 060 545,99	145 520 516,99	-100 246 862,87	-47 285 935,82	-4 524 627,37	-6 536 909,06
Vastuu	2011	27 185 307,31	27 351 095,31	-19 671 288,23	-6 230 085,58	-3 879 757,21	-2 430 035,71
	2010	27 100 536,28	26 980 097,28	-20 225 660,19	-6 361 025,79	-2 285 904,22	-1 892 492,92
	2009	27 636 484,12	28 079 513,12	-20 820 799,88	-5 997 118,65	-2 313 674,93	-1 052 080,34
Luotto ja takaus	2011	2 646 110,87	2 586 170,87	182 786,37	-261 370,85	-767 870,34	1 739 716,05
	2010	2 676 500,73	2 984 351,71	478 939,24	-277 628,91	-667 807,94	2 517 854,10
	2009	1 295 738,00	2 370 272,21	-585 156,70	-258 293,85	-846 756,69	680 064,97
Oikeusturva	2011	10 280 819,04	10 369 150,04	-10 686 013,31	-3 227 354,13	0,00	-3 544 217,40
	2010	10 454 682,45	10 220 800,45	-9 151 882,98	-3 197 606,39	0,00	-2 128 688,92
	2009	9 775 936,08	9 650 778,08	-5 832 669,92	-3 066 198,92	0,00	751 909,24
Muut	2011	9 674 055,21	9 609 454,21	-12 932 237,64	-2 271 730,01	1 907 530,67	-3 686 982,77
	2010	8 967 543,31	8 824 920,31	-9 150 302,43	-2 307 798,42	960 419,20	-1 672 761,35
	2009	8 390 583,07	8 638 613,07	-6 541 123,30	-2 195 100,02	1 174 217,59	1 076 607,33
Ensivakuutus	2011	665 328 037,28	663 053 304,28	-658 540 797,56	-164 449 062,31	10 104 339,41	-149 832 216,18
yhteensä	2010	646 701 126,50	642 143 061,48	-596 081 643,63	-164 860 861,47	20 339 504,35	-98 459 939,27
	2009	629 481 173,79	627 557 730,00	-497 645 796,38	-157 283 237,63	-8 105 059,00	-35 476 363,01
Jälleenvakuutus	2011	47 034 170,92	46 920 662,92	-31 123 809,10	-16 185 139,67	-1 842 525,16	-2 230 811,01
	2010	45 251 491,69	45 480 717,71	-34 822 837,70	-14 675 336,28	4 375 047,62	357 591,35
	2009	45 670 419,06	45 792 638,85	-21 821 229,30	-14 639 714,15	-6 588 085,98	2 743 609,42
Yhteensä	2011	712 362 208,20	709 973 967,20	-689 664 606,66	-180 634 201,98	8 261 814,25	-152 063 027,19
	2010	691 952 618,19	687 623 779,19	-630 904 481,33	-179 536 197,75	24 714 551,97	-98 102 347,92
	2009	675 151 592,85	673 350 368,85	-519 467 025,68	-171 922 951,78	-14 693 144,98	-32 732 753,59
Yhteistakuuerän	2011						0,00
muutos	2010						-629 290,00
	2009						-608 010,00
Muut vakuutusteknisei-	2011						0,00
tuotot ja kulut	2010						9 007 891,00
	2009						0,00
Tasoisuudmäärän	2011						75 544 000,00
muutos	2010						25 305 000,00
	2009						-32 952 000,00
Vakuutus-	2011						-76 519 027,19
tekninen kate	2010						-64 418 746,92
	2009						-66 292 763,59
Eliminointierät	2011			-409 298,18	-343 105,35		-752 403,53
	2010			-382 809,24	2 140 844,43		1 758 035,19
	2009			-573 845,03	-237 390,95		-811 235,98
Vakuutustekninen	2011						-77 271 430,71
kate tuloslaskelmassa	2010						-62 660 711,74
	2009						-67 103 999,56

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1. Kokonaisliikekulut toimintoittain	2011	2011	2011	2010	2010	2010
	Konserni	Eliminointierät	Tuloslaskelma	Konserni	Eliminointierät	Tuloslaskelma
Maksetut korvaukset	44 342 183,14	409 298,18	44 751 481,32	42 429 094,75	382 809,24	42 811 903,99
Liikekulut	177 650 090,73	343 105,35	177 993 196,08	174 817 153,65	-2 140 844,43	172 676 309,22
Sijoitustoiminnan hoitokulut	6 238 590,31	27 614,16	6 266 204,47	6 371 553,84	30 308,65	6 401 862,49
Muut kulut	13 052 328,96	0,00	13 052 328,96	12 329 110,91	6 000,00	12 335 110,91
Yhteensä	241 283 193,14	780 017,69	242 063 210,83	235 946 913,15	-1 721 726,54	234 225 186,61

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

Vakuutusten hankintamenot						
Ensivakuutuksen palkkiot	24 212 823,99	0,00	24 212 823,99	20 847 290,49	0,00	20 847 290,49
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	11 463 591,65	0,00	11 463 591,65	12 046 002,06	0,00	12 046 002,06
Muut vakuutusten hankintamenot	56 618 143,78	1 704 252,15	58 322 395,93	49 980 697,17	1 009 810,13	50 990 507,30
	92 294 559,42	1 704 252,15	93 998 811,57	82 873 989,72	1 009 810,13	83 883 799,85
Vakuutusten hoitokulut	47 185 953,00	12 531 742,78	59 717 695,78	52 057 255,16	12 596 043,57	64 653 298,73
Hallintokulut	40 879 262,37	-15 671 905,42	25 207 356,95	44 604 952,88	-15 746 698,13	28 858 254,75
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-2 984 111,24	0,00	-2 984 111,24	-4 719 044,11	0,00	-4 719 044,11
Yhteensä	177 375 663,55	-1 435 910,49	175 939 753,06	174 817 153,65	-2 140 844,43	172 676 309,22

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut	2011	2010
Palkat ja palkkiot	201 832 742,08	99 994 869,15
Eläkekulut	22 309 657,70	23 437 089,02
Muut henkilösivukulut	6 062 856,43	5 910 256,96
Yhteensä	230 205 256,21	129 342 215,13

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	414 914,00	513 386,00
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä/eroamisikä on 63 vuotta ja sijaisen eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	1 844 433,00	2 208 997,00
Eläkesitoumukset	Yhtiön toimitushteessa oleville hallituksen jäsenille ja varajäsenille on eläkeikäksi sovittu 60-63 vuotta.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	82 070,00	56 440,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana

Konttorihenkilöstö	1 775	1 826
Myyntihenkilöstö	674	647

3.4. Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

Tilintarkastus	74 813,56	82 540,32
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	7 749,00	8 172,24
Veroneuvonta	9 465,90	9 649,77
Muut palvelut	0,00	2 902,87
Yhteensä	92 028,46	103 265,20

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

4.1. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

	2011		2010
Sijoitustoiminnan tuotot			
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin			
Osinkotuotot	224 754,43		224 631,79
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin			
Korkotuotot	0,00		10 000,99
Tuotot kiinteistösijoituksista omistusyhteisyhtiöihin			
Korkotuotot	0,00		0,00
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin			
Korkotuotot	173 872,54		56 422,36
Muut tuotot	<u>34 094 619,00</u>	34 268 491,54	<u>32 696 571,42</u>
Tuotot muista sijoituksista			
Osinkotuotot	22 618 057,21		21 613 996,48
Korkotuotot	61 186 410,83		50 359 602,80
Muut tuotot	<u>3 206 636,88</u>	<u>87 011 104,92</u>	<u>2 037 776,96</u>
Yhteensä	121 504 350,89		106 999 002,80
Arvon alentumisten palautukset	35 825 596,81		33 712 576,87
Myyntivoitot	<u>48 755 666,49</u>		<u>65 963 858,10</u>
Yhteensä	<u>206 085 614,19</u>		<u>206 675 437,77</u>
Sisältää eliminointierät:			
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin			
Korkotuotot	400 522,38		136 150,12
Muut tuotot	<u>927 915,52</u>	1 328 437,90	<u>685 889,25</u>
Tuotot kiinteistösijoituksista saman konsernin yrityksiin			
Muut tuotot	<u>329 366,60</u>		<u>379 058,70</u>
Yhteensä	<u>1 657 804,50</u>		<u>1 201 098,07</u>
Sijoitustoiminnan tuotot tuloslaskelmassa	<u>207 743 418,69</u>		<u>207 876 535,84</u>

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA

4.2. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

	2011	2010
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Muut yritykset	-20 696 070,67	-21 373 685,83
Kulut muista sijoituksista	-8 593 595,92	-10 050 824,24
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Omistusyhteisyritykset	0,00	0,00
Muut	-5 493 277,02	-3 328 395,85
Yhteensä	-34 782 943,61	-34 752 905,92
Arvonalentumiset ja poistot		
Arvonalentumiset	-29 169 348,84	-41 946 961,87
Rakennusten suunnitelmapoistot	-6 398 997,58	-6 117 010,15
	-35 568 346,42	-48 063 972,02
Myyntitappiot	-38 886 164,63	-28 085 287,47
Yhteensä	-109 237 454,66	-110 902 165,41
Sisältää eliminointierät:		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Muut yritykset	-27 614,16	-30 308,65
Kulut muista sijoituksista	-3 378 859,90	-3 528 574,87
Yhteensä	-3 406 474,06	-3 558 883,52
Sijoitustoiminnan kulut tuloslaskelmassa	-112 643 928,72	-114 461 048,93
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvонkorotuksia ja niiden oikaisua	96 848 159,53	95 773 272,36
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	-100 000,00	-300 000,00
Sijoitustoiminnan nettotuotto	96 748 159,53	95 473 272,36
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	94 999 489,97	93 115 486,91

4.3. Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot		
Palvelumyynni yhteistoimintayhtiöille	17 908 716,04	14 162 475,77
Muut muut tuotot	9 129,19	16 691,93
	17 917 845,23	14 179 167,70
Sisältää eliminointierät:		
Muut tuotot		
Palvelumyynni yhteistoimintayhtiöille	4 089 207,42	2 976 698,18
Muut tuotot tuloslaskelmassa	22 007 052,65	17 155 865,88
Muut kulut		
Konserniliikkeen poisto	0,00	0,00
Palvelumyynnin kulut	-13 082 970,85	-10 513 703,97
Henkilöstörahasiirto	31 040,44	-1 815 173,92
Muut muut kulut	-398,55	-233,02
	-13 052 328,96	-12 329 110,91
Sisältää eliminointierät:		
Muut kulut		
Palvelumyynnin kulut	0,00	-6 000,00
Muut kulut tuloslaskelmassa	-13 052 328,96	-12 335 110,91

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

5.1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2011 Jäijellä oleva hankintameno	2011 Kirjanpitoarvo	2011 Käypä arvo	2010 Jäijellä oleva hankintameno	2010 Kirjanpitoarvo	2010 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	300 296 815,93	314 529 955,87	400 299 947,79	277 522 774,56	291 755 914,50	370 266 058,31
Kiinteistöosakkeet omistusyhteyksyksissä	1 481 452,39	1 481 452,39	1 386 853,10	1 269 858,57	1 269 858,57	1 557 155,06
Muut kiinteistöosakkeet	65 411 238,63	67 364 069,40	99 654 890,25	60 039 174,05	61 992 004,82	90 255 070,46
Lainasaamiset omistusyhteyksyksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	367 189 506,95	383 375 477,66	501 341 691,14	338 831 807,18	355 017 777,89	462 078 283,83
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	6 252 856,96	6 252 856,96	6 252 856,96	6 252 856,96	6 252 856,96	6 252 856,96
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset omistusyhteyksyksissä						
Osakkeet ja osuudet	1 325 162,17	1 325 162,17	1 325 162,17	791 501,52	791 501,52	791 501,52
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	1 325 162,17	1 325 162,17	1 325 162,17	791 501,52	791 501,52	791 501,52
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	648 342 961,69	648 342 961,69	747 288 501,68	658 782 720,13	658 782 720,13	800 760 511,41
Rahoitusmarkkinavälineet	1 220 309 417,70	1 220 309 417,70	1 273 547 234,85	1 144 305 898,39	1 144 305 898,39	1 172 310 781,74
Kiinnelainasaamiset	124 983 800,64	124 983 800,64	124 983 800,64	118 773 474,93	118 773 474,93	118 773 474,93
Muut lainasaamiset	104 654 261,43	104 654 261,43	104 654 261,43	115 507 369,89	115 507 369,89	115 507 369,89
Talletukset	14 739 417,65	14 739 417,65	14 739 417,65	7 006 359,49	7 006 359,49	7 006 359,49
	2 113 029 859,11	2 113 029 859,11	2 265 213 216,25	2 044 375 822,83	2 044 375 822,83	2 214 358 497,46
Jälleenvakuutustalletesaamiset	850 158,90	850 158,90	850 158,90	764 273,12	764 273,12	764 273,12
	2 488 647 544,09	2 504 833 514,80	2 774 983 085,42	2 391 016 261,60	2 407 202 232,31	2 684 245 412,89
Sisältää eliminointierät:						
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	93 209 314,00	93 209 314,00	93 209 314,00	78 576 120,00	78 576 120,00	78 576 120,00
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset	300 000,00	300 000,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset omistusyhteyksyksissä						
Osakkeet ja osuudet	516 892,07	516 892,07	516 892,07	56 385,40	56 385,40	56 385,40
	2 582 673 750,16	2 598 859 720,87	2 869 009 291,49	2 469 648 767,00	2 485 834 737,71	2 762 877 918,29

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

5.1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:		
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintameno erotusta	2011	2010
	0,00	-189 931,57
Kirjanpitoarvo sisältää		
Tuloutettuja arvonorotuksia	14 417 446,39	14 813 998,11
Muita arvonorotuksia	1 768 524,32	1 371 972,60
	16 185 970,71	16 185 970,71
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)	270 149 570,62	277 043 180,57
5.2. Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero	392 140,74	0,00

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:

	2011 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2011 Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä
Hankintameno 1.1.	398 349 649,10	0,00
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	
Lisäykset	39 275 244,71	0,00
Vähennykset	-6 216 482,01	0,00
Siirrot erien välillä	-7 755,00	0,00
Hankintameno 31.12.	431 400 656,80	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-38 215 495,61	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	1 144 244,61	
Tilikauden poistot	-5 939 178,87	
Kertyneet poistot 31.12.	-43 010 429,87	
Arvonalentumiset 1.1.	-21 302 346,31	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	
Tilikauden arvonalentumiset	-828 373,67	
Arvonalentumisten palautukset	930 000,00	
Arvonalentumiset 31.12.	-21 200 719,98	
Arvonkorotukset 1.1.	16 185 970,71	
Lisäykset	0,00	
Vähennykset	0,00	
Siirrot erien välillä	0,00	
Arvonkorotukset 31.12.	16 185 970,71	
Kirjanpitoarvo 31.12	383 375 477,66	0,00

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Jäljellä oleva hankintameno	45 112 064,86
Kirjanpitoarvo	45 156 733,89
Käypä arvo	78 421 093,17

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä

	12 2011
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	
Hankintameno 1.1.	6 252 856,96
Lisäykset	0,00
Vähennykset	0,00
Siirrot erien välillä	0,00
Hankintameno 31.12.	<u>6 252 856,96</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>6 252 856,96</u></u>
Sisältää eliminointierät:	
Hankintameno 1.1.	78 576 120,00
Lisäykset	0,00
Vähennykset	14 633 194,00
Hankintameno 31.12.	<u>93 209 314,00</u>
Taseen erä Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	<u><u>99 462 170,96</u></u>
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	
Hankintameno 1.1.	791 501,52
Lisäykset	633 774,40
Vähennykset	-100 113,75
Siirrot erien välillä	0,00
Hankintameno 31.12.	<u>1 325 162,17</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>1 325 162,17</u></u>
Sisältää eliminointierät:	
Hankintameno 1.1.	56 385,40
Lisäykset	460 506,67
Vähennykset	0,00
Hankintameno 31.12.	<u>516 892,07</u>
Taseen erä Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	<u><u>1 842 054,24</u></u>

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

7.1. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus takuu- pääomasta %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	Tampere	70,70	30 407 581,86	3 406 895,37
Yhteensä			30 407 581,86	3 406 895,37

7.2. Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
Kiinteistö-Tapiola Oy	Espoo	50,00	3 647 739,00	2 189 157,27
Oirabi Oy	Espoo	50,00	9 447,18	-118,13
Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,33	12 077,29	-81,63
Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,33	12 020,62	-82,42
Yhteensä			3 681 284,09	2 188 875,09

7.2 TASEEN LIITETIETO 31.12.2011
KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI
MUUT SJOITUKSET

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Amer- Sports Oyj	0,34	414 166,00	2 368 565,67	3 727 494,00	Suomi
Fortum Oyj	0,04	345 432,00	3 346 353,58	5 696 173,68	Suomi
Ilkka-Yhtymä Oyj	0,98	108 336,00	556 820,57	715 017,60	Suomi
KCI Konecranes Oyj	0,16	100 000,00	1 454 000,00	1 454 000,00	Suomi
Kesko Oyj	0,13	125 700,00	3 263 172,00	3 263 172,00	Suomi
Kone Oyj	0,04	104 000,00	1 800 822,37	4 170 400,00	Suomi
Lassila & Tikanoja Oyj	1,21	470 278,00	2 909 624,34	5 403 494,22	Suomi
Nokian Renkaat Oyj	0,11	136 300,00	1 092 457,08	3 391 144,00	Suomi
Stockmann Oyj B	0,25	175 416,00	2 101 483,68	2 101 483,68	Suomi
Vacon Oyj	0,53	81 800,00	572 600,00	2 527 620,00	Suomi
Vaisala Oyj	1,12	204 700,00	3 357 080,00	3 357 080,00	Suomi
Wulff-Yhtiöt Oyj	4,30	283 900,00	564 961,00	564 961,00	Suomi
Muut			1 159 644,01	2 506 363,00	Suomi
Yhteensä			24 547 584,30	38 878 403,18	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Autovahinkokeskus Oy	17,26	1 243,00	522 643,98	522 643,98	Suomi
Fibox Oy	3,40	1 458,00	642 978,00	642 978,00	Suomi
Fingrid Oyj	1,50	50,00	1 681 879,26	1 681 879,26	Suomi
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	98,74	627 000,00	31 632 354,09	31 632 354,09	Suomi
Rederiaktiebolaget Eckerö 1 sid.	1,69	33 920,00	866 291,25	2 303 168,00	Suomi
Satel Oy	12,62	625,00	1 708 789,33	2 625 000,00	Suomi
Sato Oyj	3,68	1 878 705,00	10 119 023,61	17 490 743,55	Suomi
Seligson & Co Oyj	15,13	190 525,00	1 232 220,92	1 467 042,50	Suomi
Muut			7 432 845,30	9 608 539,20	
Yhteensä			55 839 025,74	67 974 348,58	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
AMEC	0,12	410 000,00	4 189 215,37	4 454 387,65	Iso-Britannia
Adidas	0,03	65 000,00	3 089 386,48	3 266 900,00	Saksa
Carl Zeiss Meditec	0,33	270 868,00	2 672 844,34	4 420 565,76	Saksa
DNB	0,03	476 310,00	3 362 674,66	3 596 588,92	Norja
Diageo	0,01	200 000,00	2 719 682,36	3 367 652,34	Iso-Britannia
Ekornes	0,69	252 770,00	3 194 668,56	3 194 668,56	Norja
Fresenius Medical Care	0,02	64 300,00	2 331 627,05	3 375 750,00	Saksa
Gemalto	0,14	125 000,00	4 099 960,62	4 697 500,00	Ranska
GlaxoSmithKline	0,00	199 000,00	2 886 617,90	3 505 668,62	Iso-Britannia
Heineken	0,02	98 000,00	2 621 030,93	3 505 460,00	Alankomaat
Hennes & Mauritz	0,01	215 000,00	2 780 538,97	5 338 812,84	Ruotsi
Hera	0,13	1 500 000,00	1 654 500,00	1 654 500,00	Italia
Inmarsat	0,12	530 000,00	2 567 831,92	2 567 831,92	Iso-Britannia
Kloekner & Co	0,29	293 500,00	2 911 520,00	2 911 520,00	Saksa
Life Technologies	0,06	102 000,00	3 067 331,32	3 067 331,32	Yhdysvallat
Mednax	0,18	87 000,00	3 646 148,03	4 841 850,22	Yhdysvallat
National Grid	0,02	600 000,00	3 954 946,95	4 489 405,00	Iso-Britannia
Nestle	0,00	100 000,00	4 082 893,73	4 442 250,74	Sveitsi
Qiagen	0,06	130 000,00	1 384 500,00	1 384 500,00	Alankomaat
Reed Elsevier	0,10	700 000,00	5 559 511,83	6 304 900,00	Alankomaat
SAP	0,01	115 000,00	3 664 347,42	4 697 750,00	Saksa
SCA	0,07	415 000,00	4 205 388,13	4 749 775,58	Ruotsi
SES	0,07	240 000,00	4 286 918,04	4 450 800,00	Luxemburg
Sanofi-Aventis	0,01	85 500,00	4 852 125,00	4 852 125,00	Ranska
Siemens	0,00	42 000,00	2 906 323,64	3 105 480,00	Saksa
Software	0,13	110 000,00	3 141 050,00	3 141 050,00	Saksa
Stada Arzneimittel	0,42	249 000,00	4 793 250,00	4 793 250,00	Saksa
Standard Chartered	0,01	210 000,00	3 542 320,12	3 542 320,12	Iso-Britannia
Subsea 7	0,07	260 000,00	3 385 417,94	3 721 949,96	Iso-Britannia
Symrise	0,15	181 000,00	3 146 395,94	3 732 220,00	Saksa
TDC	0,08	670 000,00	4 151 112,43	4 151 112,43	Tanska
Technip	0,07	80 000,00	4 196 225,06	5 809 600,00	Ranska
Telenor	0,02	350 000,00	4 047 526,12	4 428 037,14	Norja
TeliaSonera	0,02	890 000,00	4 340 522,41	4 659 150,00	Ruotsi
Tesco	0,01	850 000,00	3 701 656,09	4 105 501,02	Iso-Britannia
Teva Pharmaceutical Industries	0,01	123 000,00	3 463 894,47	3 836 679,81	Yhdysvallat
Thermo Fisher Scientific	0,03	103 000,00	3 502 316,54	3 579 805,24	Yhdysvallat
United Technologies	0,01	62 500,00	2 541 752,37	3 530 508,54	Yhdysvallat
Vienna Insurance Group	0,07	91 464,00	2 800 627,68	2 800 627,68	Itävalta
Vinci	0,02	98 000,00	3 308 480,00	3 308 480,00	Ranska
Volkswagen	0,02	27 000,00	3 125 250,00	3 125 250,00	Saksa
WPP	0,03	400 000,00	3 103 467,63	3 234 765,95	Iso-Britannia
Waste Management	0,04	183 000,00	4 830 163,09	4 626 269,42	Yhdysvallat
eBay	0,01	140 000,00	2 566 484,09	3 281 706,47	Yhdysvallat
Muut			245 877,12	443 446,17	
Yhteensä			149 626 322,35	170 095 704,42	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
European Alliance Partners Company	9,52	7 047,00	595 792,99	730 992,37	Sveitsi
Muut			172 986,33	172 986,33	
Yhteensä			768 779,32	903 978,70	

Sijoitusrahastot

Liongate Multi-Strategy Fund Segregated Portfolio	7 834 882,05	7 834 882,05 Luxemburg
Robeco Lux-o-rente	4 105 442,88	5 394 816,18 Ranska
Tapiola Aasia-Tyynimeri	5 664 452,95	5 664 452,95 Suomi
Tapiola High Yield	28 389 852,30	41 513 793,79 Suomi
Tapiola Hyvinvointi	5 268 433,65	6 146 886,82 Suomi
Tapiola Infra	4 273 631,67	4 273 631,67 Suomi
Tapiola Itä-Eurooppa	7 784 474,97	7 784 474,97 Suomi
Tapiola Japani	6 578 579,99	6 578 579,99 Suomi
Tapiola Kasvu	1 756 284,88	1 756 284,88 Suomi
Tapiola Kehittyvät Korkomarkkinat	8 803 800,00	8 803 800,00 Suomi
Tapiola Kehittyvät Markkinat	10 471 442,23	19 293 189,61 Suomi
Tapiola Kuluttaja	3 851 049,84	5 761 454,62 Suomi
Tapiola Lyhytkorko	15 699 880,60	17 186 474,30 Suomi
Tapiola Osinko	5 937 455,31	5 937 455,31 Suomi
Tapiola Pitkäkorko	19 764 304,63	24 367 951,79 Suomi
Tapiola USA	9 258 717,38	9 258 717,38 Suomi
Tapiola Yrityskorko	29 943 692,88	35 703 820,66 Suomi
Muut	456 205,82	714 971,83
Yhteensä	175 842 584,03	213 975 638,80

Pääomasijoitusrahastot

AXA LBO Fund IV	6 358 500,00	7 134 751,60 Ranska
AXA LBO Fund IV Supplementary	914 175,00	1 081 034,88 Ranska
AXA Secondary Fund IV L.P.	4 760 053,62	6 093 841,87 Jersey
AXA Secondary Fund V L.P.	1 442 140,03	1 469 608,93 Jersey
Aberdeen European Shopping Property Fund	10 447 410,44	10 447 410,44 Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	6 816 631,00	6 816 631,00 Luxemburg
Altor Fund II (No. 1) Limited Partnership	4 334 046,90	4 887 062,00 Jersey
Altor Fund III	3 356 177,72	4 235 470,00 Jersey
Apax Europe VII - B, L.P.	7 718 883,70	8 485 687,00 Iso-Britannia
Bowmark Capital Partners IV, L.P.	1 648 754,94	1 648 754,94 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe III, L.P.	2 214 873,19	2 271 368,80 Iso-Britannia
Bridgepoint Europe IV F L.P.	3 809 071,27	3 809 071,27 Iso-Britannia
CBRE European Industrial Fund CV	6 886 026,00	6 886 026,00 Alankomaat
Capman Equity VII A L.P.	1 418 142,00	1 418 142,00 Guernsey
Capvis Equity III L.P.	2 507 000,00	2 507 000,00 Jersey
Charterhouse Capital Partners VIII LP No. 1.2	7 566 332,35	7 566 332,35 Iso-Britannia
European Added Value Fund, L.P.	7 145 580,68	7 145 580,68 Iso-Britannia
European Fund Investments II Limited Partnership	762 955,91	762 955,91 Iso-Britannia
Exilion Real Estate I Ky	6 743 090,87	6 743 090,87 Suomi
Gresham 4A	2 538 200,65	2 538 200,65 Iso-Britannia
HealthCap IV Bis L.P.	899 875,79	899 875,79 Yhdysvallat
Indigo Capital V L.P.	4 030 413,18	4 030 413,18 Iso-Britannia
Industri Kapital 2000 Limited Partnership XI	1 082 566,94	1 082 566,94 Jersey
Industri Kapital 2004 Limited Partnership III	1 485 033,66	1 485 033,66 Jersey
Industri Kapital 2007 Limited Partnership III	5 178 688,99	5 644 643,08 Jersey
Lindsay Goldberg III L.P.	3 317 847,59	3 317 847,59 Yhdysvallat
MB Equity Fund III Ky	2 425 691,93	3 158 749,00 Suomi
MB Equity Fund IV Ky	1 311 102,03	1 314 338,00 Suomi
MGP Europe Fund III	9 133 410,00	9 133 410,00 Iso-Britannia
Nexit INFOCOM II L.P.	2 484 122,23	2 484 122,23 Guernsey
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	1 050 314,54	1 050 314,54 Iso-Britannia
PBW II Real Estate Fund S.A.	8 068 517,55	8 068 517,55 Luxemburg
Partners Group Secondary 2004 L.P.	937 231,00	937 231,00 Yhdysvallat
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P.	2 848 103,41	2 848 103,41 Yhdysvallat
Rockspring PanEuropean Limited Partnership	6 061 195,73	6 061 195,73 Iso-Britannia
TPG Partners VI, LP	10 563 315,56	10 563 315,56 Yhdysvallat
Tapiola KR I Ky	24 401 969,55	24 401 969,55 Suomi
Tapiola KR III Ky	32 817 554,59	32 817 554,59 Suomi
Tapiola KR IV Ky	9 228 336,39	10 929 698,49 Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership	6 919 022,16	7 506 822,00 Iso-Britannia
The Triton Fund III L.P.	5 510 711,00	6 247 906,00 Jersey
Top Tier Venture Capital III, L.P.	2 308 196,30	2 722 019,55 Yhdysvallat
Top Tier Venture Capital IV, L.P.	2 103 413,86	2 895 218,33 Yhdysvallat
Muut	8 163 985,70	11 911 541,04
Yhteensä	241 718 665,95	255 460 428,00

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä

648 342 961,69 747 288 501,68

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

8. Muut sijoitukset

	2011	2010
8.1. Muut lainasaamiset erittely vakuuden mukaan:		
Pankkitakaus	17 913,00	24 373,00
Vakuutuskirja	0,00	0,00
Muu vakuus	5 146 047,05	8 095 387,37
Jäljellä oleva hankintameno	5 163 960,05	8 119 760,37
Ei vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	99 490 301,38	107 387 609,52
	<u>104 654 261,43</u>	<u>115 507 369,89</u>

8.2. Pääomalainojen yhteismäärä

Muut lainasaamiset	55 412 028,19	55 417 661,99
Jäljellä oleva hankintameno	<u>55 412 028,19</u>	<u>55 417 661,99</u>

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	2011 Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	2011 Kalusto
Hankintameno 1.1.	86 579 095,49	90 161 589,89
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-4 639 698,80	0,00
Lisäykset	10 715 822,39	6 350 326,24
Vähennykset	-414 674,40	-424 110,20
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	92 240 544,68	96 087 805,93
Kertyneet poistot 1.1.	-44 877 418,45	-73 350 979,91
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	4 639 698,80	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	414 674,40	144 645,30
Tilikauden poistot	-11 701 970,16	-6 475 743,35
Kertyneet poistot 31.12.	-51 525 015,41	-79 682 077,96
Kirjanpitoarvo 31.12.	40 715 529,27	16 405 727,97

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET 31.12.2011

10.1. Oman pääoman muutokset	1.1.2011	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2011
Pohjarahasto	6 875 407,10	0,00	0,00	6 875 407,10
Takuupääoma	1 765 973,23	0,00	0,00	1 765 973,23
Arvonkorotusrahasto	381 429,60	0,00	0,00	381 429,60
Käyvän arvon rahasto	1 319 312,30	0,00	-851 187,27	468 125,03
Varmuusrahasto	576 180 069,80	24 358 937,39	0,00	600 539 007,19
Käyttöraha	67 000,00	150 000,00	-164 800,00	52 200,00
Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan siirretty osuus	2 314 248,24	368 203,38	0,00	2 682 451,62
Konsernin edellisten tilikausien voitto/tappio	-39 987 142,11	224 051,52	0,00	-39 763 090,59
Konsernin tilikauden voitto/tappio	24 853 231,33	25 513 008,06	-24 853 231,33	25 513 008,06
Tilikauden voittoon sisältyvä osuus poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutoksesta	-31 943,61	-368 203,38	31 943,61	-368 203,38
	24 821 287,72	25 144 804,68	-24 821 287,72	25 144 804,68
Oman pääoman muutokset yhteensä	573 737 585,88	50 245 996,97	-25 837 274,99	598 146 307,86
10.2. Arvonkorotusrahaston erittely				
Arvonkorotusrahasto 1.1.				381 429,60
Lisäykset				0,00
Arvonkorotusten peruutukset				0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.				381 429,60
Josta käyttöomaisuuteen liittyvää				381 429,60

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

11. Tilinpäätössiirtojen kertymä

	2011
Poistoero	
Kertynyt poistoero 1.1.	2 592 373,10
Lisäykset	0,00
Vähennykset	-196 538,68
Kertynyt poistoero 31.12.	2 395 834,42
 Asuinalovaraus 1.1.	 643 780,00
Lisäykset	592 960,00
Vähennykset	0,00
Asuinalovaraus 31.12.	1 236 740,00
Vapaaehtoiset varaukset yhteensä	1 236 740,00
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	3 632 574,42
 Jaettu	
Omaan pääomaan	-2 682 451,62
Vähemmistöosuuteen	-60 142,07
Laskennalliseen verovelkaan	-889 980,73
	0,00
 Verokanta	 24,5 %

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

12. Korvausvastuu

	2011	2010
Korvausvastuusta vähennetyt riidattomat regressisaamiset		
Lakisääteinen tapaturma	25 271 171,00	21 461 506,00

13. Muut pakolliset varaukset

	2011	2010
Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraus	3 109 522,20	3 096 916,20
Työttömyysturvan omavastuuvaraus	622 076,00	342 353,92
	<u>3 731 598,20</u>	<u>3 439 270,12</u>

14.1. Laskennalliset verosaamiset

	2011	2010
Negatiivisesta poistoerosta johtuva laskennallinen verosaaminen	1 728 373,37	1 748 620,28
Sisäisten järjestelmäkauppojen katteen eliminoinnista johtuva laskennallinen verosaaminen	202 406,14	266 092,92
	<u>1 930 779,51</u>	<u>2 014 713,20</u>

14.2. Laskennalliset verovelat

Poistoeron ja varausten jaosta aiheutunut laskennallinen verovelka	889 980,73	841 399,81
Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka	410 055,59	489 068,68
Arvotuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.	12 372 500,00	8 216 000,00
	<u>13 672 536,32</u>	<u>9 546 468,49</u>

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

15. Saamiset ja velat

15.1 Saamisten erittely	2011	2010
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä		
Muut saamiset	63 724,80	124 761,00
	<u>63 724,80</u>	<u>124 761,00</u>
 15.2. Velkojen erittely	 2011	 2010
Velat omistusyhteisyrityksille		
Muut velat	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
 15.3 Siirtovelkojen erittely	 2011	 2010
Ennakkoon maksetut vakuutusmaksut	11 502 937,00	12 520 700,00
Velat henkilöstölle	19 274 313,30	19 376 187,28
Johdannaisten arvostustappio	0,00	2 245 009,53
Muut siirtovelat	9 884 580,77	7 176 590,17
	<u>40 661 831,07</u>	<u>41 318 486,98</u>
 Sisältää eliminointierän:		
Muut siirtovelat	710 242,00	857 132,00
 Taseen erä Siirtovelat	 <u>41 372 073,07</u>	 <u>42 175 618,98</u>

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

	2011	2011	2010	2010
	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä	Vakuudet/pantit/ takaukset yms sitoumukset	Velan määrä
16.1. Vakuudet				
Omien velkojen vakuudeksi				
Kiinteistökiinnitykset	145 000 000,00	43 228 366,00	147 850 000,00	45 134 524,00
Takaukset, jälleenvakuutusliike	0,00	0,00	0,00	0,00
	<u>145 000 000,00</u>	<u>43 228 366,00</u>	<u>147 850 000,00</u>	<u>45 134 524,00</u>

16.2. Taseeseen sisällyttämättömät vastuusitoumukset ja vastuut

Johdannaissopimukset	2011	2010
Korkojohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	0,00	37 000 000,00
Käypä arvo	0,00	0,00
<i>Optiosopimukset</i>		
Kohde-etuus	-841 123,33	0,00
Käypä arvo	156 062,68	0,00
<i>Koronvaihtosopimukset</i>		
Kohde-etuus	2 000 000,00	0,00
Käypä arvo	293 876,95	0,00
Valuuttajohdannaiset		
<i>Termiini- ja futuurisopimukset, avoimet</i>		
Kohde-etuus	0,00	46 650 836,28
Käypä arvo	0,00	0,00
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	124 960,63	101 311,17
Seuraavina vuosina maksettava määrä	98 877,65	59 501,67
Arvonlisäverovastuut		
<i>Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen</i>		
Osakkuusyritykset	-139 758,31	263 182,35
Yhteistoimintayritykset	-422 660,06	1 537 229,01
	<u>-562 418,37</u>	<u>1 800 411,36</u>
<i>Arvonlisäverolain 33§:n mukainen vähennysten palautusvelvollisuus</i>	4 461 061,03	5 588 375,28
Muut vastuusitoumukset		
Ostositoumukset	0,00	0,00
Merkintäsitoumukset	104 798 994,17	119 425 160,42

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - VAKUUTUSTOIMINTA 31.12.2011

17. Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan osakkuusyrityksille myönnettyjä lainoja ei ole.

Laina-aika on pääsääntöisesti 10 - 40 vuotta ja lainan korko on pääsääntöisesti kiinteä.

17.1 Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SIOITUSPALVELUTOIMINTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	2011	2010
18. Korkotuottojen ja kulujen erittely tase-erittäin		
Korkotuotot		
Saamiset luottolaitoksilta	1 312 611,45	409 289,54
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	35 493 956,57	27 995 583,47
Saamistodistukset	2 844 661,47	2 997 782,23
Arvoltaan alentuneista luotoista ja muista saamisista kirjatut	0,00	0,00
Yhteensä	39 651 229,49	31 402 655,24
Korkokulut		
Velat luottolaitoksille	66 284,52	933,79
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	19 270 868,71	16 124 953,83
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	1 464 098,29	522 353,77
Johdannaissopimukset ja kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät velat	295 075,41	262 296,65
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	688 278,79	291 889,17
Muut korkokulut	0,00	0,00
Yhteensä	21 784 605,72	17 202 427,21
Sisältää eliminointierän:		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	439 468,01	136 150,12
Tuloslaskelman erä Korkokulut	22 224 073,73	17 338 577,33
19. Leasingtoiminnan nettotuotot		
Vuokratuotot	2 369 277,78	651 875,20
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 012 601,98	-541 949,46
Palkkiotuotot	4 095,12	97,56
Nettotuotot	360 770,92	110 023,30
20. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista		
Osakesijoituksista saadut osinkotuotot		
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä ja omistusyhteisyhteisöistä saadut	5 971,23	509 886,58
21. Palkkiotuotot ja -kulut		
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	2 075 850,86	2 065 422,43
Ottolainauksesta	288 181,60	238 362,92
Maksuliikenteestä	1 816 070,32	1 257 412,61
Rahastoista	13 891 389,30	13 538 642,16
Omaisuuksenhoidosta	3 745 679,93	3 170 167,30
Arvopaperivälityksestä	796 150,20	37 800,00
Takausten myöntämisestä	73 884,26	56 757,99
Muusta toiminnasta	1 230 668,41	1 121 072,45
Yhteensä	23 917 874,88	21 485 637,86
Sisältää eliminointierät:		
Maksuliikenteestä	441 676,37	438 174,53
Omaisuuksenhoidosta	2 804 841,10	2 952 710,96
Muusta toiminnasta	10 971 492,00	10 301 055,20
Yhteensä	14 218 009,47	13 691 940,69
Tuloslaskelman erä Palkkiotuotot	38 135 884,35	35 177 578,55

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SijoitusPALVELUTOIMINTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	2011	2010
Palkkiokulut		
Maksetuista toimitusmaksuista	667 465,92	427 068,49
Muista	7 932 560,20	5 708 797,63
Yhteensä	8 600 026,12	6 135 866,12
Sisältää eliminointierät:		
Maksetuista toimitusmaksuista	29 715,96	2 520,00
Muista	940 605,24	685 889,25
Yhteensä	970 321,20	688 409,25
Tuloslaskelman erä Palkkiokulut	9 570 347,32	6 824 275,37

22. Arvopaperikaupan nettotuotot

Johdannaissopimuksista	-311 540,32	-51 787,67
Käypään arvoon arvostamisesta	-311 540,32	-51 787,67
Johdannaissopimuksista ja muista veloista	295 889,86	52 272,83
Luovutuksista	1 718,07	0,00
Käypään arvoon arvostamisesta	294 171,79	52 272,83
Valuuttatoiminnan nettotuotot	54 112,15	0,00
Yhteensä	38 461,69	485,16

23. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

Myytävissä olevien saamistodistusten nettotuotot		
Luovutuksista (voitot/tappiot)	468 446,13	1 506 930,51
Myytävissä olevien osakkeiden ja osuuksien nettotuotot		
Luovutuksista (voitot/tappiot)	1 818 628,29	276 322,92
Yhteensä	2 287 074,42	1 783 253,43

24. Liiketoiminnan muut tuotot

Muut tuotot	1 721 403,52	1 893 064,50
Sisältää eliminointierän:		
Muut tuotot	4 193 153,73	4 164 197,12
Tuloslaskelman erä Liiketoiminnan muut tuotot	5 914 557,25	6 057 261,62

25. Liiketoiminnan muut kulut

Vuokrakulut	711 953,74	582 713,08
Vakuusrahastomaksut	1 265 675,68	811 063,37
Muut kulut	992 786,54	676 654,32
Yhteensä	2 970 415,96	2 070 430,77
Sisältää eliminointierät:		
Vuokrakulut	439 906,60	469 369,70
Muut kulut	144 999,96	87 499,92
Yhteensä	584 906,56	556 869,62
Tuloslaskelman erä Liiketoiminnan muut kulut	3 555 322,52	2 627 300,39

26. Poistot ja arvonalennukset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

Aineettomat hyödykkeet

Konserniliikearvo		
Suunnitelman mukaiset poistot	737 671,06	1 475 342,12
Muut aineettomat hyödykkeet		
Suunnitelman mukaiset poistot	2 476 648,28	2 181 027,09

Aineelliset hyödykkeet

Muut aineelliset hyödykkeet		
Suunnitelman mukaiset poistot	46 282,24	56 792,21
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä yhteensä	3 260 601,58	3 713 161,42

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TULOSLASKELMAN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SijoitusPALVELUTOIMINTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

27. Arvon alentumistappiot luotoista ja muista
sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

	Sopimuskohtaiset arvon- alentumistappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon- alentumistappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Arvon alentumistappiot v.2011				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	142 710,94	129 156,86	-135 275,89	136 591,91
Muut	0,00	0,00	-3 124,00	-3 124,00
Arvon alentumistappiot yhteensä	142 710,94	129 156,86	-138 399,89	133 467,91
Arvon alentumistappiot v.2010				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	320 186,09	149 400,14	-82 668,29	386 917,94
Muut	1 263,00	0,00	-1 716,00	-453,00
Arvon alentumistappiot yhteensä	321 449,09	149 400,14	-84 384,29	386 464,94

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SIOITUSPALVELUTOIMINTA 31.12.2011

Tase-eriä koskevat liitetiedot

28. Saamiset luottolaitoksilta	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	2011 Yhteensä	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	2010 Yhteensä
Keskuspankilta	0,00	23 198 079,42	23 198 079,42	0,00	23 358 670,40	23 358 670,40
Kotimaisilta luottolaitoksilta	72 613 298,53	27 228 008,49	99 841 307,02	285 674,96	0,00	285 674,96
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	72 613 298,53	50 426 087,91	123 039 386,44	285 674,96	23 358 670,40	23 644 345,36

29. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

	2011	2010
Yritykset ja asuntoyhtiöt	44 769 383,60	47 292 215,26
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	153 560,62	104 896,90
Kotitaloudet	1 448 623 795,85	1 298 320 869,41
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	100 969,98	80 557,15
Ulkomaat	6 729 048,18	5 902 803,36
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	1 500 376 758,23	1 351 701 342,08

Arvon alentumistappiot vuoden alussa	-1 750 519,14	1 523 639,00
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	-65 000,00	77 480,00
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaisten arvonalentumistappioiden peruutukset	126 255,00	0,00
Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	-129 156,86	149 400,14
Tase-erään sisältyvät arvonalentumistappiot vuoden lopussa	-1 818 421,00	1 750 519,14

30. Saamistodistukset

Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat, keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat

Eräpäivään asti pidettävät, julkisesti noteeratut, valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	0,00	0,00
Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	54 989 223,96	42 362 778,85
Yhteensä	54 989 223,96	42 362 778,85

Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat

Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, pankkien sijoitustodistukset, joille ei ole kerrytetty korkotuottoa	119 748 839,20	7 092 043,68
Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	0,00	13 090 410,02
Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, yritysten liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	0,00	2 039 702,58
Myytavissa olevat, julkisesti noteeratut, yritystodistukset	106 628 897,14	0,00
Yhteensä	226 377 736,34	22 222 156,28

31. Rahoitusleasingisopimuksin vuokralle annettu omaisuus

Koneet ja kalusto	7 975 442,48	6 554 604,60
-------------------	--------------	--------------

32. Osakkeet ja osuudet

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luotto- laitoksissa
Osakkeet ja osuudet myytävissä olevat	7 036 062,98	356 580,93	7 392 643,91	0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisöyrityksissä	0,00	1 924 899,28	1 924 899,28	0,00
Yhteensä	7 036 062,98	2 281 480,21	9 317 543,19	0,00
-joista hankintameno	0,00	356 580,93	356 580,93	0,00

33. Johdannaissopimukset

	2011	2010
Osakejohdannaiset, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät Optiosopimukset		
Ostetut	468 815,18	545 204,46

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset	Kohde-etuuden nimellisarvo Jäljellä oleva maturiteetti	Käypä arvo				
	alle 1 v	1 - 5 v	yli 5 v	Yhteensä	positiivinen	negatiivinen
Osakejohdannaiset						
Optiosopimukset						
Ostetut	7 686 150,79	7 640 556,16	0,00	15 326 706,95	468 815,18	-

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SIIJOITUSPALVELUTOIMINTA 31.12.2011

34. Aineettomat hyödykkeet	2011	2010
IT-kulut	13 319 835,28	14 154 917,78
Liikearvot	0,00	737 671,05
Muut aineettomat hyödykkeet	67 400,00	134 800,00
Yhteensä	13 387 235,28	15 027 388,83
Sisältää eliminointierän:		
IT-kulut	826 147,51	1 023 434,28
Taseen erä Aineettomat hyödykkeet	14 213 382,79	16 050 823,11
35. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana		
Aineettomat hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	37 347 379,06	
Lisäykset	0,00	
Vähennykset	-113,37	
Siirrot		
Hankintameno 31.12.	37 347 265,69	
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-21 296 555,95	
Vähennysten kertyneet poistot		
Tilikauden poisto	-1 837 326,95	
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-23 133 882,90	
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 213 382,79	
Aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	2 245 006,65	
Lisäykset	71 026,03	
Vähennykset	-26 262,88	
Siirrot	-86 298,12	
Hankintameno 31.12.	2 203 471,68	
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-2 076 440,81	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	86 298,11	
Tilikauden poisto	-74 482,23	
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-2 064 624,93	
Kirjanpitoarvo 31.12.	138 846,75	
36. Muut varat	2011	2010
Maksujenvälityssaamiset	136,33	0,63
Muut saamiset	2 791 448,21	2 636 473,05
Yhteensä	2 791 584,54	2 636 473,68
Sisältää eliminointierän:		
Muut saamiset	728 948,50	857 132,00
Taseen erä Muut varat	3 520 533,04	3 493 605,68
37. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot		
Korkosaamiset	3 462 117,67	2 631 950,30
Muut siirtosaamiset	231 439,17	350 996,56
Maksetut ennakomaksut	25 822,00	70 313,00
Yhteensä	3 719 378,84	3 053 259,86
38. Laskennalliset verosaamiset ja -velat		
Laskennalliset verosaamiset		
Vahvistetuista tappioista kirjattu	1 251 950,00	738 920,00
Laskennalliset verovelat		
Käyvän arvon rahastosta kirjattu	-206 596,53	-634 382,86
Laskennalliset verot tuloslaskelmassa	1 251 950,00	738 920,00
Taseeseen kirjaamaton laskennallinen verovelka käyvän arvon rahastosta	0,00	0,00
39. Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat		
Sijoitus- ja yritystodistukset, kirjanpitoarvo	113 523 958,13	52 957 850,34
- nimellisarvo	114 350 000,00	53 150 000,00

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - LUOTTOLOAITOS- JA SIJOITUSPALVELUTOIMINTA 31.12.2011

40. Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat

	2011	2010
Osakejohdannaiset		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen kanssa yhdessä hallintoitavat rahoitusvelat	440 633,18	544 288,75

41. Muut velat

Maksujenvälitysvelat	31 885 087,23	17 158 404,82
Muut	4 291 401,68	3 640 976,97
Yhteensä	36 176 488,91	20 799 381,79

Sisältää eliminointierän:		
Muut	1 378 755,25	13 814 184,00

Taseen erä Muut velat	37 555 244,16	34 613 565,79
------------------------------	----------------------	----------------------

42. Siirtovelat ja saadut ennakot

Korkovelat	3 738 789,38	1 242 077,71
Muut siirtovelat	3 429 003,31	3 361 583,75
Saadut ennakkomaksut	24 083,94	34 165,27
Yhteensä	7 191 876,63	4 637 826,73

Sisältää eliminointierän:		
Korkovelat	5 385,04	0,00
Muut siirtovelat	68 261,82	60 660,00

Taseen erä Siirtovelat ja saadut ennakot	7 265 523,49	4 698 486,73
---	---------------------	---------------------

43. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	2011	2010
Tapiola Pankki Oy:n debentuurilaina 1/2006, nimellisarvo 10.000.000 euroa Laina-aika 30.6.2006 - 30.6.2016, ennenaikainen takaismaksuoikeus 5 vuoden kuluttua, korko 12 kk:n Euribor + 0,25 %-yksikköä 30.6.2011 saakka ja sen jälkeen 12 kk:n Euribor + 1,00 %-yksikköä p.a.	10 000 000,00	10 000 000,00
Tapiola Pankki Oy:n debentuurilaina 1/2007, nimellisarvo 10.000.000 euroa Laina-aika 21.5.2007 - 21.5.2017, ennenaikainen takaismaksuoikeus 5 vuoden kuluttua, korko 3 kk:n Euribor + 0,45 %-yksikköä 21.5.2012 saakka ja sen jälkeen 3 kk:n Euribor + 1,95 %-yksikköä p.a.	10 000 000,00	10 000 000,00
Tapiola Pankki Oy:n debentuurilaina 1/2011, nimellisarvo 15.000.000 euroa Laina-aika 30.6.2011 - 30.6.2016, korko 12 kk:n Euribor + 1,35 %-yksikköä 30.6.2016 saakka	15 000 000,00	-

44. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma

	alle 3 kk	3-12 kk	1-5 v	5-10 v	yli 10 v	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	39 944 600,00	15 044 624,00	0,00	0,00	54 989 223,96
Saamiset luottolaitoksilta	123 039 386,44	0,00	0,00	0,00	0,00	123 039 386,44
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	14 440 209,97	6 216 985,48	116 513 689,74	196 057 481,77	1 167 148 391,27	1 500 376 758,23
Leasingkohteet	2 097 668,93	3 012 065,64	2 865 707,91	0,00	0,00	7 975 442,48
Saamistodistukset	5 662 356,47	87 963 837,05	0,00	0,00	0,00	93 626 193,52
Velat luottolaitoksille	7 536 716,51	11 900 000,00	0,00	0,00	0,00	19 436 716,51
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 186 321 665,77	345 444 479,54	52 751 442,12	0,00	0,00	1 584 517 587,43
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	51 172 272,16	62 351 686,01	2 324 273,84	0,00	0,00	115 848 231,97
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,00	0,00	25 000 000,00	10 000 000,00	0,00	35 000 000,00
Sisältää eliminointierän:						
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	41 031 456,26					41 031 456,26
Taseen erä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille						1 625 549 043,69

45. Tase-erien erittely koti- ja ulkomaanrahan määräisiin

	2011	2010
Tase-erä, Kotimaan rahan määräinen		
Saamiset luottolaitoksilta	123 039 386,44	23 644 345,36
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 500 376 758,23	1 351 701 342,08
Saamistodistukset	281 366 960,30	64 584 935,13
Johdannaissopimukset	468 815,18	545 204,46
Muu omaisuus ml. Käteiset varat	38 581 981,08	176 231 100,37
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan varat	1 943 833 901,23	1 618 469 281,68
Sisältää eliminointierän:		
Muu omaisuus ml. Käteiset varat	1 555 096,01	1 880 566,28

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SIOITUSPALVELUTOIMINTA 31.12.2011

	2011	2010
Velat luottolaitoksille	19 436 716,51	15 654,40
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 584 517 587,43	1 399 726 432,06
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	115 848 231,97	52 957 850,34
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	440 633,18	544 288,75
Muut velkaerät	78 274 962,07	46 763 120,84
Luottolaitos- ja sioituspalvelutoiminnan velat	1 798 518 131,16	1 500 007 346,39

Sisältää eliminointierät:		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	41 031 456,26	34 932 645,62
Muut velkaerät	1 447 017,07	13 874 844,00
Yhteensä	42 478 473,33	48 807 489,62

46. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot

	2011	2011	2010	2010
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	0,00	0,00	135 000 000,00	135 000 000,00
Saamiset luottolaitoksilta	123 039 386,44	123 039 386,44	23 644 345,36	23 644 345,36
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	1 500 376 758,23	1 500 376 758,23	1 351 701 342,08	1 351 701 342,08
Leasingkohteet	7 975 442,48	7 975 442,48	6 554 604,60	6 554 604,60
Saamistodistukset	281 366 960,30	281 366 960,30	64 584 935,13	64 584 935,13
Osakkeet ja osuudet	7 392 643,91	7 392 643,91	14 605 174,44	14 605 174,44
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	1 924 899,28	1 924 899,28	209 067,40	209 067,40
Johdannaissopimukset	468 815,18	468 815,18	545 204,46	545 204,46
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	19 436 716,51	19 436 716,51	15 654,40	15 654,40
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 584 517 587,43	1 584 517 587,43	1 399 726 432,06	1 399 726 432,06
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	115 848 231,97	115 848 231,97	52 957 850,34	52 957 850,34
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	440 633,18	440 633,18	544 288,75	544 288,75
Muut velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	35 000 000,00	35 000 000,00	20 000 000,00	20 000 000,00
Sisältää eliminointierät:				
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	41 031 456,26	41 031 456,26	34 932 645,62	34 932 645,62
Taseen erä Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 625 549 043,69	1 625 549 043,69	1 434 659 077,68	1 434 659 077,68

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

47. Annetut vakuudet	2011	2010
	Muut vakuudet	Muut vakuudet
Omasta velasta annetut		
Velat luottolaitoksille	38 000 000,00	39 985 000,00
Muusta syystä omasta puolesta annetut	4 298 464,00	0,00
Muiden puolesta annetut	8 299 113,22	8 011 451,89
joista lähimpiin kuuluvalla	0,00	303 300,00

48. Eläkevastuut

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva	järjestetty vakuutuksilla	
Henkilökunnan lisäeläketurva	järjestetty vakuutuksilla	
Kirjanpitoon sisällytettävät eläkevastuut	0,00	16 811,00

49. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Erittely pääomasitoutilaittain		
Takaukset	8 299 113,22	8 011 451,89
Käyttämättömät luottojärjestelyt	65 843 447,23	55 466 890,04
Yhteensä	74 142 560,45	63 478 341,93

50. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyvä yhteisvastuu (ALV 188 §)	-432 817,68	3 906 915,52
--	-------------	--------------

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TASEEN LIITTEET - LUOTTOLAITOS- JA SJOITUSPALVELUTOIMINTA 31.12.2011

Henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot

51. Henkilöstön lukumäärä

	2011	2010
Keskimäärin		
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	107	114
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	4	2
Määräaikainen henkilöstö	1	1
Yhteensä	112	117

52. Johdolle maksetut palkat ja palkkiot

Palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtajat ja varatoimitusjohtajat	544 771,78	590 995,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	21 988,47	15 600,00
Yhteensä	566 760,25	606 595,00

53. Johdolle myönnetty luotot ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

Hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen		
Myönnetty luotot	263 696,00	818 136,00
Myönnetty takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset	0,00	0,00

54. Johdon eläkesitoumukset

Johdon lakisääteinen eläketurva ja lisäeläketurva on järjestetty vakuutuksilla.

55. Osakeomistukset

	Kotipaikka	Omistusosuus	Oma pääoma 31.12.	Tilikauden voitto/tappio
Tapiola Varainhoito Oy	Espoo	100,0	8 829 553,23	963 462,90
Ab Compass Card Oy Ltd	Maarianhamina	34,0	5 661 468,48	-953 434,76

56. Tiedot omaisuudenhoitopalveluista

	2011	2010
Asiakasvarat	0,00	0,00
Täyden valtakirjan omaisuudenhoidossa olevat varat	0,00	4 076 785 000,00
Sisältää eliminointierän	0,00	1 816 231 975,00

57. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastus	24 069,90	35 887,23
Tilintarkastuslain mukaiset toimeksiannot	2 835,15	2 208,99

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TUNNUSLUVUT

M €

Vahinkovakuutustoiminnan yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	01-12 2011	01-12 2010	01-12 2009	01-12 2008
Liikevoitto/-tappio	-49,6	8,0	84,8	-53,1
Kokonaistulos	-56,4	52,1	151,9	-198,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina (emoyhtiö)	3,4	5,4	7,2	-4,6
Kokonaispääoman tuotto prosentteina	-1,2	2,4	6,1	-6,9

Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo	712,4	692,0	675,2	648,9
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	93,4	85,7	76,5	83,3
Vahinkosuhde prosentteina	96,2	88,3	79,1	85,7
Liikekulusuhde prosentteina	26,6	26,6	26,0	26,0
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	120,0	112,3	102,5	109,3
Yhdistetty kulusuhde prosentteina	122,8	115,0	105,1	111,7
Tasoituspääomien tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	456,4	532,0	557,3	524,3
Vähemmistöosuus	53,4	45,2	42,9	27,7
Vakavaraisuuspääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	1 351,5	1 394,5	1 347,5	1 175,3
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvastausta	79,1	90,2	91,4	83,9
Vastuunkantokyky prosentteina	202,5	212,6	208,3	189,3

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

TUNNUSLUVUT

M €

Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminnan taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2008
Saamiset luottolaitoksilta	123,0	23,6	57,9	265,8
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 500,4	1 351,7	1 154,6	971,6
Velat luottolaitoksille	19,4	0,0	0,1	0,2
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	1 584,5	1 399,7	1 231,0	1 187,9
Rahastopääomat	1 460,6	1 582,8	1 391,2	838,0
Hallinnoitavat asiakasvarat	4 684,4	4 076,8	3 629,0	2 954,5
Korkokate	18,2	14,3	13,1	13,2
Liikevaihto	67,6	57,1	54,1	71,4
Palkkiotuotot, netto	15,3	15,3	11,5	9,1
Liikevoitto/-tappio	4,8	1,6	-0,3	-0,5
sekä sen osuus prosentteina liikevaihdosta	6,8	2,7	-0,6	-0,7
Kulu-tuotto -suhde	0,9	0,9	1,0	1,0

Konsernin henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	2 609	2 641	2 617	2 651
Vakuutustoiminta	2 449	2 473	2 455	2 498
Luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	161	168	162	153
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	2 116	2 137	2 088	2 125

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI

MUUT LIITETIEDOT

TULOSANALYYSI

1 000 €

Vahinkovakuutustoiminta

	01-12 2011	01-12 2010	Muutos	Muutos-%
Vakuutusmaksutuotot	667 279	655 991	11 289	1,7
Korvauskulut	-641 692	-579 276	-62 416	10,8
Liikekulut	-177 650	-174 817	-2 833	1,6
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	0	9 008	-9 008	-100,0
Yhteistakuuerän muutos	0	-629	629	-100,0
Vakuutustekninen kate ennen tasoitus-				
määrän muutosta	-152 063	-89 724	-62 339	69,5
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä				
arvonkorotukset ja niiden oikaisut	96 748	95 473	1 275	1,3
Muut tuotot ja kulut	4 866	1 850	3 015	163,0
Osuus osakkuusyritysten voitosta tai tappiosta	845	411	434	105,5
Liikevoitto/-tappio	-49 605	8 010	-57 615	-719,2
Tasoisusmäärän muutos	75 544	25 305	50 239	198,5
Voitto tai tappio ennen satunnaisia eriä	25 939	33 315	-7 376	-22,1
Liikevoitto/-tappio	-49 605	8 010	-57 615	-719,2
Sijoitusten arvostuserojen muutos	-6 801	44 052	-50 854	-115,4
Kokonaistulos	-56 406	52 063	-108 469	-208,3
Sisältää eliminointierät:				
Korvauskulut	409	383	26	6,9
Liikekulut	343	-2 141	2 484	-116,0
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä				
arvonkorotukset ja niiden oikaisut	1 749	2 358	-609	-25,8
Muut tuotot ja kulut	-4 089	-2 971	-1 119	37,7
Osuus osakkuusyritysten voitosta tai tappiosta	-461	105	-565	-539,0
Yhteensä	-2 049	-2 266	217	-9,6

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA KONSERNI
TYTÄRYRITYKSET JA OSAKKUUSYRITYKSET 31.12.2011

TYTÄRYRITYKSET			Kotipaikka	Omistussuus
1	Kiinteistö Oy	Adoxa	Espoo	100,0 %
2	Oy	Akapo-Leasing	Espoo	100,0 %
3	Oy	Alma Vakuutus	Helsinki	100,0 %
4	Oy	Aura-Karelia	Espoo	100,0 %
5	Kiinteistö Oy	Auralax	Espoo	100,0 %
6	Kiinteistö Oy	Espoon Revontulenkujat 1	Espoo	60,4 %
7	Asunto Oy	Espoon Anni	Espoo	100,0 %
8	Asunto Oy	Espoon Aura	Espoo	100,0 %
9	Asunto Oy	Espoon Valkeakuulas	Espoo	100,0 %
10	Asunto Oy	Helsingin Puistokulma	Helsinki	100,0 %
11	Oy	Kaisaniemenkatu 1	Helsinki	78,1 %
12	Oy	Kestap	Espoo	100,0 %
13	Tavaratalokiinteistö Oy	L.Kela	Espoo	100,0 %
14	Kiinteistö Oy	Lahten Vapaudenkatu 13	Lahti	100,0 %
15	Kiinteistö Oy	Lappeenrannan Myllymäki 2	Espoo	100,0 %
16	Oy	Omre	Espoo	100,0 %
17	Oy	Tapiola Pankki, konserni	Espoo	73,16 %
18	Oy	Tapiolan Revontuli	Espoo	100,0 %
19	Oy	Tapiola-Safety	Espoo	100,0 %
20	Oy	Tieto-Tapiola	Espoo	51,1 %
21	Oy	Tietotyö	Espoo	100,0 %
22	Oy	Tukholmakatu 2	Espoo	100,0 %
23	Kiinteistö Oy	Vaasan Lemmenpolku 1	Espoo	100,0 %
24	Kiinteistö Oy	Vantaan Tuupakantie 32	Espoo	100,0 %

OSAKKUUSYRITYKSET			Kotipaikka	Omistussuus
1	Oy	Glasnost	Espoo	33,3 %
2	Oy	Kampintorni	Espoo	50,0 %
3	Oy	Kiinteistö-Tapiola, konserni	Espoo	50,0 %
4	Oy	Oirabi	Espoo	50,0 %
5	Oy	Pohja-yhtymä	Espoo	28,8 %
6	Oy	Vakuutusneuvonta Aura	Espoo	33,3 %
7	Oy	Vakuutusneuvonta Pohja	Espoo	33,3 %

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ TAPIOLA

EHDOTUS VOITON KÄYTTÄMISESTÄ

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitosta 25 138 680,85 jaetaan takuusuuden omistajille takuupääoman korkoa 5 prosenttia, 88 298,66 euroa ja

Varmuusrahastoon siirretään	24 900 382,19
Käyttörahastoon siirretään	150 000,00

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Pohjarahasto	6 875 407,12
Takuupääoma	1 765 973,23
Arvonkorotusrahasto	322 108,19
Varmuusrahasto	625 439 389,38
Käyttörahasto	202 200,00
	<u>634 605 077,92</u>

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2011 ALLEKIRJOITUKSET

Espoossa 1. päivänä maaliskuuta 2012

Asmo Kalpala

Jari Eklund

Harri Lauslahti

Jari Sundström

Juha-Pekka Halmeenmäki
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiolan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2011. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet vakuutusyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä

riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Espoossa 13. päivänä maaliskuuta 2012

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Juha Tuomala
KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Perehdyttyään tilinpäätökseen, konsernitilinpäätökseen ja tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2011 hallintoneuvosto ehdottaa, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistetaan ja hallituksen ehdotus tilikauden voiton käyttämisestä hyväksytään.

Espoossa 15.3.2012

Antti Lemmetyinen
hallintoneuvoston
puheenjohtaja

Tapiola-ryhmä
Käyntiosoite: Revontulenkuja 1
02100 Espoo
Postiosoite: 02010 Tapiola
Puh: (09) 4531
Faksi: 02060 51084
www.tapiola.fi